



کتابنامه + تست

اقتصاد واقعاً جامع کنکور

حسین خاکساری نوری، امیر محمدیگی،
یلدا حجتی و علی محسنی



دوست عزیزم سلام:

با توجه به اینکه هر سال تغییرات هدفمندی در کتاب‌های واقعاً جامع صورت می‌گیرد تا کتاب از نظر محتوایی ارتقا پیدا کند و پاسخگوی نیازهای مخاطبین باشد، امسال هم در ویرایش جدید کتاب با دستی پر اومدیم تا شما رو با ویژگی‌های جدید که اینجا نوشتیم شگفت‌زده کنیم:

سوپر اپلیکیشن مهروماه:

امکان پاسخگویی به تست‌های کتاب در پاسخ‌برگ‌های الکترونیکی
ساخت کارنامه، گزارش‌گیری و تحلیل وضعیت پاسخگویی به سؤالات
ارائه گزارش تست‌های غلط و نزده برای رفع اشکال
تعیین وضعیت پاسخ‌گویی هر تست در مقایسه با سایر داوطلبان
امکان ساخت و برگزاری آزمون از تمامی سؤالات کتاب جامع
گزارش تجمیعی از وضعیت پاسخ‌گویی در هر درس کتاب و امکان مقایسه درس‌ها با هم
امکان ایجاد کلاس برای ارائه تکلیف و ساخت آزمون هماهنگ (ویژه دبیران و مشاوران)
امکان ارسال تکالیف انجام‌شده توسط دانش‌آموزان برای دبیر و مشاور (ویژه دبیران و مشاوران)
حل ویدئویی سؤالات تألیفی و کنکورها و فیلم‌ها و پادکست‌های آموزشی و مشاوره

پوستر برگ برنده:

جمع‌بندی عالی از مهم‌ترین و کاربردی‌ترین نکات کنکور سراسری
قابل استفاده در دوران جمع‌بندی و مرورهای لحظه آخری

+ تغییرات محتوایی:

اضافه شدن سؤالات کنکورهای اخیر در کتاب و سوپر اپلیکیشن مهروماه
طراحی سؤالات Level up بر اساس آخرین رویکرد سؤالات کنکور



برای دریافت سوپر اپلیکیشن
مهروماه اسکن کنید.



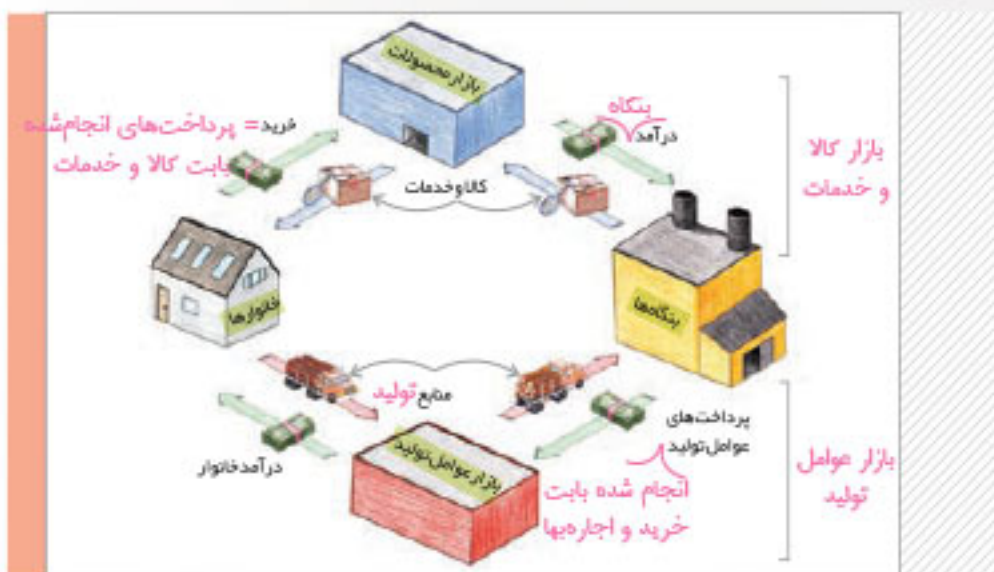
بنگاه و خانوار در اقتصاد

۱- دو گروه از مهم‌ترین تصمیم‌گیرندگان و بازیگران در اقتصاد، خانوارها و بنگاه‌ها هستند. خانوارها در دو حالت در اقتصاد مشارکت می‌کنند:

- ۱- خانوارها کالاها و خدمات مورد نیاز را از کسب و کارها خریداری می‌کنند. **منابع طبیعی**، **سرمایه انسانی** و **سرمایه مالی** (وامان) تولید می‌کنند.
 - ۲- خانوارها زمین، نیروی کار، سرمایه و کارآفرینی را برای تولید کالاها و خدمات ارائه می‌کنند.
- در اقتصاد «بنگاه» همان چیزی است که مردم معمولاً آن را به عنوان یک کسب و کار می‌شناسند. در درس‌های قبل درباره انواع کسب و کارها مطالبی فراگرفتید. مؤسسات کسب و کارها یا همان بنگاه‌ها می‌توانند شامل مزارع کشاورزی، فروشگاه‌ها، کسب و کارهای خویش‌فرمایی مثل پیرایشگری، نقشه‌کشی و معماری ساختمان یا شرکت‌ها و کارگاه‌ها و کارخانه‌های تولیدی باشند. برای تولید کالاها و خدمات، این بنگاه‌ها باید از خانوارها منابع را خریداری یا اجاره کنند؛ مثلاً یک رستوران زنجیره‌ای، زمانی که افرادی را استخدام می‌کند، نیروی کار از خانوارها اجاره می‌کند.

۲- جریان چرخشی ساده

همان‌گونه که خانوارها کالاها و خدمات را از بنگاه‌ها خریداری می‌کنند یا بنگاه‌ها، منابع را از خانوارها اجاره یا خریداری می‌کنند، رابطه داد و ستد شکل می‌گیرد. تصویر زیر جریان چرخشی تعاملات بین بازیگران کلیدی را نشان می‌دهد.



نیمه بالایی تصویر تبادل تولیدات را در بازار کالاها و خدمات نشان می‌دهد.

۱- household

۲- firm

۴۶

که در درس سوم به آن‌ها پرداختیم (یعنی شناسایی منابع کمیاب/ محاسبه هزینه فرصت / ترسیم قید بودجه / کنار گذاشتن هزینه‌های هدررفته) پاسخ به سه سؤال اصلی اقتصاد مشخص‌کننده اهداف تخصیص در اقتصاد

• ابزار تمرین تخصیص منابع با توجه به اهداف اقتصادی ← الگوی مرز امکانات تولید تا اینجا کار شد حرف‌هایی که در فصل اول کتاب یاد گرفتیم، در این فصل سؤالی که بهش پاسخ میدیم اینه که:

چه کسانی در میدان تخصیص منابع نقش‌آفرینی می‌کنند؟ یا بازیگران میدان فعالیت‌های اقتصادی چه کسانی هستند؟

و پرسش‌های سه‌گانه مطرح‌شده با این بازیگران، چه پاسخ‌هایی خواهند داشت؟
اگر اقتصاد رو به فیلم سینمایی در نظر بگیریم، مثل هر فیلم دیگه‌ای، به سری بازیگر داره و هر بازیگری هم باید نقش مربوط به خودش رو به‌درستی بازی کنه تا روند فیلم به‌خوبی جلو بره: دو گروه از مهم‌ترین تصمیم‌گیرندگان و بازیگران در اقتصاد، خانوارها و بنگاه‌ها هستند.

❗ **قلمی نکنین:** اگر در تستی آمد که «خانوارها و بنگاه‌ها» تنها بازیگران مهم عرصه اقتصادی هستند، غلط است! چون در درس‌های بعدی با بازیگران مهم دیگری مثل «دولت» آشنا می‌شویم.

درس ۵: بازار چیست و...

۱- مهم‌ترین بازیگران عرصه اقتصادی

اگر خوب به اطرافت نگاه کنی، همین الان صد تا کالای مختلف حتی بیشتر دور خودت می‌بینی.

برای اینکه هر کالایی به دست شما (که مصرف‌کننده نهایی هستی) برسه و بتونی ازش استفاده کنی تولیدکننده آن

کالا، باید بارها و بارها به سه سؤال اصلی اقتصاد پاسخ دهد تا آن کالا به شکل نهایی خودش درآید. این سه سؤال عبارت‌اند از:

- ۱- چه چیزی تولید شود؟ ۲- آن چیز چگونه تولید شود؟ ۳- آن چیز برای چه کسی تولید شود؟

مثال قبل از آماده شدن پیراهنی که الان به تن داری، یک کشاورز با سؤال اول روبه‌رو شده و با سبک و سنگین کردن انتخاب‌های پیش‌روی خود مبنی بر کاشت گندم، چغندر، پنبه و شاید ده‌ها محصول کشاورزی دیگر، تصمیم گرفته منابع محدود خود (یعنی زمین کشاورزی، سرمایه و نیروی کار) را به کاشت پنبه اختصاص دهد.

سپس دوباره با سؤال دوم و سوم روبه‌رو شده و در نهایت یک روش مشخص را برای کشت پنبه انتخاب کرده و آن پنبه تولیدشده را به شرکت تولید پیراهن فروخته است. پس سه سؤال بالا مرتب برای کشاورز در طی فرایند تولید مطرح شده و به آن پاسخ داده تا نهایتاً این پیراهن به شکل فعلی‌اش به دست تو برسد.

نکته ترکیبی: سؤال اول، یعنی «چه چیزی تولید شود؟»

مرتبط با مفهوم هزینه فرصت می‌باشد: چرا که با توجه به محدودیت منابع، همواره مجبور به انتخاب میان گزینه‌ها هستیم و هزینه فرصت یک انتخاب، ارزش بهترین گزینه بعدی است که هنگام انتخاب از دست داده‌اید.

۲- همچنین سؤال اول، با «الگوی مرز امکانات تولید» نیز مرتبط است: زیرا این الگو مرز بین آنچه یک کسب و کار می‌تواند تولید کند و آنچه نمی‌تواند را مشخص می‌کند.

۳- پاسخ به این سؤالات، اهداف «تخصیص» را در اقتصاد مشخص می‌سازد: یعنی منابع موجود را چگونه و به تولید چه چیزی «اختصاص» دهیم تا به هدف موردنظر خود مبنی بر کسب بیشترین سود و کمترین ضرر برسیم.

الگوی مرز امکانات تولید نیز ابزاری برای تمرین کاربرد اصول انتخاب و تخصیص بهینه منابع می‌باشد.

بنابراین اگر بخوایم حرف‌هایی که زدیم رو جمع‌بندی کنیم، این شکلی میشه:

• سه سؤال «چه چیزی»، «چگونه» و «برای چه کسی» محصولات خود را تولید کنیم، ← مرتبط با اصول انتخاب صحیح هستند

نکته ترکیبی: پولی که بنگاه‌ها برای خرید یا اجاره عوامل تولید از خانوارها صرف می‌کنند، «هزینه‌های تولید» نام دارد.

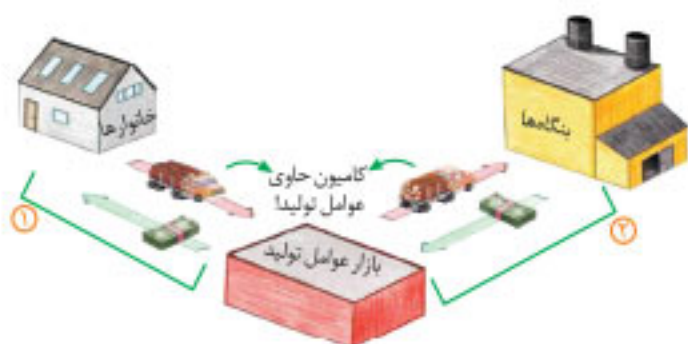
۲ انواع کسب‌وکارها را می‌توان به کسب‌وکار شخصی، شرکت، تعاونی و مؤسسات غیرانتفاعی و خیریه تقسیم کرد.

۲- جریان چرخشی ساده

نحوه مشارکت و نقش آفرینی خانوارها و بنگاه‌ها در عرصه اقتصاد، نوعی رابطه دادوستد شکل می‌دهد. (بنگاه‌ها عوامل تولید رو از خانواده‌ها می‌گیرند و جاش بهشون کالا و خدمات می‌فروشند.) در ادامه، رابطه دادوستد و تعاملات بین خانوارها و بنگاه‌ها را روی نمودار جریان چرخشی ساده که در کتاب درسی تصویرش را می‌بینی، بررسی می‌کنیم.

نکته مشاوره‌ای: سؤالات این بخش هم به صورت مفهومی طرح میشن و هم به صورت جای خالی عبارت‌های روی نمودار؛ برای همین مهمه که نوشته‌های روی هر فلش و جهت‌شون رو کامل و به تفکیک بلد باشی؛ البته اگه به این شکلی که برات در ادامه توضیح میدم قضیه رو خوب بفهمی و یاد بگیری، حفظ کردنش کار خیلی آسونیه.

دقت کنین: نمودار درواقع از دو قسمت تشکیل شده: نیمه بالایی نمودار مربوط به بازار کالا و خدمات است و نیمه پایینی نمودار مربوط به بازار عوامل تولید می‌باشد. از نیمه پایینی نمودار یعنی قسمت «خانوارها» در سمت چپ شروع می‌کنیم و گام به گام جلو می‌ریم:



۱ خانوارها (که گفتیم منظور همان اعضای خانواده است)، تولیدکننده کالا یا خدمات اقتصادی نیستند؛ اما به هر حال در جامعه زندگی می‌کنند و باید درآمد کسب کنند تا بتوانند با آن درآمد، کالا و خدمات را از دیگران که تولیدکننده هستند (همان بنگاه خودمون) خریداری کنند.

راه‌های کسب درآمد برای خانوار: الف) خانوارها اگر زمین کشاورزی یا مغازه یا ملکی داشته باشند، آن را به تولیدکننده‌ها می‌فروشند یا اجاره می‌دهند و در ازای آن قیمت زمین یا اجاره‌اش را دریافت می‌کنند.

ب) به این شکل اعضای خانواده به عنوان نیروی کار برای بنگاه‌ها کار می‌کنند و در ازای کار خود، مزد یا حقوق دریافت می‌کنند.

ج) خانوارها سرمایه فیزیکی خود مثل ابزار کار را نیز در قبال قیمت و اجاره آن به کسب‌وکارها واگذار می‌کنند.

مجازی
حضور و حقیقی

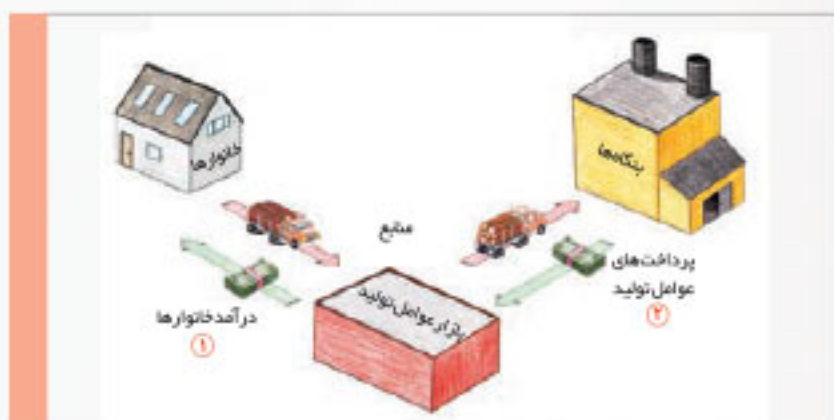
شاید این سؤال به ذهنتان برسد که بازار چیست؟ بازار معنای خاصی در اقتصاد دارد؛ بازار به مجموعه خریداران و فروشندگان چیزی در هر جای ممکن اطلاق می‌شود؛ مبادلات در بازار ممکن است حضوری و حقیقی نباشد و به صورت مجازی و در اینترنت صورت گیرد. شما ممکن است با تلفن و پشت میز سفارش دهید و یا با شبکه اینترنت، خرید اینترنتی کنید.

تعریف بازار: در بازار کالاها و خدمات، خانوارها خریدار و بنگاه‌ها فروشنده‌اند. پیکان‌های آبی در تصویر صفحه قبل، جریان کالاها و خدمات را از بنگاه‌ها به خانوارها در بازارهای کالا و خدمات نشان می‌دهند. همان‌طور که پیکان‌های سبز نشان می‌دهد، پرداخت پول بابت کالا و خدمات خریداری شده در جهت مخالف جریان کالا و خدمات جریان می‌یابد. این پول با عبور از بازار کالا و خدمات به عنوان درآمد بنگاه دریافت می‌شود. **نمودار به طور کامل در شماره ۲ توضیح داده شد.**

پرداخت‌های بابت خرید کالا و خدمات

فعالیت گروهی در کلاس

درباره بازار منابع تولید (جریان‌های نیمه پایینی تصویر) در گروه خود بررسی کنید. چه چیزهایی مورد نیاز هر کدام از طرفین است و در کدام بخش بازار در حال مبادله است؟ سپس نتایج خود را در کنار پیکان‌ها یادداشت کنید و جدول زیر را کامل کنید.



پرداخت‌هایی که بابت خرید منابع تولید به خانوارها پرداخت می‌شود.

ردیف	عنوان	علت
۱	دستمزد حقوق	دریافتی خانوارها بابت فروش نیروی کار
۲		
۳		

market

۴۷

در جدول زیر با این دو بازیگر مهم عرصه اقتصاد بیشتر آشنا می‌شویم:

تعریف خانوار: منظور از خانوار مجموعه افرادی است که در یک خانه زندگی می‌کنند یا همان اعضای یک خانواده.

نقش خانوارها به عنوان بازیگری مهم در اقتصاد:

- در بازار کالا و خدمات: خانوارها، کالا و خدمات مورد نیاز خود را از کسب و کارها (بنگاه‌ها) خریداری می‌کنند.
- در بازار عوامل تولید: خانوارها، زمین، نیروی کار، سرمایه و کارآفرینی (منابع تولید) را برای تولید کالاها و خدمات به بنگاه‌ها ارائه کرده و در ازای آن کسب درآمد می‌کنند.

۱. خانوارها

تعریف بنگاه: منظور از بنگاه در اقتصاد، همان چیزی است که مردم معمولاً آن را به نام کسب و کار می‌شناسند. مؤسسات کسب و کار یا بنگاه‌ها می‌توانند شامل هر نوع فعالیت تولیدی باشند.

مثال برای بنگاه: مزارع کشاورزی / فروشگاه‌ها / کسب و کارهای خویش‌فرمایی مثل پیرایشگری، نقشه‌کشی و معماری ساختمان، شرکت‌ها، کارگاه‌ها و کارخانه‌های تولیدی.

۲. بنگاه‌ها (کسب و کارها)

نقش بنگاه‌ها به عنوان بازیگری مهم در عرصه اقتصاد:

- در بازار کالا و خدمات: بنگاه‌ها، کالا و خدمات مورد نیاز خانوارها را به آن‌ها می‌فروشند و در نتیجه در ازای آن، کسب درآمد می‌کنند.
- در بازار عوامل تولید: بنگاه‌ها منابع مورد نیاز خود برای تولید (زمین، نیروی کار، سرمایه) را از خانوارها، اجاره یا خریداری می‌کنند.

۳۰ بررسی بازار کالا و خدمات

از اینجا به بعد هر جا کلمه بازار خالی رو دیدی منظور همان بازار کالا و خدمات است.
حال که با جریان چرخشی میان بازیگران اصلی اقتصاد و داد و ستد میان آنها آشنا شدیم، باید به بررسی دقیق تر بازار بپردازیم و بررسی کنیم که در بازار چه کسانی حضور دارند و چگونه تصمیم گیری می کنند. به مجموعه خریداران (تقاضا کنندگان) و فروشندگان (عرضه کنندگان) هر چیزی در هر جایی «بازار» گفته می شود. بنابراین بازار دو بخش دارد: تقاضا کنندگان و عرضه کنندگان.
در بازار کالا و خدمات، تقاضا کنندگان همان خانوارها و عرضه کنندگان همان بنگاهها هستند.

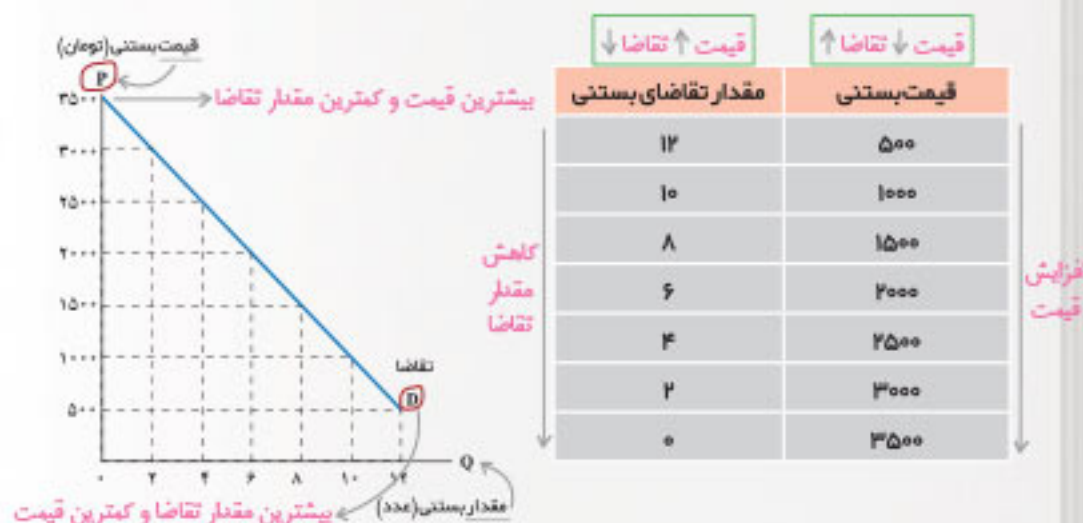
خانوارها = مصرف کنندگان = ملکان عوامل تولید

۴۰ الف) خریداران یا تقاضا کنندگان و فرایند تصمیم گیری آنها

خریداران، خانوارهایی هستند که تقاضا کننده کالاها و خدمات اند و نسبت به مشاهده تغییر شرایط بازار تصمیمات متفاوتی می گیرند. برای اینکه بتوانیم ساده تر مفاهیم را بیاموزیم، تغییر شرایط بازار را یک به یک در نظر می گیریم.

۴۰-۱ تصور کنید بعد از ظهرهای گرم تابستان برای خانواده بستنی می خرید تا با خنکای مصرف آن گرما را تحمل پذیرتر کنید. اگر امروز که برای خرید رهای بازار شدید ببینید که قیمت آن دوبرابر شده است چه می کنید؟ بیشتر می خرید یا کمتر؟ اگر قیمت آن نصف شده باشد چه می کنید؟ آیا باز هم همان مقدار قبلی را می خرید؟

مقدار تقاضا از یک کالا با قیمت آن رابطه ای عکس دارد. به طوری که با افزایش قیمت، مقدار تقاضا کاهش می یابد و بالعکس. به این رابطه، «قانون تقاضا» می گویند.



اگر هر کدام از دو عدد یک سطر را روی یک دستگاه مختصات پیدا کنید، نمودار بالا درست می شود که با وصل کردن نقاط به هم خط رو به پایینی شکل می گیرد. به این منحنی «منحنی تقاضا» می گویند.

نزولی

۱. demand law

۲. demand curve



آموزش تصویری حل مسائل ۴۸

بنابراین، یک رابطه داد و ستد دو سر برد بین خانوارها و بنگاهها شکل می گیرد: هم خانوارها کسب درآمد می کنند (درآمدها به خانوار جاری شده. پس جهت فلش باید به سمت خانوارها باشد) و هم عوامل تولید به سمت بازار عوامل تولید روانه می شوند تا در نهایت به دست بنگاهها برسند. (پس جهت فلش منابع تولید باید از سوی کامیون حاوی عوامل تولید به سمت بنگاهها باشد).

۲ از آنجا که زمین کشاورزی و تراکتور و بذرها هیچ کدام جداگانه تبدیل به نان نمی شوند، باید در یک کسب و کار مشخص در کنار هم قرار گیرند تا به نتیجه مورد نظر تولید کنند (یعنی تولید نان) منتهی شوند. این عوامل تولید توسط بنگاهها خریداری شده و از بازار عوامل تولید به بنگاه (مثلاً کشاورز خویش فرما) منتقل می شوند (پس جهت فلش منابع تولید به سمت بنگاه است) و در ازای آن ها به خانوارها پول پرداخت می شود (جهت فلش پول به سمت بازار عوامل تولید است). حالا بریم سراغ نیمه بالایی نمودار، یعنی بازار کالا و خدمات:



فصل دوم

۳ بنگاهها (در مثال ما آقای کشاورز!) محصولات خود را به خانوارها که مصرف کننده نهایی هستند می فروشند: در ازای آن پول می گیرند (جهت فلش درآمد حاصل از فروش محصولات به سمت بنگاهها و جهت فلش انتقال کالا و خدمات تولیدی به سمت خانوارها).

۳۰ بازار

این ارتباط متقابل و بده - بستان های میان خانوارها و بنگاهها، «بازار» را شکل می دهد.

• معنای اقتصادی بازار با معنای عرفی آن تفاوت دارد.

مفهوم بازار در اقتصاد بازار به معنای «مجموعه خریداران و فروشندگان یک محصول در هر جای ممکن است».

• تفاوت معنای عرفی و معنای اقتصادی بازار: در بازار به معنای اقتصادی، مبادلات ممکن است حضوری و حقیقی نباشد و به صورت های دیگر نیز انجام شود: مثلاً از طریق تلفن یا اینترنت (مثلاً در حالی که در خانه نشسته ای می توانی در مبادلات بازار وارد شده و کالای مورد نظر خودت رو سفارش بدی). اما در معنای عرفی، معمولاً از کلمه بازار، محل فیزیکی آن به ذهن متبادر می گردد.

• دو نوع بازار در سطح جامعه قابل تصور است:

۱ بازار کالا و خدمات (بازار محصولات) ۲ بازار عوامل تولید

(در صفحه قبل، در قسمت نکات نمودار به این مطالب پرداختیم.)

در بازار کالا و خدمات نقش بازیگران اقتصادی (خانوارها و بنگاهها) بدین صورت می باشد:

خانوارها = خریدار کالا و خدمات = تقاضا کننده

بنگاهها = فروشنده کالا و خدمات = عرضه کننده

در بازار عوامل تولید، نقش بازیگران اقتصادی بدین صورت می باشد:

خانوارها = فروشنده عوامل تولید = عرضه کننده

بنگاهها = خریدار عوامل تولید = تقاضا کننده

★ **حواستون باشه:** در حالت کلی وقتی از بازار، بدون هیچ قیدی صحبت شود. (یعنی آگه مشخص نکنن که منظور بشون بازار کالا و خدماته یا بازار عوامل تولید)، منظور، بازار کالا و خدمات است. همچنین وقتی کلمه عرضه کننده یا تقاضا کننده بدون هیچ قیدی آمد، منظور عرضه کننده یا تقاضا کننده کالا و خدمات است نه عوامل تولید. ■

❗ قاطی نکنین: کلمات زیر که در مقابل هم آمده‌اند، همگی به یک معنا هستند و در تست‌ها به جای هم به کار می‌روند:

خانوارها = خریداران = تقاضاکنندگان =
مصرف‌کنندگان = مالکان عوامل تولید

بنگاه‌ها = فروشندگان = عرضه‌کنندگان =
تولیدکنندگان = خریداران عوامل تولید

در ادامه می‌خواهیم با چگونگی فرایند تصمیم‌گیری خریداران (تقاضاکنندگان) و فروشندگان (عرضه‌کنندگان) آشنا شویم و ببینیم تصمیمات هریک چگونه بر بازار تأثیر می‌گذارد:

۴- فرایند تصمیم‌گیری تقاضاکنندگان و تأثیرات آن بر بازار

خریداران (تقاضاکنندگان) با توجه به تغییرات شرایط بازار تصمیمات متفاوتی می‌گیرند، اینکه تقاضاکنندگان (خریداران کالا و خدمات) تصمیم بگیرند چه کالایی بخرند و چه میزان بخرند، تحت تأثیر عوامل زیر است:

۱. قیمت کالا
۲. درآمد خریدار
۳. قیمت سایر کالاها
۴. سلیقه (مُد)
۵. انتظارات

در ادامه هرکدام از این عوامل را جداگانه بررسی می‌کنیم.

۴-۱ قیمت کالا

قطعاً تا الان بارها برای تو هم پیش اومده که دیدی قیمت کالایی که همیشه ازش می‌خریدی نسبت به قبل بیشتر شده و در نتیجه مجبور شدی کمتر مصرفش کنی. بنابراین:

میان مقدار تقاضای یک کالا و خدمت (از سمت خریداران) و قیمت آن رابطه معکوس وجود دارد یعنی با افزایش قیمت یک محصول، معمولاً تقاضا برای آن کاهش می‌یابد. (زیرا سعی می‌کنیم صرفه‌جویی کنیم یا به جای کالای گرون‌تر کالای ارزون‌تر و مشابه رو تهیه کنیم).

قیمت ↑ تقاضا ↓

با کاهش قیمت یک محصول، تقاضا برای آن افزایش می‌یابد. (حتماً دیدی کالایی که حراج می‌خوره مردم چطور برای خریدش هجوم میارن و هرکس از شدت شوق جای یکی، ۱۰ تا ازش برمیداره!)

قیمت ↓ تقاضا ↑

به رابطه معکوس قیمت کالا و مقدار تقاضا، «قانون تقاضا» گفته می‌شود.

❗ نکته تستی: میزان تقاضا با افزایش قیمت کالا، معمولاً

کاهش می‌یابد (و نه در همه اوقات). چرا معمولاً؟ زیرا برخی کالاها ضروری هستند و حتی اگر قیمتشان چندین برابر هم شود، مردم چاره‌ای جز خرید آن ندارند، مثل نان یا دارو. بنابراین در مورد این کالاها ضروری، با وجود افزایش قیمت، مصرف و خرید کاهش نمی‌یابد.

۴-۲ سایر عوامل: در بررسی «قانون تقاضا» اثر سایر عوامل، به جز قیمت خود کالا را ثابت فرض کردیم. اکنون تصور کنید که قیمت بستنی تغییری نکرده، ولی درآمد شما دو برابر شده است. در این صورت مقدار خریدتان از بستنی چه تغییری می‌کند؟ کمتر می‌شود یا زیادتر؟ شاید هم ثابت بماند! آیا اثر هیچ کالایی بیشتر نمی‌خورد؟ چرا؟ تقاضا برای یک کالای معمولی (نرمال) به صورت مثبت با درآمد ارتباط دارد. افزایش در درآمد سبب افزایش در تقاضا در هر قیمت می‌شود به این ترتیب برخلاف «قانون تقاضا» که مطابق با آن، تغییر قیمت کالا باعث

حرکت روی منحنی می‌شود، در اینجا تغییر درآمد باعث انتقال منحنی خواهد شد.
درآمد ↑ تقاضا ↑ و بالعکس
درآمد ↓ تقاضا ↓ و بالعکس
تغییر قیمت در کالای نرمال ← حرکت بر روی منحنی تقاضا
تغییر درآمد ← انتقال خود منحنی تقاضا



کالای معمولی و پست را بشناسید!

آیا با افزایش درآمد مقدار خرید ما از همه انواع کالاها می‌تواند بیشتر شود یا در مورد برخی کالاها ممکن است حتی کمتر شود؟ مثلاً درباره خرید نوع مرغوب و پست برنج فکر کنید. البته در نظر داشته باشید که مرغوب بودن یا پست بودن یک کالا، به رابطه میان درآمد و تقاضای ما از آن کالا بستگی دارد. انتظارات در مورد تغییرات قیمت کالا در آینده

غیر از درآمد که بر تقاضا اثر گذار است، سلیقه، انتظارات و قیمت دیگر کالاها هم می‌تواند بر تقاضا و خرید اثر بگذارد. مثلاً چیزهایی که مد می‌شوند، حتی بدون تغییر قیمت، مقدار تقاضای آنها زیادتر می‌شود یا هنگامی که پی ببرید قیمت کالایی در آینده بیشتر می‌شود، امروز ممکن است درباره خرید آن تصمیم دیگری بگیرید!

انتظارات
تقاضایان بیشتر می‌شود



کالاهای جانشین و مکمل را بشناسید!

کالاهایی که با کالای مورد نظر ما مرتبط‌اند، اگر دچار تغییر قیمت شوند، روی مقدار خرید ما از کالای مورد نظرمان اثر می‌گذارد. مثلاً وقتی گوشت قرمز گران می‌شود، مردم گوشت سفید را بیشتر می‌خرند و جانشین آن می‌کنند. استفاده می‌شوند کالاهای جایگزین
درباره کالاهایی که با هم مصرف می‌شوند، فکر کنید و درباره اثر تغییر قیمت یکی بر میزان خرید دیگری بحث کنید. مثلاً وقتی می‌خواهید چای بخرید، به بازار قند و شکر هم نیم‌نگاهی دارید یا وقتی خودرو می‌خرید حواستان به قیمت بنزین هم هست؛ اما چگونه؟



برای مثال
کالاهایی که
با هم مصرف
می‌شوند
کالاهای مکمل

تست؟

در رابطه با تعاملات بازیگران اصلی اقتصاد، کدام گزینه عبارت‌های صحیح را به درستی مشخص می‌سازد؟
(الف) درآمد خانوارها حاصل پرداخت‌هایی است که بنگاه‌ها در ازای خرید یا اجاره عوامل تولید به آن‌ها می‌پردازند.

(ب) پول‌های پرداختی خانوارها به منظور خرید کالا و خدمات با عبور از بازار عوامل تولید، درآمد بنگاه‌ها را تشکیل می‌دهد.

(ج) در بازار کالا و خدمات، خانوارها عرضه‌کنندگان هستند؛ زیرا عوامل تولید را به بنگاه‌ارائه می‌نمایند.

(د) نیمه بالایی نمودار جریان چرخشی ناظر بر تبادل تولیدات در بازار کالا و خدمات می‌باشد.

(۱) ب - ج (۲) الف - د (۳) الف - د (۴) ج - د

✓ پاسخ: بررسی عبارت‌های نادرست:

ب پول‌های پرداختی خانوارها به منظور خرید کالا و خدمات با عبور از بازار کالا و خدمات، درآمد بنگاه‌ها را تشکیل می‌دهد. (نه عبور از بازار عوامل تولید)

ج در بازار کالا و خدمات خانوارها تقاضاکننده کالا و بنگاه‌ها عرضه‌کننده آن هستند.

بنابراین گزینه «۲» صحیح است.

پس تا اینجا فهمیدیم بازار دو بخش اصلی دارد:

تقاضاکنندگان
عرضه‌کنندگان

ب) کمترین میزان تقاضا (تقاضا = ۰) در جایی است که بیشترین قیمت وجود دارد. یعنی در قیمت ۹۰۰۰ ریال.
ج) نقطه A بالاتر از نقطه B قرار گرفته است؛ بنابراین قیمت در آن بیشتر و به تبع، مقدار تقاضا نیز کمتر است.
بنابراین گزینه ۱ صحیح است.

۴-۲ درآمد تقاضاکننده (آشنایی با کالای معمولی و پست)

اگر سایر عوامل مؤثر بر تقاضا (مثل قیمت محصولات) ثابت بماند، با افزایش درآمد مصرف‌کنندگان معمولاً مقدار تقاضا نیز بیشتر می‌شود. (دلیلش واضح است!)
هرچی پول بیشتری در جیبمان باشد، بیشتر می‌توانیم خرید کنیم!
بنابراین میان مقدار تقاضای کالا و درآمد مصرف‌کنندگان رابطه مستقیم و مثبت وجود دارد. یعنی افزایش درآمد سبب افزایش مقدار تقاضا می‌گردد.

درآمد ↑ مقدار تقاضا ↑

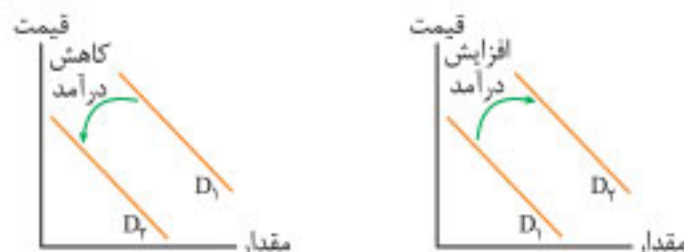
کاهش درآمد سبب کاهش مقدار تقاضا می‌گردد.

درآمد ↓ مقدار تقاضا ↓

چرا گفتیم با افزایش درآمد «معمولاً» میزان تقاضا بیشتر میشه و نگفتیم «همیشه»؟ دلیلش اینه که ما از حیث کیفیت دو نوع کالا داریم که تأثیر افزایش درآمد در هر دسته متفاوت است:

الف) کالای معمولی (مرغوب): این دسته از کالاهای مرغوبی هستند که ما هرچه درآمد بیشتری داشته باشیم ترجیح می‌دهیم مقدار بیشتری از آن داشته باشیم. **بنابراین** در مورد کالاهای معمولی با افزایش درآمد، تقاضا افزایش پیدا می‌کند. اگر بخواهیم تأثیر تغییرات درآمد را بر میزان تقاضا روی نمودار نشان دهیم به صورت زیر نمایش داده می‌شود.

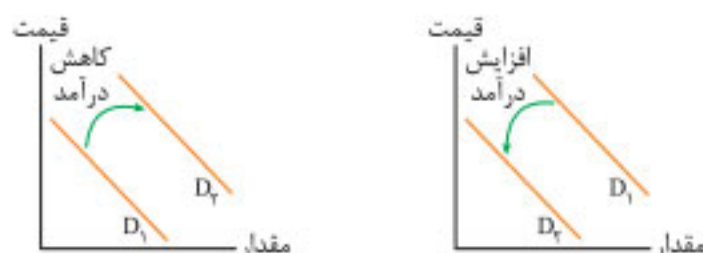
دقت کنید: در همه عوامل تأثیرگذار بر تقاضا، به جز قیمت کالا، تغییرات باعث جابه‌جا شدن خود منحنی به صورت یک‌جا می‌شوند. (یعنی برخلاف نمودار رابطه تقاضا و قیمت کالا، روی نقاط منحنی جابه‌جا نمی‌شیم، بلکه نمودار به کل حرکت می‌کند.)



نحوه جابه‌جایی نمودار تقاضا در مورد کالاهای معمولی:

با افزایش درآمد، نمودار تقاضا به سمت راست - بالا منتقل شده و با کاهش درآمد، نمودار به سمت چپ - پایین جابه‌جا می‌شود.

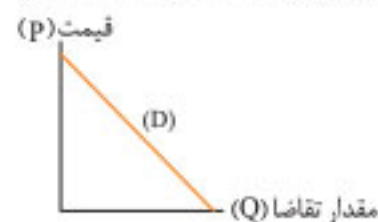
ب) کالای پست: این دسته از کالاهای نامرغوبی هستند که بعضی افراد صرفاً به علت نداشتن درآمد کافی مجبور به خرید آن بوده‌اند. پس اگر درآمد آن‌ها افزایش پیدا کند، دیگر سراغ این کالاهای نامرغوب نرفته و کالاهای مرغوب‌تر را جایگزین می‌کنند. **بنابراین** در مورد کالاهای پست (نامرغوب) با افزایش درآمد، مقدار تقاضا برای آن کالای نامرغوب کاهش پیدا می‌کند. نمودار تأثیر تغییرات درآمد بر میزان تقاضا در مورد کالاهای پست به این صورت خواهد بود:



قانون تقاضا را می‌توان برای هر کالا روی نموداری به شکل زیر نشان داد، که به آن نمودار تقاضا گفته می‌شود و با حرف D نشان داده می‌شود. ((تقاضا) D=Demand)
محور افقی این نمودار مربوط به مقدار تقاضاست ((مقدار) Q=Quantity) و محور عمودی به قیمت کالا اختصاص دارد. ((قیمت) P=Price)

نکات منحنی تقاضا

۱) منحنی تقاضا همواره یک منحنی نزولی است؛ یعنی همیشه جهت منحنی از بالا به پایین است (از چپ به راست)، بنابراین شیب منحنی تقاضا عددی منفی است.



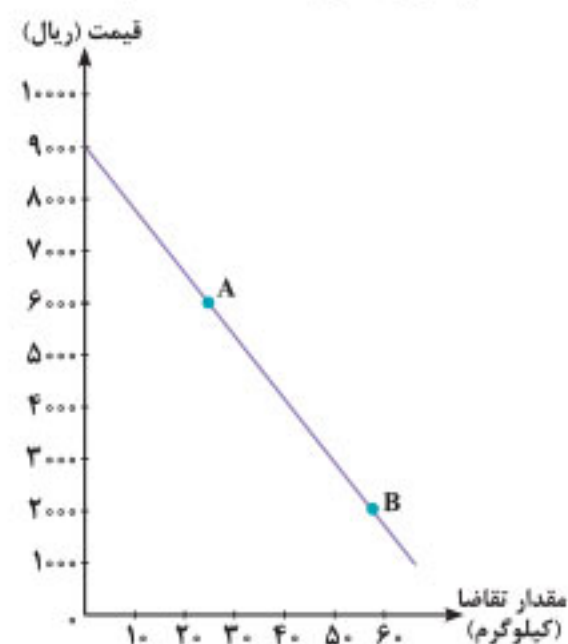
منحنی تقاضا همیشه همچین شکلی دارد:

۲) تغییر قیمت کالا باعث جابه‌جایی نقاط روی منحنی تقاضا می‌شود، اما خود منحنی تقاضا به صورت یکجا حرکت نمی‌کند. (جلوتر می‌گیم که خود منحنی تقاضا در چه شرایطی حرکت می‌کند.)

بنابراین با افزایش قیمت محصول، نقطه روی منحنی تقاضا به سمت چپ (بالا) منتقل می‌شود و با کاهش قیمت محصول، نقطه روی منحنی تقاضا به سمت راست (پایین) حرکت می‌کند.

تست؟

با توجه به نمودار زیر، پاسخ پرسش‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟



الف) مقدار تقاضا در قیمت ۷۰۰۰ ریال نسبت به قیمت ۵۰۰۰ ریال ... کیلوگرم کمتر است.

ب) کمترین میزان تقاضا در قیمت ... ریال بوده است.

ج) وضع نقطه A نسبت به B چگونه است؟

۱) الف) ۲۰ (ب) ۹۰۰۰ ج) قیمت بیشتر، مقدار کمتر

۲) الف) ۳۰ (ب) ۰ ج) قیمت بیشتر، مقدار بیشتر

۳) الف) ۲۰ (ب) ۹۰۰۰ ج) قیمت کمتر، مقدار بیشتر

۴) الف) ۳۰ (ب) ۱۰۰۰ ج) قیمت کمتر، مقدار کمتر

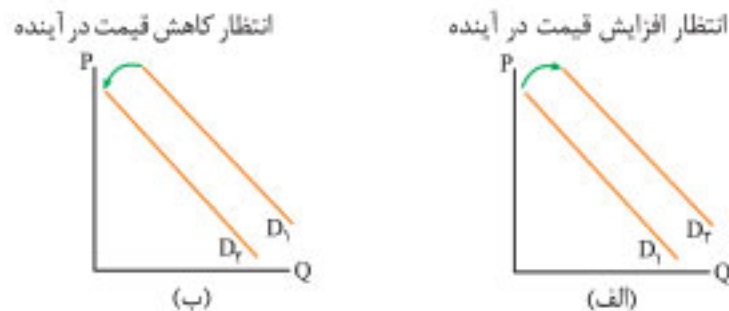
پاسخ: الف) برای پیدا کردن مقدار تقاضا در قیمت ۷۰۰۰ ریال (و یا هر قیمت دیگری) باید از آن قیمت، یک خط مستقیم به نمودار تقاضا وصل کنی و سپس از نقطه‌ای که روی نمودار به آن رسیدی یک خط دیگر به محور افقی عمود کنی، عددی که به آن می‌رسی، مقدار تقاضا در قیمت داده‌شده است:

$$\left. \begin{array}{l} \text{قیمت } ۷۰۰۰ \text{ ریال} \rightarrow \text{مقدار } ۲۰ \text{ kg} \\ \text{قیمت } ۵۰۰۰ \text{ ریال} \rightarrow \text{مقدار } ۴۰ \text{ kg} \end{array} \right\} ۴۰ - ۲۰ = ۲۰ \text{ kg}$$

بنابراین تفاوت مقدار تقاضا در دو قیمت ۷۰۰۰ و ۵۰۰۰ ریال، ۲۰ کیلوگرم است.

۴-۴) انتظارات تقاضاکننده

عامل بعدی اثرگذار بر مقدار تقاضا، انتظارات و پیش‌بینی‌های مردم درباره آینده قیمت‌هاست، یعنی اگر مردم پی ببرند که قیمت کالا در آینده بیشتر می‌شود، در زمان حال مقدار بیشتری از آن خریداری می‌نمایند (مثلاً پیش‌بینی‌شون اینه که سکه قراره گرون بشه، اونا هم سریع سکه می‌خرن تا ارزون‌تر خریده باشن). اگر مردم انتظار کاهش قیمت در آینده را داشته باشند، الان کمتر از آن کالا می‌خرند و صبر می‌کنند تا وقتی کالا ارزان‌تر شد، آن را تهیه کنند. بنابراین در صورت **انتظار افزایش قیمت کالا** در آینده، نمودار تقاضا به **راست** - بالا منتقل می‌شود (نمودار الف) و در صورت **انتظار کاهش قیمت** در آینده، نمودار به **چپ** - پایین منتقل می‌شود. (نمودار ب)



۴-۵) قیمت سایر کالاها (آشنایی با کالاهای مکمل و جایگزین)

آخرین عامل تأثیرگذار بر مقدار تقاضای یک کالا، قیمت سایر کالاهاست. (یعنی نه تنها قیمت خود کالا بر میزان تقاضاش اثر داره، بلکه قیمت کالاهای دیگه هم اثر داره!)

دقت کنید: قیمت همه کالاهای دیگر بر میزان تقاضای یک کالا مؤثر نیست، بلکه فقط کالاهای **مرتبط** دیگر این تأثیر را دارند. نحوه ارتباط کالاهای با هم به دو صورت ممکن است باشد:

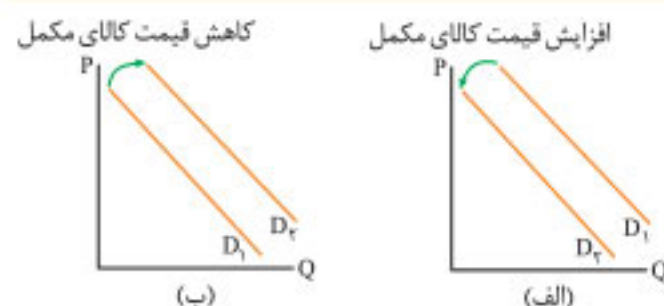
الف) کالاهای مکمل: این کالاهای با هم و در کنار هم مصرف می‌شوند:

مثال: قند و چای، اتومبیل و بنزین **بنابراین** درمورد کالاهای مکمل افزایش قیمت یکی به کاهش تقاضا برای دیگری نیز می‌انجامد و بالعکس. (اینجوری تصور کن که چون کالاهای مکمل به هم وصلن، فرقی نداره قیمت کدومشون تغییر کنه؛ انگار افزایش قیمت هر کدوم علاوه بر کاهش تقاضای خودش، باعث کاهش تقاضای اون یکی هم میشه و بالعکس!) پس رابطه میان **میزان قیمت کالای مکمل** (مثل قند) با **میزان تقاضای کالای اصلی** (مثل چای)، یک **رابطه معکوس** است.

افزایش قیمت قند ↑ کاهش تقاضای چای ↓

تغییرات نمودار تقاضا کالای اصلی با تغییرات قیمت کالاهای مکمل: با افزایش قیمت کالای مکمل، نمودار تقاضای کالای اصلی به سمت چپ - پایین منتقل می‌شود (چون همون‌طور که گفتیم، انگار قیمت کالای اصلی هم رفته بالا پس تقاضا برای اون کم میشه) (نمودار الف) و با کاهش قیمت کالای مکمل، نمودار تقاضای کالای اصلی به سمت راست - بالا منتقل می‌شود. (نمودار ب) در نتیجه رابطه میان میزان قیمت کالای جانشینی (مثل گازوئیل) یا میزان تقاضای کالای اصلی (مثل بنزین)، یک رابطه مستقیم است.

افزایش تقاضای بنزین ↑ افزایش قیمت گازوئیل ↑



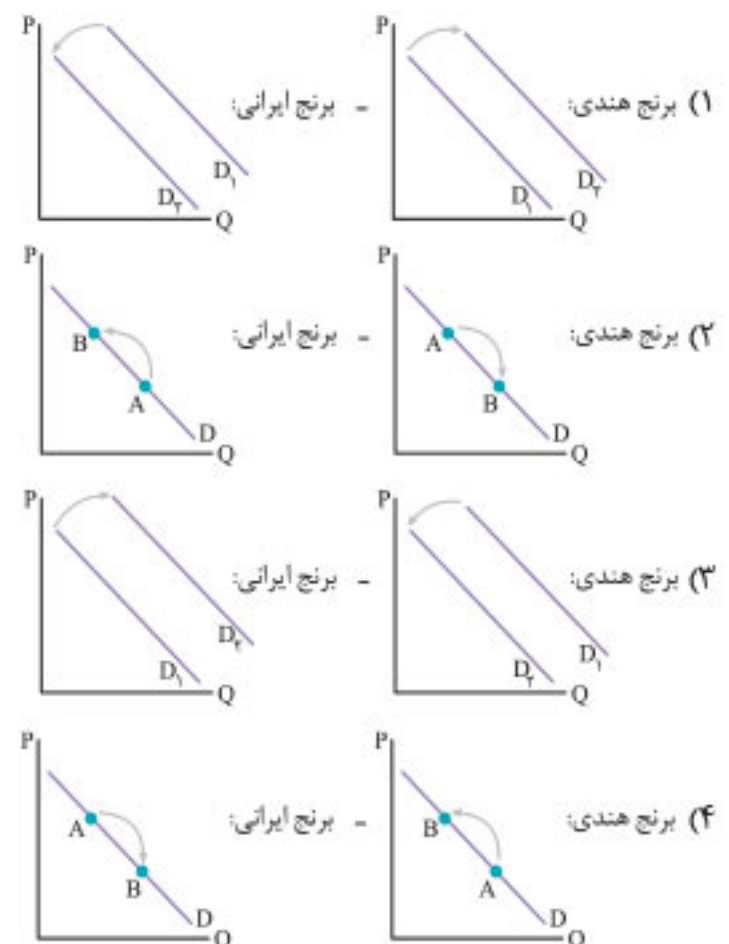
نحوه جابه‌جایی نمودار تقاضا در مورد کالاهای پست:

• با افزایش درآمد، نمودار تقاضا به سمت چپ - پایین منتقل شده و با کاهش درآمد، نمودار تقاضا به سمت راست - بالا جابه‌جا می‌شود.

دقت کنید: در نظر داشته باشید که **مرغوب بودن یا پست بودن** یک کالا به رابطه میان درآمد ما و تقاضای ما از آن کالا بستگی دارد. ■

تست؟

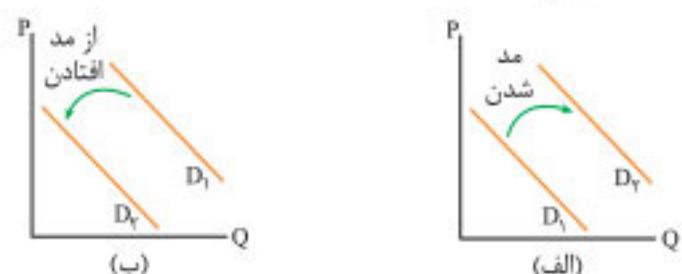
آقای سلطانی‌فر، درآمد چندان بالایی نداشته و از برنج هندی برای مصرف خانواده تهیه می‌کرده است، اگر ایشان در سال ۱۴۰۱ مشمول افزایش حقوق گردیده باشد، با فرض ثابت ماندن سایر عوامل، نمودار تقاضای برنج هندی و برنج ایرانی (که مرغوب‌تر است) برای این خانواده چگونه تغییر خواهد کرد؟



پاسخ: برنج ایرانی، کالای معمولی محسوب می‌شود، بنابراین با افزایش درآمد، آقای سلطانی‌فر بر میزان تقاضای برنج ایرانی می‌افزاید و نمودار مربوط به آن به سمت راست - بالا منتقل می‌شود. (رد گزینه‌های ۱، ۲ و ۴) اما برنج هندی کالای پست محسوب می‌شود؛ بنابراین بدیهی است که وی با افزایش درآمد از میزان مصرف این نوع برنج می‌کاهد و نمودار آن به سمت چپ - پایین منتقل می‌گردد. بنابراین گزینه «۳» صحیح است.

۴-۳) سلیقه تقاضاکننده

عامل مهم تأثیرگذار دیگر بر مقدار تقاضای یک کالا این است که سلیقه مردم به چه سمت و سویی حرکت کند، مد شدن یک کالا در جامعه باعث می‌شود کل منحنی تقاضا به سمت راست - بالا حرکت کند (نمودار الف) و بالعکس اگر کالا از مد بیفتد کل منحنی به سمت چپ - پایین حرکت می‌کند. (نمودار ب). یعنی وقتی کالایی در جامعه مد میشه، همه به تپ و تاب میفتن که اون کالا رو بخرن و در نتیجه تقاضاش زیاد میشه.



۵- قیمت به عنوان ابزاری برای مدیریت مصرف در اینجا بیشتر منظورمان «کاهش مصرف» است.

سیاست‌گذاران معمولاً تلاش می‌کنند از دو راه، مقدار تقاضا و مصرف سیگار را کم کنند. یکی، از راه آگاه‌سازی مردم به زیان‌های کشیدن سیگار و دیگری با بالا بردن قیمت آن از طریق وضع مالیات بر سیگار. به

نظر تان این دو روش به چه صورت بر مصرف سیگار مؤثرند؟ طبق قانون تقاضا

سبب می‌شود.

۶- (ب) فروشندگان یا عرضه‌کنندگان و فرایند تصمیم‌گیری آنها

به سمت دیگر بازار برای بررسی رفتار فروشندگان برویم. فروشندگان که همان بنگاه‌های ارائه‌کننده کالا یا خدمات و نیز عوامل فروش آنها هستند، بازیکر دیگر میدان رقابت اقتصادی‌اند. اگر شما تولیدکننده یا فروشنده بستنی بودید و قیمت بستنی در بازار به دلیل شروع فصل گرم سال بیشتر می‌شد، چه می‌کردید؟ کمتر بستنی تولید می‌کردید و می‌فروختید یا بیشتر؟ یا به همان مقدار سابق؟

طبق «قانون عرضه»، با افزایش قیمت، مقدار عرضه از هر کالا افزایش می‌یابد و بالعکس.



اگر هر کدام از دو عدد یک سطر را روی یک دستگاه مختصات پیدا کنیم، نمودار بالا درست می‌شود که با وصل کردن نقاط به هم خط رو به بالایی شکل می‌گیرد. به این منحنی «منحنی عرضه» گفته می‌شود.

سایر عوامل: تصور کنید قیمت بستنی زیاد نشده اما قیمت شیر که ماده اولیه و مهم تولید بستنی است گران‌تر

شده است. شرایط به وجود آمده چه تأثیری بر مقدار تولید شما دارد؟ آیا اگر قیمت بستنی در بازار تغییری نکرده باشد باز هم می‌توانید به همان میزان قبلی بستنی تولید کنید و بفروشید؟ اگر شیر ارزان‌تر شود چه تأثیری دارد؟ اگر دستگاهی اختراع شود که بتواند با تعداد کارگر کمتری، بستنی تولید کند و از این جهت هزینه‌های تولید شما را کمتر کند؛ چه تأثیری بر تولید و عرضه می‌گذارد؟ اختراعات معمولاً با کاهش هزینه‌ها اثر مثبتی بر تولید و عرضه دارند. در اینجا نیز همچون مورد تقاضا، تغییرات سایر عوامل باعث انتقال منحنی عرضه خواهد شد.

۱- supply law ۲- supply curve

۵- راه‌های مدیریت مصرف تقاضاکنندگان

فهمیدیم که مقدار تقاضای ما برای کالاهای مختلف تحت تأثیر عوامل مختلفی است. سیاست‌گذاران هم این مسئله را می‌دانند و باتوجه به منافع و ضررهایی که در مورد مصرف یک کالا وجود دارد، تصمیم می‌گیرند که میزان مصرف کالای خاصی را برای شهروندان مدیریت کنند.

به طور مثال برای مدیریت مصرف سیگار و کمتر کردن آن (چون سیگار مضره!!) دو روش به کار می‌برند:

۱ آگاه کردن مردم به زیان‌های سیگار (اگر مردم بدون با سیگار کشیدن چه آسیبی به سلامتشان وارد می‌کند، قطعاً کمتر سمتش می‌روند!)

۲ وضع مالیات بر قیمت سیگار در نتیجه بالا رفتن قیمت سیگار در نتیجه طبق قانون تقاضا، با افزایش قیمت، تقاضا کم می‌شود.

۶- فرایند تصمیم‌گیری عرضه‌کنندگان (فروشندگان) و تأثیرات آن بر بازار

در بندهای قبل، عوامل اثرگذار بر رفتار اقتصادی خریداران را کامل بررسی کردیم، حالا می‌خواهیم ببینیم چه عواملی سبب می‌شود که فروشندگان (که همان بنگاه‌ها هستند) تصمیم بگیرند چه کالایی تولید کنند و به چه میزان از آن تولید کنند؟

به صورت کلی عوامل اثرگذار بر میزان عرضه عرضه‌کنندگان را می‌توان به دو مورد تقسیم‌بندی کرد:

۱. قیمت کالا

۲. هزینه‌های تولید کالا

ب کالاهای جایگزین: این کالاهای جایگزین هستند که می‌توانند به جای هم به کار روند. مثال: چای و قهوه، گوشت قرمز و گوشت سفید و یا گوشت و سویا. (کالاهای جایگزین همچنین وضعیتی دارند که انگار توو به شرکت استخدام شده باشی ولی بدونی که به نفر در لیست انتظار هست که اگه تو کار رو خوب انجام ندی اخراجت می‌کنن و جای تو اون رو میارن! در مورد کالاهای جایگزین هم همینطور؛ یعنی اگه به کالا گرون شه و بخواد به هر نحو ناز کنه (ا) سریعاً با کالای دیگه جایگزین میشه و مردم دیگه کالای اول رو نمی‌خرن.)

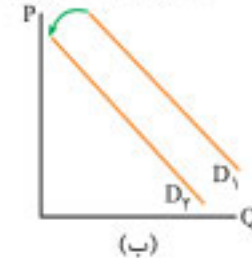
بنابراین با افزایش قیمت هر کالا، تقاضا برای کالای جایگزین آن بیشتر شده و منحنی تقاضای کالای جانشین به سمت راست - بالا منتقل می‌شود. (نمودار الف)

با کاهش قیمت هر کالا، تقاضا برای کالای جایگزین آن کمتر شده و منحنی تقاضای کالای جانشین به سمت چپ - پایین منتقل می‌شود. (نمودار ب)

پس رابطه میان میزان قیمت کالای جانشین (مثل گازوئیل) با میزان تقاضای کالای اصلی (مثل بنزین) یک رابطه مستقیم است:

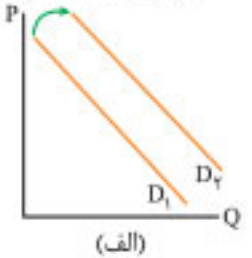
افزایش قیمت گازوئیل ↑ افزایش تقاضای بنزین ↑

کاهش قیمت کالای جایگزین



(ب)

افزایش قیمت کالای جایگزین

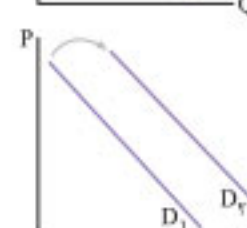
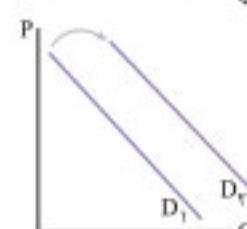
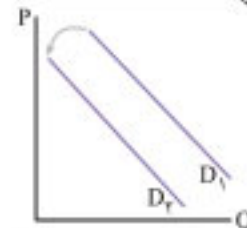
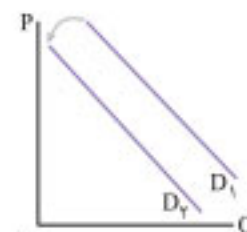


(الف)

تست؟

نمودار ترسیم‌شده در کدام گزینه با عبارت نوشته‌شده مقابل آن مطابقت ندارد؟

(۱) انتظار کاهش قیمت مسکن در آینده



(۲) تأثیر افزایش قیمت خمیردندان بر تقاضای مسواک

(۳) تأثیر معرفی رنگ سبز به عنوان رنگ سال بر تقاضای لباس‌های سبز رنگ

(۴) تأثیر کاهش قیمت گوشت قرمز بر تقاضای سویا

✓ پاسخ: بررسی گزینه نادرست:

گوشت قرمز و سویا کالاهای جایگزین هستند، بنابراین با کاهش قیمت گوشت قرمز، مردم به سمت خرید گوشت قرمز متمایل می‌شوند و تقاضا برای سویا کاهش یافته و نمودار تقاضای سویا به سمت چپ - پایین منتقل می‌شود. بنابراین گزینه «۴» صحیح است.

❶ قاطی نکنین:

رابطه مقدار با قیمت کالا	جهت منحنی (از چپ به راست)	مربوط به رفتار اقتصادی ...
مستقیم قیمت ↑ عرضه ↑ قیمت ↓ عرضه ↓	صعودی (↗)	عرضه کنندگان تولیدکنندگان فروشندگان
معکوس قیمت ↑ تقاضا ↓ قیمت ↓ تقاضا ↑	نزولی (↘)	تقاضا کنندگان درخواست کنندگان خریداران
		نمودار عرضه (S)
		نمودار تقاضا (D)

❷ هزینه‌های تولید کالا

طبیعتاً وقتی تولیدکننده بینه هزینه‌های تولیدش خیلی زیاد میشه و بعد از تولید، سود کمی برایش باقی می‌مونه، چون تولید اون کالا برایش نمی‌صرفه کمتر ارزش تولید می‌کنه، بنابراین:

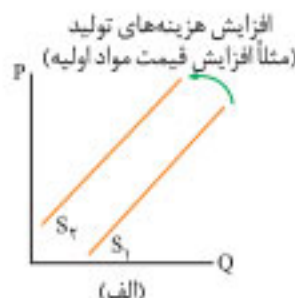
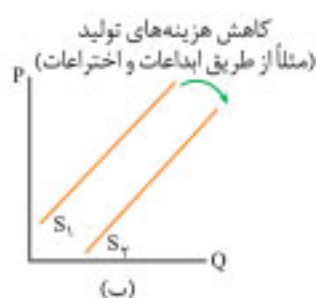
اگر هزینه‌های تولید افزایش یابد، (به‌طور مثال قیمت مواد اولیه افزایش یابد)،

در نتیجه: مقدار عرضه کاهش می‌یابد و منحنی عرضه به سمت چپ-پایین منتقل می‌شود (نه اینکه که روی نقاط منحنی جابه‌جا شویم) (نمودار الف) و اگر هزینه‌های

تولید کاهش یابد (به‌طور مثال از طریق ابداعات و اختراعات دستگاه‌ها و روش‌های

جدیدی که تولید را راحت‌تر و کم‌هزینه‌تر می‌کنند) **در نتیجه:** مقدار عرضه

افزایش می‌یابد و منحنی عرضه به سمت راست-بالا منتقل می‌شود. (نمودار ب)



بنابراین رابطه میان هزینه‌های تولید و مقدار عرضه رابطه‌ای معکوس (غیر مستقیم) می‌باشد.

🔥 نکته ترکیبی: هزینه‌های تولید، پولی است که برای خرید یا اجاره

عوامل تولید، یعنی زمین، نیروی کار و سرمایه پرداخت می‌شود. بنابراین اگر به هر طریقی در مقدار هر یک از این عوامل و هزینه‌های آن افزایش ایجاد شود، مقدار عرضه نیز کاهش خواهد یافت.

🌟 خواستون باشه: عامل دیگری هم می‌تواند بر مقدار عرضه مؤثر باشد (که

البته در کتاب جدید نیومده اما شما بدونید!) آن هم «پیش‌بینی تولیدکنندگان در مورد رونق یا رکود بازار» است: یعنی در بازار راکد، حتی اگر کالا گران و پرسود هم باشد، چون کسی خریدار آن نیست، عملاً برای تولیدکننده سودی

نخواهد داشت: بنابراین کمتر دست به تولید و عرضه آن می‌زند و بالعکس.

❶ دقت کنین: در «قانون عرضه» نیز، تغییرات سایر عوامل (به غیر از قیمت

خود کالا) باعث انتقال کل منحنی (نه حرکت بر روی منحنی) می‌شود.

در ادامه این دو مورد را بررسی می‌کنیم.

❶-۱ قیمت کالا

با افزایش قیمت کالا، تولیدکنندگان تعداد بیشتری کالا تولید می‌کنند، چون این انگیزه را دارند که با فروش کالای گران‌تر، سود بیشتری کسب کنند و اگر قیمت کالا کاهش پیدا کند، تولیدکننده انگیزه خود را برای تولید از دست می‌دهد. بنابراین: با افزایش قیمت یک محصول، مقدار عرضه آن افزایش می‌یابد.

قیمت ↑ عرضه ↑

و با کاهش قیمت یک محصول، مقدار عرضه آن کاهش می‌یابد.

قیمت ↓ عرضه ↓

به رابطه مستقیم و مثبت قیمت کالا و مقدار عرضه، «قانون عرضه» گفته می‌شود.

قانون عرضه را می‌توان برای هر کالا روی نموداری به شکل مقابل نشان داد که به آن «نمودار عرضه» گفته می‌شود و با حرف S نشان داده می‌شود.

(عرضه) $S = \text{Supply}$

محور افقی این نمودار، مربوط به مقدار عرضه است. (Q=Quantity (مقدار))

و محور عمودی به قیمت کالا اختصاص دارد. (P=Price (قیمت))

نکات منحنی عرضه:

❶ منحنی عرضه همواره یک منحنی صعودی است یعنی همیشه جهت منحنی از

پایین به بالا (چپ به راست) است: بنابراین شیب منحنی عرضه عددی مثبت است.

❷ تغییر قیمت کالا باعث جابه‌جایی نقاط روی منحنی عرضه می‌شود، اما خود

منحنی عرضه حرکت نمی‌کند. (جلوتر می‌گیم که خود منحنی عرضه در چه

شرایطی حرکت می‌کند و به سمت راست - بالا یا چپ - پایین منتقل می‌شود).

بنابراین با افزایش قیمت محصول، نقطه روی منحنی عرضه به سمت راست (بالا)

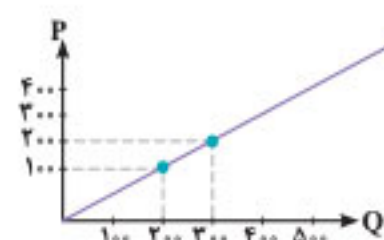
منتقل می‌شود و با کاهش قیمت محصول، نقطه روی منحنی تقاضا به سمت

چپ (پایین) حرکت می‌کند.

❶ تست

با توجه به جدول و نمودار، پاسخ سؤالات زیر در کدام گزینه آمده است؟

قیمت (ریال)	مقدار (کیلو)
۱۵۰	۲۰۰
۲۰۰	۳۰۰
۲۵۰	۳۶۰
۳۰۰	A
۳۵۰	۴۲۰



الف) این منحنی مربوط به ... و رفتار اقتصادی ... است.

ب) این منحنی از چپ به راست، ... است: زیرا رابطه قیمت و مقدار در آن ... است.

ج) کدام مقدار می‌تواند برای A صحیح باشد؟

د) در کدام قیمت، مقدار عرضه ۵۰ کیلو خواهد بود؟

۱) الف) عرضه - تولیدکنندگان ب) صعودی - مستقیم ج) ۳۸۰ د) ۲۰

۲) الف) عرضه - مصرف‌کنندگان ب) صعودی - معکوس ج) ۳۴۰ د) ۱۵۰

۳) الف) تقاضا - مصرف‌کنندگان ب) نزولی - معکوس ج) ۴۵۰ د) ۵۰

۴) الف) تقاضا - تولیدکنندگان ب) صعودی - مستقیم ج) ۴۱۰ د) ۱۰۰

❶ پاسخ: نمودار مربوط به منحنی عرضه است که نشان‌دهنده رفتار اقتصادی تولیدکنندگان است. این منحنی شیب صعودی دارد: زیرا رابطه قیمت و مقدار آن مستقیم است. با وصل کردن نقاط به روشی که توضیح داده شده به ۳۸۰ و ۲۰ دست پیدا می‌کنید. بنابراین گزینه «۱» صحیح است.

بازیگران اصلی در میدان اقتصاد



فصل دوم

درس پنجم - بازار چیست و چگونه عمل می‌کند؟

جریان چرخشی ساده

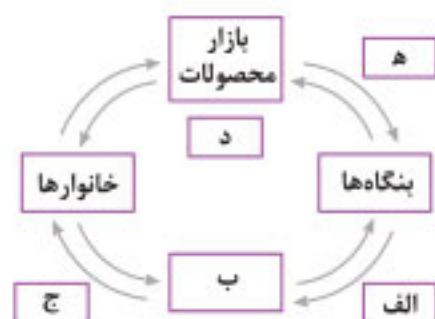
۲۴۲. در جریان چرخه فعالیت‌های اقتصادی، کدام مورد بیان مناسبی در رابطه با تعاملات بین بازیگران کلیدی است؟ **کد پاسخ تصویری: ۰۱۰۰۰۰۵۰** (دی ۱۴۰۱)

- (۱) خانوارها با درآمدی که از فروش عوامل تولید کسب کرده‌اند، خدمات مورد نیاز خود را از بنگاه خریداری می‌کنند.
- (۲) خانوارها باید منابع را از کارخانه‌های تولیدی خریداری کنند و نیروی کار را به بنگاه‌ها اجاره دهند.
- (۳) بازار فقط شامل مجموعه خریداران و فروشندگان چیزی در مکان خاصی می‌باشد.
- (۴) بنگاه‌ها در مبادلات خود با خانوارها باید به صورت حقیقی در بازار حضور یابند.

۲۴۳. موارد زیر، به ترتیب به کدام گروه از تصمیم‌گیرندگان و بازیگران در اقتصاد ارتباط دارد؟ **کد پاسخ تصویری: ۰۳۱۰۰۰۵۱** (اردیبهشت ۱۴۰۳)

- (الف) کسب و کارهای خویش فرما
- (ب) ارائه سرمایه برای تولید کالاها و خدمات
- (ج) اجاره دادن زمین

- (۱) خانوار - شرکت‌ها - خانوار
- (۲) خانوار - شرکت‌ها - بنگاه
- (۳) بنگاه - خانوار - خانوار
- (۴) بنگاه - خانوار - بنگاه



۲۴۴. در کدام گزینه به ترتیب موارد «الف» تا «ه» آمده است؟

- (۱) (الف) پرداخت‌های عوامل تولید (ب) بازار عوامل تولید (ج) درآمد خانوار (د) کالا و خدمات (ه) درآمد تولیدکننده
- (۲) (الف) دریافت‌های عوامل تولید (ب) بازار عوامل تولید (ج) هزینه‌های خانوار (د) بازار محصولات (ه) درآمد تولیدکننده
- (۳) (الف) دریافت‌های عوامل تولید (ب) بازار عوامل تولید (ج) هزینه‌های خانوار (د) کالا و خدمات (ه) هزینه تولیدکننده
- (۴) (الف) پرداخت‌های عوامل تولید (ب) منابع (ج) درآمد خانوار (د) کالا و خدمات (ه) هزینه تولیدکننده

۲۴۵. شکل داده‌شده جریان چرخه اقتصادی بین خانوارها و بنگاه‌ها را نشان می‌دهد. کدام مورد درست است؟ **کد پاسخ تصویری: ۰۲۱۰۰۰۵۲** (سراسری ۱۴۰۲)



- (۱) جریان «۴» و «۲» بیانگر عرضه و تقاضای بازار کالا است.

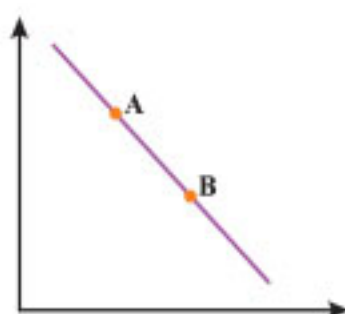
- (۲) رابطه شماره «۱» و «۴» به ترتیب بازار عوامل تولید و کالا و خدمات را بیان می‌کند.
- (۳) رابطه بنگاه‌ها و خانوارها در شماره «۳» و «۴» به ترتیب جریان درآمد و عوامل تولید را نشان می‌دهد.
- (۴) جریان شماره «۴» و «۲» به ترتیب، مجموعه خریداران و فروشندگان کالاها و خدمات را نشان می‌دهد.

خریداران یا تقاضاکنندگان و فرایند تصمیم‌گیری آنها

۲۴۶. کدام مورد، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟ **کد پاسخ تصویری: ۰۱۱۰۰۰۵۳** (سراسری ۱۴۰۱)

«با توجه به نمودار منحنی که در شکل نشان داده شده است، حرکت منحنی از نقطه به نقطه بیانگر کاهش قیمت کالا است.»

- (۱) تقاضا - A - B
- (۲) تقاضا - B - A
- (۳) عرضه - A - B
- (۴) عرضه - B - A



(ترکیبی - Level Up)

۲۴۷. کدام موارد در رابطه با مفاهیم و منحنی‌های عرضه و تقاضا کاملاً درست است؟

- (الف) با افزایش قیمت چای، نقطه تقاضای قهوه با قیمت ثابت، روی منحنی به سمت راست خود منتقل می‌شود.
- (ب) کاهش درآمد یک خانوار شهری می‌تواند موجب جابه‌جایی منحنی تقاضای خرید برنج هندی با قیمت ثابت، به سمت راست خود بشود.
- (ج) اگر یک فناوری نوین هزینه تولید یک محصول را کاهش دهد، عرضه آن افزایش می‌یابد و نقطه عرضه روی منحنی به سمت راست خود منتقل می‌شود.
- (د) با کاهش قیمت دستگاه‌های چاپ خانگی (پرینتر) شاهد انتقال منحنی تقاضای کاغذ A4 با قیمت ثابت به سمت راست خود خواهیم بود.
- (ه) انتقال منحنی عرضه یک کالای عادی به سمت چپ، احتمالاً به دلیل بالا رفتن حداقل دستمزد کارگران و افزایش هزینه‌های تولیدکننده در وضعیت ثابت ماندن قیمت آن کالا است.

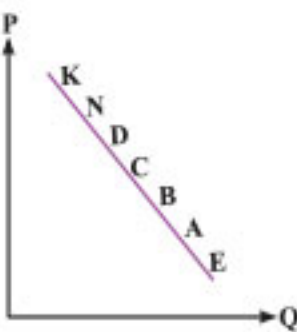
- (۱) الف - ب - ج
- (۲) الف - ه
- (۳) ب - د - ه
- (۴) ب - ج - د - ه

۲۴۸. کدام یک از موارد زیر، باعث حرکت نقاط روی منحنی تقاضا می‌گردد؟

(۴) افزایش تنوع سلیقه مصرف‌کنندگان

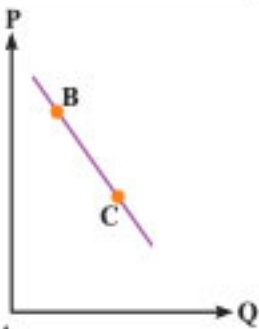
(۱) افزایش جمعیت (۲) تغییرات درآمد (۳) تغییرات قیمت

۲۴۹. با توجه به نمودار به ترتیب علت حرکت در روی منحنی از نقطه B به A و D به N کدام است؟



- (۱) منحنی عرضه - قیمت - افزایش عرضه - کاهش تقاضا
- (۲) منحنی تقاضا - قیمت - افزایش قیمت - کاهش قیمت
- (۳) منحنی تقاضا - قیمت - کاهش قیمت - افزایش قیمت
- (۴) منحنی عرضه - قیمت - افزایش تقاضا - کاهش قیمت

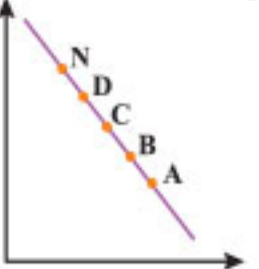
۲۵۰. با فرض اینکه نقاط B و C بر روی منحنی قرار داشته باشد، وضع نقطه B در مقایسه با نقطه C چگونه است؟



- (۱) تقاضا - قیمت و مقدار کمتر
- (۲) عرضه - قیمت و مقدار بیشتر
- (۳) تقاضا - قیمت بیشتر و مقدار کمتر
- (۴) عرضه - قیمت کمتر و مقدار بیشتر

(خارج ۱۴۰۱)

۲۵۱. کدام مورد، عبارت زیر را تکمیل می‌کند؟ **کد پاسخ تصویری: ۰۱۱۰۰۰۵۴**



«در نمودار منحنی حرکت از نقطه به نقطه بیانگر قیمت است.»

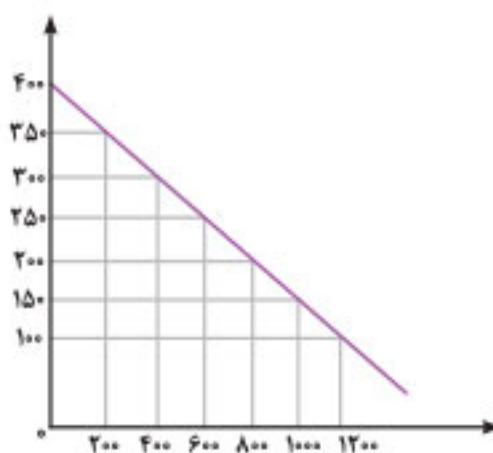
- (۱) تقاضا - A - B - کاهش - N - D - افزایش
- (۲) عرضه - A - B - افزایش - N - D - کاهش
- (۳) عرضه - A - B - افزایش - N - D - کاهش
- (۴) تقاضا - A - B - کاهش - N - D - افزایش

۲۵۲. نزولی بودن منحنی تقاضا به این معناست که با مقدار تقاضا یافته و در مقابل با مقدار تقاضا می‌یابد. (خارج ۹۳)

- (۱) افزایش قیمت - کاهش - کاهش قیمت - افزایش
- (۲) ثبات قیمت - افزایش - کاهش قیمت - کاهش
- (۳) افزایش قیمت - افزایش - کاهش قیمت - افزایش
- (۴) کاهش قیمت - کاهش - افزایش قیمت - افزایش

(خارج ۱۴۰۰)

۲۵۳. کدام گروه از مشخصات در رابطه با نمودار منحنی ترسیم‌شده در شکل داده‌شده در آن درست است؟ **کد پاسخ تصویری: ۰۰۱۰۰۰۵۵**



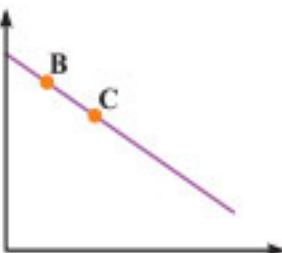
(۱) معنا و مفهوم آن این است که با افزایش قیمت، مقدار تقاضا کاهش و با کاهش آن، مقدار تقاضا افزایش می‌یابد. - رابطه بین تقاضا و قیمت یک رابطه معکوس است. - این منحنی مبین چگونگی رفتار اقتصادی مصرف‌کنندگان است. - در این نمودار محور افقی بیانگر «مقدار» و محور عمودی مبین «قیمت کالا» است.

(۲) معنا و مفهوم آن این است که با افزایش قیمت، مقدار عرضه کالا افزایش و با کاهش آن کاهش می‌یابد. - موقعیت منحنی از راست به چپ نزولی است. - رابطه بین تقاضا و قیمت یک رابطه غیرمستقیم است. - این منحنی بیانگر چگونگی رفتار اقتصادی تولیدکنندگان است.

(۳) معنا و مفهوم آن این است که با افزایش قیمت، مقدار تقاضا کاهش و با کاهش آن، مقدار تقاضا افزایش می‌یابد. - رابطه بین تقاضا و قیمت یک رابطه مستقیم است. - این منحنی بیانگر چگونگی رفتار اقتصادی تولیدکنندگان است. - نقطه تعادل همان نقطه تقاطع «قیمت و مقدار» است.

(۴) معنا و مفهوم آن این است که با افزایش قیمت، مقدار عرضه کالا افزایش و با کاهش آن کاهش می‌یابد. - رابطه بین عرضه و قیمت یک رابطه مستقیم است. - این منحنی بیانگر چگونگی رفتار تولیدکنندگان است. - موقعیت منحنی از راست به چپ صعودی است.

۲۵۴. با توجه به نمودار داده‌شده:



- الف) منحنی مقابل بیانگر کدام مفهوم اقتصادی است؟
- ب) رابطه منحنی با قیمت چیست؟
- ج) عناوین محورهای مختصات افقی و عمودی چیست؟
- د) علت حرکت از نقطه B به C چیست؟

- (۱) الف) منحنی تقاضا و قیمت ب) معکوس ج) محور افقی بیانگر مقدار کالا و محور عمودی بیانگر قیمت کالا است. د) کاهش قیمت و افزایش تقاضا
- (۲) الف) منحنی عرضه و قیمت ب) معکوس ج) محور افقی بیانگر مقدار کالا و محور عمودی بیانگر قیمت کالا است. د) افزایش قیمت و کاهش عرضه
- (۳) الف) منحنی تقاضا و قیمت ب) مستقیم ج) محور افقی بیانگر قیمت کالا و محور عمودی بیانگر مقدار کالا است. د) افزایش قیمت و کاهش عرضه
- (۴) الف) منحنی عرضه و قیمت ب) مستقیم ج) محور افقی بیانگر قیمت کالا و محور عمودی بیانگر مقدار کالا است. د) کاهش قیمت و افزایش تقاضا

۲۵۵. علت جابه‌جا شدن مکان هندسی نقطه تقاضا روی منحنی به سمت چپ و بالا چیست؟

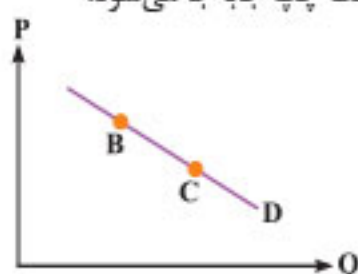
- (۱) زیاد شدن درآمد یک فرد سبب زیاد شدن مقدار تقاضا شده است.
- (۲) کم شدن قیمت یک کالا سبب زیاد شدن مقدار تقاضا شده است.
- (۳) کم شدن درآمد یک فرد سبب کم شدن مقدار تقاضا شده است.
- (۴) زیاد شدن قیمت یک کالا سبب کم شدن مقدار تقاضا شده است.



۲۵۶. اگر دولت واردات لوازم خانگی کره‌ای را ممنوع کند، با در نظر گرفتن ثبات قیمت‌ها چه اتفاقی در نمودار تقاضای لوازم خانگی داخلی می‌افتد؟

- (۱) مکان هندسی منحنی تقاضا به سمت چپ جابه‌جا می‌شود.
(۲) مکان هندسی نقطه تقاضا روی منحنی، به سمت راست جابه‌جا می‌شود.
(۳) مکان هندسی منحنی تقاضا به سمت راست خود جابه‌جا می‌شود.
(۴) مکان هندسی نقطه تقاضا روی منحنی، به سمت چپ جابه‌جا می‌شود.

۲۵۷. با فرض اینکه نقاط B و C بر روی منحنی «.....» قرار داشته باشد، وضع نقطه B در مقایسه با نقطه C چگونه است؟



- (۱) عرضه - قیمت کمتر و مقدار بیشتر
(۲) تقاضا - قیمت بیشتر و مقدار کمتر
(۳) عرضه - قیمت و مقدار بیشتر
(۴) تقاضا - قیمت و مقدار کمتر

۲۵۸. رفتار اقتصادی مصرف‌کننده تابع است. در صورتی که افزایش یابد، مصرف‌کننده واکنش نشان می‌دهد و غالباً می‌یابد.

- (۱) قیمت کالا - قیمت کالا - مقدار تقاضا - کاهش
(۲) درآمد - درآمد - خرید - کاهش
(۳) تبلیغات - مقدار تقاضا - خرید - افزایش
(۴) قیمت سایر کالاها - مقدار عرضه - مقدار تقاضا - افزایش

۲۵۹. ورود آیفون ۱۳ با قیمت‌های بالاتر سبب کاهش تقاضا برای آیفون ۱۲ شده است. کدام گزینه در این رابطه درست است؟

- (۱) سلیقه مصرف‌کنندگان سبب کم شدن تقاضا برای آیفون ۱۲ شده است.
(۲) تغییر پیدا کردن قیمت کالا سبب کم شدن مقدار تقاضا برای آیفون‌های ۱۲ شده است.
(۳) رکود بازار سبب کم شدن تقاضا برای آیفون‌های ۱۲ شده است.
(۴) زیاد شدن هزینه‌های تولید سبب کم شدن مقدار تقاضا برای آیفون‌های ۱۲ شده است.

۲۶۰. با توجه به این نکته که قیمت و مقدار تقاضا با یکدیگر رابطه عکس دارند، مشخص کنید که در هر یک از کالاهای «اتسولین - آیفون ۱۳ - میوه» با افزایش قیمت، مقدار تقاضای آن کالا چگونه خواهد بود؟

- (۱) کاهش - کاهش - کاهش
(۲) افزایش - کاهش - کاهش
(۳) ثابت می‌ماند - به شدت کاهش - کاهش
(۴) ثابت می‌ماند - ثابت می‌ماند - کاهش

(سراسری ۹۶)

۲۶۱. پاسخ درست و کامل سؤالات زیر در کدام گزینه آمده است؟

- الف) در رابطه با عواملی که تصمیم مصرف‌کنندگان بر خرید کالا از آن‌ها تأثیر می‌پذیرد، کدام گزینه نا درست است؟
ب) تجربه نشان می‌دهد که با افزایش قیمت کالا
(۱) الف) قیمت کالا ب) میزان مصرف و خرید آن از سوی تولیدکنندگان افزایش می‌یابد.
(۲) الف) سلیقه دیگران ب) میزان مصرف یا خرید آن از سوی مصرف‌کنندگان کاهش می‌یابد.
(۳) الف) درآمد ب) میزان مصرف یا خرید آن از سوی مصرف‌کنندگان افزایش می‌یابد.
(۴) الف) قیمت سایر کالاها ب) غالب مصرف‌کنندگان در الگوی مصرف خود تغییری ایجاد نخواهند کرد.

کالای جانشین و مکمل / معمولی و پست

(سراسری ۱۴۰۳)

۲۶۲. کدام مورد، تفسیر اقتصاددانان نسبت به دو گزاره زیر است؟ **کد پاسخ تصویری: ۰۳۱۰۰۰۵۶**

- با آنکه درآمد مصرف‌کنندگان تغییر نکرده است، با افزایش قیمت، تقاضا برای آن افزایش می‌یابد.
- با آنکه قیمت نان ثابت است ولی با افزایش درآمد، نان کمتری می‌خرند.

- (۱) قانون تقاضا برای کلیه کالاها یکسان است به شرط اینکه فقط قیمت یک کالا تغییر کند و سایر عوامل ثابت باشد.
(۲) پیش‌بینی قیمت آینده و تغییر سلیقه مصرف‌کننده برای کالاهای مکمل و جانشین اثر یکسانی دارد.
(۳) پیش‌بینی قیمت کالا در آینده و ویژگی کالای پست، دو رفتار مغایر با قانون تقاضا را توجیه می‌کند.
(۴) افزایش درآمد مصرف‌کننده، رفتار مغایر با قانون تقاضا را توضیح می‌دهد.

۲۶۳. چه تعداد از عبارات زیر در ارتباط با انواع کالاهای معمولی و پست و جانشین و مکمل درست است؟

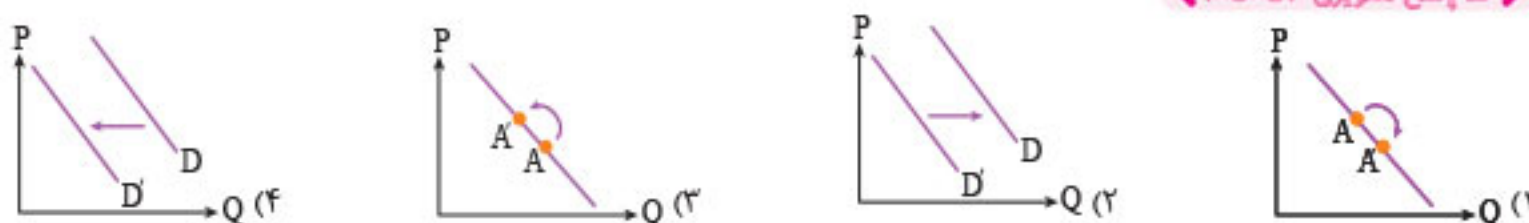
- الف) همیشه مقدار خریده‌ها از انواع کالاها با افزایش درآمد بیشتر می‌شود.
ب) مرغوب یا پست بودن یک کالا، به رابطه میان درآمد و تقاضای ما از آن کالا بستگی دارد.
ج) تغییر قیمت کالاهای مرتبط با کالای مدنظر ما، بر روی مقدار خرید ما از آن کالا اثر می‌گذارد.
د) کالاهای مکمل مانند گوشت قرمز و گوشت سفید به‌جای هم مصرف می‌شوند.
ه) کالاهای جانشین با هم مصرف می‌شوند، مثلاً وقتی چای می‌خریم، به بازار قند و شکر هم نیم‌نگاهی داریم.
(۱) چهار (۲) سه (۳) دو (۴) یک

۲۶۴. در صورتی که سویا به‌عنوان جایگزین گوشت گوسفندی (به علت ارزان‌تر بودن آن) معرفی شود و با گذشت مدت زمان کوتاهی قیمت آن تا حدودی افزایش یابد، در حالی که قیمت گوشت گوسفندی ثابت است، در این حالت چه تفاوتی در مصرف گوشت گوسفندی و سویا حاصل خواهد شد؟

- (۱) تقاضا برای گوشت گوسفندی تغییری نمی‌کند.
(۲) تقاضا برای گوشت گوسفندی و سویا تغییر می‌کند.
(۳) تقاضا برای گوشت گوسفندی کاهش می‌یابد.
(۴) تقاضا برای گوشت گوسفندی و سویا کاهش می‌یابد.

۲۶۵. با فرض ثابت بودن قیمت گوشت مرغ، بالا رفتن قیمت گوشت گوسفند و گوساله کدام یک از حالت‌های زیر را برای منحنی تقاضای مرغ به وجود می‌آورد؟

(Level Up)



۲۶۶. کدام گزینه مبین پاسخ درست پرسش‌های زیر است؟

- الف) با افزایش در آمد عمومی خانوارها، چه اتفاقی در مقدار تقاضای برنج مرغوب و باکیفیت و برنج پست و بی‌کیفیت رخ می‌دهد؟
 ب) کاهش قیمت خودرو، با در نظر گرفتن ثابت ماندن قیمت بنزین چه اتفاقی را در میزان تقاضای بنزین رقم می‌زند؟
 ۱) الف) با بیشتر شدن درآمد، مقدار تقاضای برنج مرغوب و باکیفیت کاهش پیدا می‌کند و نقطه تقاضای آن به سمت چپ نمودار تقاضا می‌رود. ب) مقدار تقاضای بنزین کم می‌شود و نقطه تقاضای آن گرچه به صورت افقی حرکت می‌کند اما به صورت عمودی ثابت است.
 ۲) الف) با بیشتر شدن درآمد، مقدار تقاضای برنج مرغوب و باکیفیت افزایش پیدا می‌کند و منحنی تقاضای آن به سمت راست نمودار تقاضا می‌رود. ب) مقدار تقاضای بنزین زیاد می‌شود و منحنی تقاضای آن به صورت افقی به سمت راست حرکت می‌کند.
 ۳) الف) با بیشتر شدن درآمد، مقدار تقاضای برنج پست و بی‌کیفیت زیاد می‌شود و منحنی تقاضای آن به سمت راست نمودار تقاضا می‌رود. ب) مقدار تقاضای بنزین زیاد می‌شود و منحنی تقاضای آن به صورت عمودی حرکت می‌کند.
 ۴) الف) با بیشتر شدن درآمد، مقدار تقاضای برنج پست و بی‌کیفیت کاهش پیدا می‌کند و نقطه تقاضای آن به سمت چپ نمودار تقاضا می‌رود. ب) مقدار تقاضای بنزین افزایش پیدا می‌کند و نقطه تقاضای آن گرچه به صورت عمودی حرکت می‌کند اما به صورت افقی ثابت است.

۲۶۷. رابطه قیمت و تقاضا در کالاهای جانشین و مکمل مانند برنج، ماکارانی، قند و چای را در نظر بگیرید. کدام مورد درست است؟

- ۱) با افزایش قیمت برنج، تقاضای ماکارانی افزایش می‌یابد.
 ۲) افزایش قیمت قند، موجب افزایش تقاضای چای می‌شود.
 ۳) با کاهش قیمت برنج، تقاضای ماکارانی افزایش می‌یابد.
 ۴) کاهش قیمت قند، تقاضای قند را کاهش می‌دهد.

۲۶۸. عبارت درست در رابطه با تغییرات منحنی‌های مربوط به سه کالای خودروی بنزینی، بنزین و خودروی برقی که با افزایش قیمت بنزین مواجه شده‌اند، کدام است؟

(Level Up)

- ۱) مکان هندسی منحنی تقاضای خودروی بنزینی به سمت چپ، مکان هندسی منحنی تقاضای خودروی برقی به سمت راست و مکان هندسی نقطه تقاضای بنزین به سمت چپ خود جابه‌جا شده‌اند.
 ۲) مکان هندسی منحنی تقاضای بنزین به سمت چپ، مکان هندسی نقطه تقاضای خودروی بنزینی به سمت چپ و مکان هندسی منحنی تقاضای خودروی برقی به سمت راست خود جابه‌جا شده‌اند.
 ۳) مکان هندسی منحنی عرضه خودروی بنزینی به سمت راست، مکان هندسی نقطه تقاضای خودروی برقی به سمت راست و مکان هندسی منحنی عرضه بنزین به سمت راست خود جابه‌جا شده‌اند.
 ۴) مکان هندسی منحنی تقاضای بنزین به سمت راست، مکان هندسی نقطه تقاضای خودروی بنزینی به سمت راست و مکان هندسی منحنی عرضه خودروی برقی به سمت راست خود جابه‌جا شده است.

۲۶۹. کدام مورد در ارتباط با کالاهای مکمل، درست است؟

کد پاسخ تصویری: ۰۳۱۰۰۰۶۰

- ۱) با افزایش قیمت مرغ، تقاضا برای ماهی افزایش می‌یابد.
 ۲) با افزایش قیمت لوازم اصلی موتور اتومبیل، تقاضا برای اتومبیل افزایش می‌یابد.
 ۳) هرگاه قیمت بنزین افزایش یابد، تقاضا برای تردد با اتومبیل شخصی، کاهش می‌یابد.
 ۴) هرگاه تقاضا برای فرش دستبافت افزایش یابد، قیمت فرش ماشینی کاهش می‌یابد.

فروشنده‌گان یا عرضه‌کنندگان و فرایند تصمیم‌گیری آن‌ها

۲۷۰. عبارت «با افزایش قیمت، مقدار تقاضا کاهش و در مقابل با کاهش قیمت، مقدار تقاضا افزایش می‌یابد» مربوط به کدام ویژگی منحنی تقاضاست و منحنی عرضه

(ترکیبی)

- ۱) صعودی بودن - صادرکنندگان - از چپ به راست نزولی است.
 ۲) صعودی بودن - واردکنندگان - از چپ به راست نزولی است.
 ۳) نزولی بودن - عمده‌فروشان - از چپ به راست صعودی است.
 ۴) نزولی بودن - تولیدکنندگان - از چپ به راست صعودی است.

(ترکیبی)

۲۷۱. کدام گزینه پاسخ دو سؤال زیر است؟

الف) مصرف‌کننده میزان اهمیت کالا را با حساسیت خود نسبت به چه عاملی نشان می‌دهد؟

ب) تصمیم تولیدکنندگان در مورد اینکه «چقدر تولید شود» به کدام عامل بستگی ندارد؟

- ۱) الف) قیمت کالا ب) قیمت کالا ۲) الف) کیفیت کالا ۳) الف) قیمت کالا ۴) الف) کیفیت کالا ب) مقدار تقاضا

۲۷۲. با بررسی رفتار تولیدکنندگان به این حقیقت پی می‌بریم که

- ۱) تصمیم تولیدکنندگان در مورد میزان تولید یک کالا، از قیمت یک کالا، سلیقه آن‌ها و قیمت سایر کالاها تأثیر می‌گیرد.
 ۲) تصمیم تولیدکنندگان در مورد میزان تولید یک کالا منحصر از سطح قیمت آن کالا متأثر می‌شود.
 ۳) با افزایش قیمت یک کالا، میزان تولید و عرضه آن افزایش می‌یابد.
 ۴) رفتار اقتصادی تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان به هیچ‌وجه مبین واکنش آن‌ها نسبت به تغییرات وضعیت اقتصادی نیست.



۲۷۳. با بالا رفتن قیمت یک کالای عادی چه اتفاقی در نمودار S یعنی منحنی عرضه آن کالا رخ می‌دهد؟

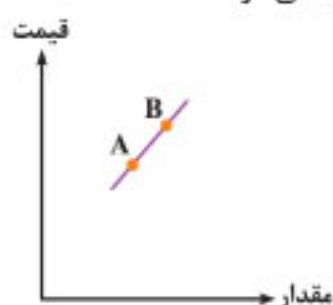
- (۱) مکان هندسی نقطه عرضه، روی نمودار به سمت راست خود جابه‌جا می‌شود.
- (۲) مکان هندسی نمودار عرضه، به سمت راست خود منتقل می‌شود.
- (۳) مکان هندسی نمودار عرضه، به سمت چپ خود منتقل می‌شود.
- (۴) مکان هندسی نقطه عرضه، روی نمودار به سمت چپ خود جابه‌جا می‌شود.

۲۷۴. با افزایش قیمت شیر چه تغییری در نمودار عرضه این کالا به وجود می‌آید؟

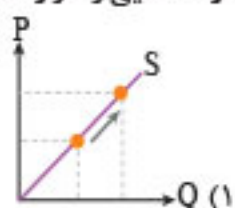
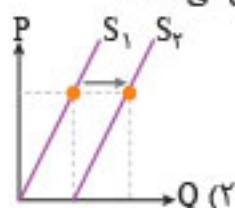
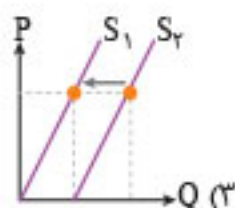
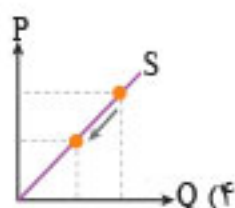
- (۱) نقطه عرضه به سمت چپ و پایین جابه‌جا می‌شود.
- (۲) مکان هندسی منحنی عرضه، به سمت چپ و پایین جابه‌جا می‌شود.
- (۳) مکان هندسی منحنی عرضه، به سمت چپ و پایین جابه‌جا می‌شود.
- (۴) نقطه عرضه به سمت راست و بالای خود جابه‌جا می‌شود.

۲۷۵. در نمودار روبه‌رو، حرکت از نقطه A به نقطه B بیانگر چیست؟

- (۱) افزایش قیمت کالا به علت افزایش مقدار عرضه
- (۲) کاهش مقدار عرضه به دلیل افزایش قیمت کالا
- (۳) کاهش قیمت کالا به علت افزایش مقدار عرضه
- (۴) افزایش مقدار عرضه به علت افزایش قیمت کالا



۲۷۶. وقوع جنگ‌های اوکراین و غزه و اختلال در تجارت بین‌المللی، موجب بالا رفتن قیمت روغن‌های خوراکی و سایر مواد اولیه صنایع غذایی شده است. در این شرایط، چنانچه دولت ایران با مصوبات ویژه، هرگونه افزایش قیمت محصولات غذایی را ممنوع اعلام نماید، کدام گزینه نمودار عرضه یک کارخانه تولید مواد غذایی را در وضعیت موجود نشان می‌دهد؟



تعادل در بازار کالا و خدمات

۲۷۷. با توجه به نمودار مقابل، به ترتیب:

(الف) کمبود تقاضا و مازاد عرضه کدام است؟

(ب) حداکثر درآمد تولیدکنندگان در قیمت ۳۵۰ ریال چقدر است؟

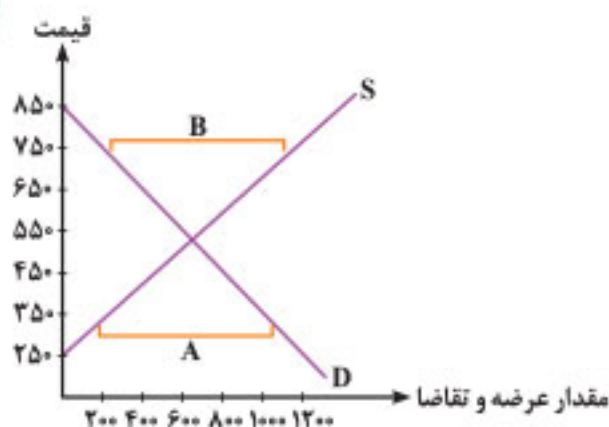
(ج) در سطح قیمت ۸۵۰ ریال، کدام عامل بازار را به حالت تعادل می‌رساند؟

(الف) A و B (ب) ۳۵۰,۰۰۰ ریال (ج) افزایش قیمت

(الف) A و B (ب) ۷۰,۰۰۰ ریال (ج) کاهش قیمت

(الف) B و B (ب) ۷۰,۰۰۰ ریال (ج) کاهش قیمت

(الف) A و A (ب) ۳۵۰,۰۰۰ ریال (ج) افزایش قیمت



(ارزیدیهشت ۱۴۰۳)

کد پاسخ تصویری: ۰۳۹۰۰۰۶۱

۲۷۸. با توجه به جدول، پاسخ پرسش‌های زیر، به ترتیب (از راست به چپ) کدام است؟

(الف) درآمد تولیدکننده، در قیمت ۵۰,۰۰۰، چند میلیون ریال است؟

(ب) در کدام قیمت، وضعیت کمبود عرضه وجود دارد؟

(ج) مصرف‌کنندگان، در قیمت ۱۰۰,۰۰۰، چند میلیون تومان پرداخت کرده‌اند؟

(۱) ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۱۰۰,۰۰۰ - ۲۵

(۲) ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۴۰۰,۰۰۰ - ۲۵

(۳) ۲۵۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۲۵۰,۰۰۰ - ۴

(۴) ۲۵۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۵۰,۰۰۰ - ۴۰

ردیف	تقاضا (کیلو)	قیمت (ریال)	عرضه (کیلو)
۱	۵,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۲۰۰
۲	۲,۵۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۴۰۰
۳	۱,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	۱,۰۰۰
۴	۷۵۰	۴۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۰
۵	۵۰۰	۵۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰

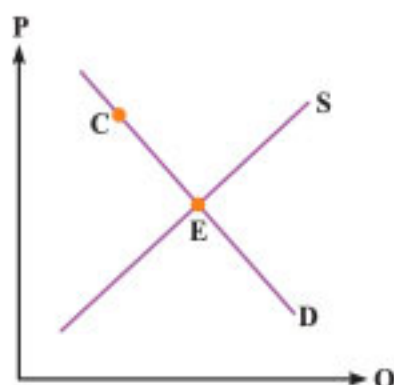
۲۷۹. با توجه به نمودار مقابل، کدام گزینه در مورد عرضه، تقاضا و نقاط مشخص شده، نادرست است؟

(۱) منحنی تقاضا از چپ به راست نزولی و منحنی عرضه از چپ به راست صعودی است.

(۲) صعودی بودن منحنی S به این معنی است که به دلیل عدم تمایل مصرف‌کنندگان با افزایش قیمت کالا، مقدار عرضه نیز افزایش می‌یابد.

(۳) در صورتی که قیمت از نقطه C افزایش پیدا کند، تمایل مصرف‌کنندگان به تقاضای کالای جایگزین که افزایش قیمت نداشته است، افزایش خواهد یافت.

(۴) هرچه از نقطه C به سمت نقطه E حرکت می‌کنیم، از مقدار مازاد عرضه یا کمبود تقاضا کاسته می‌شود.



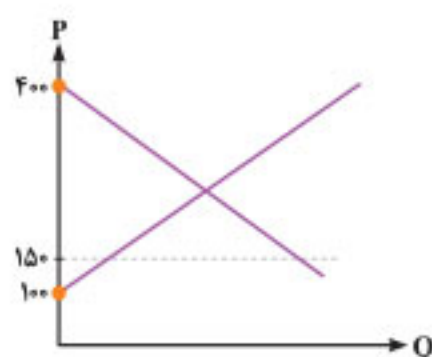
۲۸۰. در رابطه با آثار و نتایج بالا رفتن قیمت کالایی در بازار، کدام مورد نادرست است؟

- (۱) از یک سو تولیدکنندگان رغبت بیشتری به افزایش تولید نشان می‌دهند و از سوی دیگر مصرف‌کنندگان از مصرف خود می‌کاهند.
- (۲) مازاد عرضه اتفاق می‌افتد و گروهی از عرضه‌کنندگان موفق نمی‌شوند کالایشان را بفروشند.
- (۳) با افزایش قیمت، فاصله بین عرضه و تقاضا کاهش می‌یابد و تا سطحی ادامه دارد که فاصله بین این دو از بین برود و بازار به تعادل برسد.
- (۴) کمبود عرضه اتفاق می‌افتد و گروهی از مصرف‌کنندگان نمی‌توانند کالای مورد نظر خود را پیدا کنند.

۲۸۱. اگر ۲۵۰ ریال قیمت تعادلی باشد، در قیمت مازاد عرضه وجود دارد و برای رسیدن به قیمت تعادلی، قیمت می‌یابد.

- (۱) ۳۰۰ ریال - کاهش (۲) ۲۰۰ ریال - افزایش (۳) ۳۰۰ ریال - افزایش (۴) ۲۰۰ ریال - کاهش

۲۸۲. اگر در شکل داده شده، نسبت مقدار تقاضا D و مقدار عرضه S کالایی با قیمت آن کالا $P = -4P + 1600$ به ترتیب $D = -4P + 1600$ و $S = 4P - 400$ باشد، در این صورت در سطح قیمت ۱۵۰، مازاد به اندازه وجود دارد.



(۱) عرضه - ۴۰۰

(۲) تقاضا - ۸۰۰

(۳) تقاضا - ۴۰۰

(۴) عرضه - ۸۰۰

۲۸۳. کدام گزینه جاهای خالی را به درستی پر می‌کند؟

الف) عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان در بازار در مقابل هم صورت می‌گیرد و باید با هم هماهنگ باشد.

ب) انگیزه مصرف‌کنندگان از خرید کالاها و انگیزه تولیدکنندگان از تولید کالاها است.

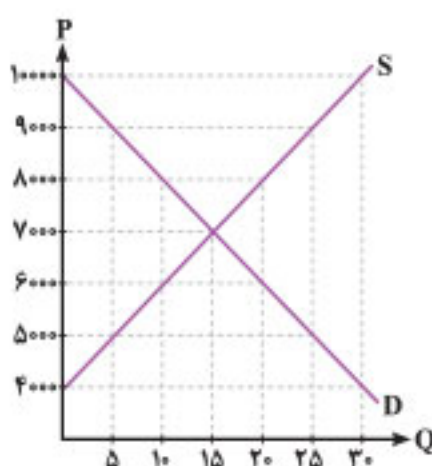
(۱) الف) اندیشه اقتصادی ب) کسب سود - رفع نیاز (۲) الف) رفتار اقتصادی ب) رفع نیاز - کسب سود

(۳) الف) رفتار اقتصادی ب) رسیدن به رفاه کامل - خدمت به هم‌نوعان (۴) الف) اندیشه اقتصادی ب) تلاش برای معاش - گسترش حیطه فعالیت اقتصادی خود

۲۸۴. در بازار هنگامی مازاد عرضه اتفاق می‌افتد که قیمت از سطح قیمت تعادلی بالاتر برود، کدام مورد نتیجه این پدیده نیست؟

- (۱) چون گروهی از تولیدکنندگان موفق نمی‌شوند کالایشان را بفروشند، حاضر خواهند بود آن را با قیمتی پایین‌تر به فروش برسانند، در نتیجه قیمت پایین می‌آید.
- (۲) با پایین آمدن قیمت از یک سو مصرف‌کنندگان مقدار خرید خود را افزایش می‌دهند و از سوی دیگر تولیدکنندگان از مقدار تولید خود می‌کاهند.
- (۳) در حالت وجود مازاد عرضه، قیمت کاهش می‌یابد و فاصله بین عرضه و تقاضا کمتر می‌شود این حالت تا سطحی ادامه می‌یابد که در آن، فاصله بین عرضه و تقاضا از بین برود.
- (۴) گروهی از مصرف‌کنندگان موفق به خرید کالای مورد نیاز خود نبوده و برای خرید کالا حاضرند مبلغ بالاتری بپردازند و این امر سبب افزایش قیمت کالا می‌شود.

۲۸۵. نمودار مقابل، بیانگر مقادیر عرضه و تقاضای یک کالا در قیمت‌های مختلف است، بر این اساس:



الف) در قیمت ۱۰,۰۰۰ ریال، مازاد عرضه نسبت به مقدار عرضه تعادلی چقدر است؟

ب) در قیمت ۶,۰۰۰ ریال و ۹,۰۰۰ ریال به ترتیب مقدار کمبود عرضه و مازاد عرضه چقدر است؟

ج) در کدام سطح از قیمت و مقدار، دریافتی تولیدکننده به حداکثر می‌رسد و مقدار آن کدام است؟

د) کدام عامل موجب از بین رفتن فاصله بین عرضه و تقاضا و هماهنگی رفتار اقتصادی تولیدکننده و مصرف‌کننده می‌شود؟

(۱) الف) ۱۵ ب) ۲۰ ج) ۱۰ د) ۳۰۰,۰۰۰ (۲) افزایش قیمت از ۶,۰۰۰ ریال به ۷,۰۰۰ ریال

(۲) الف) ۱۵ ب) ۱۰ ج) ۲۰ د) ۱۰۵,۰۰۰ (۳) کاهش قیمت از ۸,۰۰۰ ریال به ۷,۰۰۰ ریال

(۳) الف) ۳۰ ب) ۱۰ ج) ۲۰ د) ۱۰۵,۰۰۰ (۴) افزایش قیمت از ۶,۰۰۰ ریال به ۷,۰۰۰ ریال

(۴) الف) ۳۰ ب) ۲۰ ج) ۱۰ د) ۳۰۰,۰۰۰ (۵) کاهش قیمت از ۸,۰۰۰ ریال به ۷,۰۰۰ ریال

۲۸۶. کدام گزینه جاهای خالی زیر را به درستی کامل می‌کند؟

الف) در یک قیمت مشخص و ثابت اگر تولیدکنندگان بیشتر از تقاضای مصرف‌کنندگان کالا تولید کنند، موفق به فروش آن مقدار اضافی نخواهند شد. به این وضعیت می‌گویند.

ب) اگر مصرف‌کنندگان بخواهند مقداری بیشتر از آنچه تولیدکنندگان عرضه کرده‌اند کالا خریداری کنند، دچار مشکل خواهند شد. به این وضعیت می‌گویند.

ج) عاملی که این هماهنگی و تعادل را ایجاد می‌کند، است.

(۱) الف) مازاد عرضه یا کمبود تقاضا ب) مازاد تقاضا یا کمبود عرضه ج) قیمت آن کالا

(۲) الف) مازاد تقاضا یا کمبود عرضه ب) مازاد عرضه یا کمبود تقاضا ج) سلیقه مصرف‌کنندگان

(۳) الف) مازاد عرضه یا کمبود تقاضا ب) مازاد تقاضا یا کمبود عرضه ج) قیمت سایر کالاها

(۴) الف) مازاد تقاضا یا کمبود عرضه ب) مازاد عرضه یا کمبود تقاضا ج) درآمد و میزان تولید



۱۰۱۲. با توجه به عبارات زیر، هر یک از موارد «الف»، «ب» و «ج» به ترتیب به موارد کدام گزینه اشاره می‌کند؟
اگر تولید کننده دو کالای میکروفون یا بلندگو تولید کند:

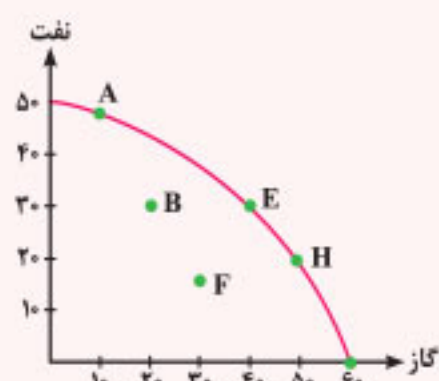
- الف) تعداد تولید میکروفون به دلیل تقاضای مشتریان، زیاد شود.
ب) تعداد کارگران تولید کننده میکروفون افزایش پیدا کند.
ج) تعدادی از کارگران تولید کننده بلندگو بیکارند و در خط تولید جایی وجود ندارد.
۱) الف) جابه‌جایی در طول منحنی مرز امکانات تولید ب) انتقال منحنی مرز امکانات تولید ج) بدون تغییر
۲) الف) انتقال منحنی مرز امکانات تولید ب) بدون تغییر ج) جابه‌جا شدن در طول منحنی مرز امکانات تولید
۳) الف) انتقال منحنی مرز امکانات تولید ب) جابه‌جایی در طول منحنی مرز امکانات تولید ج) بدون تغییر
۴) الف) جابه‌جایی در طول منحنی مرز امکانات تولید ب) بدون تغییر ج) بدون تغییر

۱۰۱۳. «در کشوری که در حال توسعه است، برای تأمین کردن کادر شرکت خودروسازی که در داخل کشور است، تصمیم گرفته شد جوانان و نوجوانانی که در رشته‌های علوم انسانی یا پزشکی استعداد دارند به سمت رشته ریاضی - فیزیک سوق داده شوند تا در آن رشته ادامه تحصیل دهند.» کدام گزینه بیانگر شرایط این کشور در حال توسعه است؟

- ۱) استفاده این کشور از نیروی انسانی ناکاراست و قادر خواهد بود برخی از آنان را در تولید کالا یا خدمت دیگری قرار دهد، بدون اینکه تولید کالا یا خدمت دیگر را کاهش دهد.
۲) این کشور از منابع و امکانات و نیروی انسانی خودش بیشترین بهره و استفاده را می‌برد.
۳) این کشور هر فرصتی را برای استفاده بهینه‌تر و بهتر از منابع و نیروی انسانی خود به کار می‌گیرد.
۴) به کارگیری دانش‌آموزان با استعداد در تکمیل کادر شرکت خودروسازی، تلاشی برای به دست آوردن کارایی و یافتن موقعیت برای پیشرفت است.

۱۰۱۴. بعضی از تصمیم‌گیری‌های منطقی به انتخاب چه مقدار از هر چیز اشاره می‌کند: با در نظر گرفتن منحنی مرز امکانات تولید مقابل برای یک کشور که به تولید مقدارهای متفاوت از دو محصول نفت و گاز می‌پردازد، کدام گزینه نادرست است؟

◀ کد پاسخ تصویری: ۲۰۰۴۰۲۱۸ ▶



- ۱) نقاط A، E، H بهترین ترکیب‌های تولید نفت برای کشور است.
۲) هنگامی که کشور در نقاط B و F قرار داشته باشد، از امکانات به‌درستی استفاده نمی‌کند.
۳) با زیاد شدن منابع موجود برای تولید هر دو محصول از طریق یک فناوری جدید، می‌توان از نقاط B و F به نقطه E رسید.
۴) نقاط روی منحنی مرز امکانات تولید، نقاط بهینه تولید هستند.

۱۰۱۵. چند مورد از عبارات زیر درست هستند؟

- الف) هر نقطه بالای مرز امکانات تولید، نشان‌دهنده این است که اقتصاد از بیشترین منابع خود استفاده نکرده است.
ب) ضرب‌المثل «چیزی به نام ناهار مجانی وجود ندارد» یعنی تولید ناهار رایگان نوعی هزینه هدررفته است و هیچ هزینه فرصتی برای جامعه ندارد.
ج) در تولید کالاهای رایگان برای افراد، هزینه فرصتی برای جامعه وجود ندارد.
د) ناحیه خارج از مرز امکانات تولید نقاطی هستند که با فرض ثابت ماندن منابع کشور غیرقابل دسترس هستند.
- ۱) دو ۲) یک ۳) چهار ۴) سه

۱۰۱۶. به چه دلیل با زیاد شدن مقدار تولید و عرضه یک کالا در منحنی مرز امکانات تولید، هر بار باید هزینه فرصت بیشتری بپردازیم؟ زیرا

- ۱) برای جبران عایداتی که از دست رفته است، بایستی هزینه فرصت زیادتری پرداخت شود تا تعادل ایجاد شود و شرکت تولیدی امکان عبور از مرز امکانات را پیدا کند.
۲) اختصاص منابع و امکانات کمیاب در هر کاری به صورت مساوی بین تولیدات مختلف اتفاق می‌افتد و همین امر سبب می‌شود که هر بار که میزان و مقدار تولید یک کالا زیاد می‌شود، متناسب با آن هزینه فرصت هم زیاد شود.
۳) مقدار به کار گرفتن منابع و امکانات در دسترس، در تولیدات مختلف یک شرکت متفاوت است و با افزایش سطح تولید یک کالا هر بار سطح بالاتری از منابع، مصرف شده و لذا با چشم‌پوشی از مقدار بیشتری کالای نوع دیگر، هزینه فرصت زیادتری پرداخت می‌شود.
۴) به موازات زیاد شدن حجم تولید هر محصول، هزینه‌های تولید هم زیاد شده ولی سطح سود کم می‌شود؛ بنابراین باید از هزینه‌های بیشتری چشم‌پوشید.

اقتصاد فصل دوم درس پنجم



۱۰۱۷. کدام گزینه مبین پاسخ صحیح سؤالات زیر است؟

- الف) در بازار حضور و رفتار هر یک از عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان به نسبت کل بازار بسیار کوچک است.
ب) در بازار انحصاری فروش، انحصارگر و خریداران هستند.
ج) نمونه‌ای از مزایده و نمونه‌ای از مناقصه است.
د) بین تصمیم‌تولیدکننده درباره تولید و عرضه کالا و خدمات و قیمت، رابطه‌ای برقرار است.
- ۱) الف) انحصاری ب) قیمت‌پذیر - قیمت‌گذار ج) خرید عمده کالا - حراجی‌ها د) مستقیم
۲) الف) انحصاری ب) قیمت‌گذار - قیمت‌پذیر ج) حراجی‌ها - خرید عمده کالا د) معکوس
۳) الف) رقابتی ب) قیمت‌پذیر - قیمت‌گذار ج) خرید عمده کالا - حراجی‌ها د) معکوس
۴) الف) رقابتی ب) قیمت‌گذار - قیمت‌پذیر ج) حراجی‌ها - خرید عمده کالا د) مستقیم

۱۰۱۸. کدام گزینه مبتنی پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف) تفاوت بین بازار رقابتی و بازار انحصاری برای یک کالای خاص از کدام عامل ناشی می‌شود؟

ب) کدام مورد راجع به رفتار «انحصارگر غیرقانونی» صحیح است؟

ج) کدام گزینه در رابطه با بازار نادرست است؟

۱) الف) قیمت یک کالا ب) معمولاً با افزایش مقدار کالا به مشتریان و رفاه جامعه ضرر می‌رساند. ج) بازار محصولاتی مثل ماکارونی معمولاً رقابتی است.

۲) الف) تعداد خریداران و فروشندگان ب) معمولاً با افزایش قیمت کالا به مشتریان و رفاه جامعه ضرر می‌رساند. ج) شرکت‌هایی مثل پخش و پالایش فرآورده‌های نفتی، رقابتی هستند.

۳) الف) قیمت یک کالا ب) معمولاً با افزایش قیمت کالا به مشتریان و رفاه جامعه ضرر می‌رساند. ج) بازار محصولاتی مثل ماکارونی معمولاً رقابتی است.

۴) الف) تعداد خریداران و فروشندگان ب) معمولاً با افزایش مقدار کالا به مشتریان و رفاه جامعه ضرر می‌رساند. ج) شرکت‌هایی مثل پخش و پالایش فرآورده‌های نفتی، رقابتی هستند.

۱۰۱۹. مکمل یا جانشین بودن کالاهای زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

«قند و چایی - گوشت سفید و گوشت قرمز - خمیردندان و مسواک - بنزین و خودرو»

۱) مکمل - جانشین - مکمل - جانشین

۲) جانشین - مکمل - مکمل - جانشین

۳) مکمل - جانشین - مکمل - مکمل

۴) جانشین - مکمل - مکمل - جانشین

۱۰۲۰. کدام گزینه مبتنی پاسخ صحیح گزاره‌های زیر است؟

الف) در کشور ما شرکت توانیر و شرکت‌های خودرویی به ترتیب به دلیل و انحصارگر در فروش کالاهای خود محسوب می‌شوند.

ب) کدام مورد تعریف صحیح‌تری از بازار ارائه می‌دهد؟

ج) عبارت «گاهی شرکتی تلاش می‌کند تا در موقعیتی بهتر قرار بگیرد، بدون اینکه وضع دیگران بدتر شود.» به مفهوم اشاره دارد.

د) هنگامی که قیمت‌ها، بالای «نقطه تعادل» قرار بگیرد، کدام اتفاق برای قیمت‌ها رخ می‌دهد؟

۱) الف) قانونی - اقتصادی ب) به مجموعه خریداران و فروشندگان که در محلی خاص جمع می‌شوند، «بازار» گفته می‌شود. ج) ناکارایی د) افزایش قیمت

۲) الف) طبیعی - قانونی ب) به مجموعه خریداران و فروشندگان هر چیزی در هر جایی «بازار» گفته می‌شود. ج) کارایی د) کاهش قیمت

۳) الف) طبیعی - اقتصادی ب) به مکانی که خریداران و فروشندگان برای خرید و فروش کالایی خاص گرد هم می‌آیند، «بازار» گفته می‌شود. ج) کارایی د) افزایش قیمت

۴) الف) قانونی - طبیعی ب) به مجموعه خریداران و فروشندگان هر چیزی در هر جایی «بازار» گفته می‌شود. ج) ناکارایی د) کاهش قیمت

۱۰۲۱. کدام گزینه پاسخ مناسبی برای سؤالات زیر است؟

الف) عبارت «افزایش قیمت یکی از کالاها، باعث کاهش در میزان تقاضا برای کالای دیگر خواهد شد و برعکس کاهش قیمت یکی از کالاها، باعث افزایش در

میزان تقاضا برای کالای دیگر خواهد شد.» بیانگر کدام نوع کالا است؟

ب) «ابداعات و اختراعات» از عوامل مؤثر در میزان کدام موارد است؟

۱) الف) کالای مکمل ب) عرضه و تقاضا

۲) الف) کالای جایگزین ب) تولید و عرضه

۳) الف) کالای مکمل ب) تولید و عرضه

۴) الف) کالای جایگزین ب) عرضه و تقاضا

۱۰۲۲. در کدام شرایط، اتفاق زیر رخ نمی‌دهد؟

«کاهش قیمت تا سطحی ادامه می‌یابد که در آن، فاصله بین «عرضه و تقاضا» از بین برود و تعادل در بازار برقرار شود. این سطح قیمت همان قیمت تعادلی است.»

۱) وقتی در بازار، قیمت از سطح «قیمت تعادلی» بالا برود، «مازاد عرضه» به وجود آید.

۲) هنگامی که در بازار، «کمبود» اتفاق می‌افتد و قیمت از سطح «قیمت تعادلی» پایین‌تر باشد.

۳) زمانی که از یک سو «مصرف‌کنندگان» مقدار خرید خود را افزایش دهند و از سوی دیگر «تولیدکنندگان» از مقدار تولید خود بکاهند.

۴) موقعی که گروهی از «تولیدکنندگان» موفق نشوند کالایشان را بفروشند و حاضر شوند آن را با قیمتی پایین‌تر به فروش برسانند.

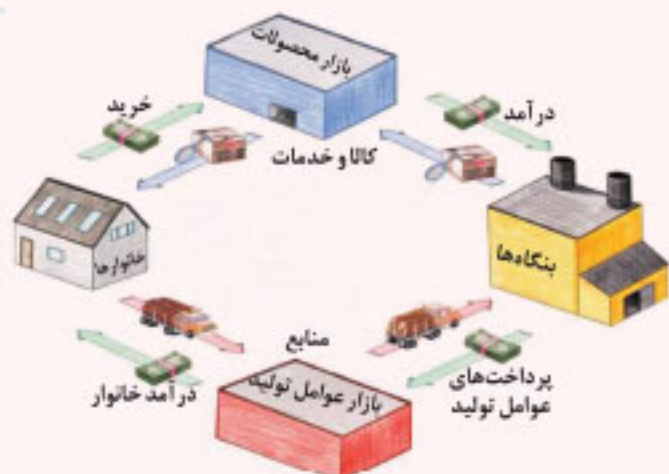
۱۰۲۳. کدام مورد در رابطه با جریان چرخشی اقتصادی نادرست است؟ 

۱) بنگاه‌ها در ازای تولید و فروش محصولات از خانواده‌ها درآمد کسب می‌کنند.

۲) عوامل تولید ابتدا از خانوارها به بازار عوامل تولید و بعد به سمت بنگاه‌ها می‌رود.

۳) بنگاه‌های اقتصادی با توجه به قسمت پایینی نمودار، کالاهایی را به بازار محصولات ارائه می‌کنند.

۴) خانواده‌ها صاحبان عوامل تولیدند و با عرضه آن به بازار، درآمد کسب می‌کنند.

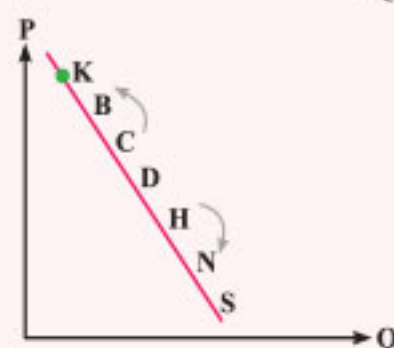
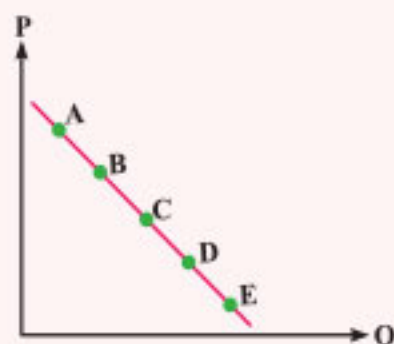
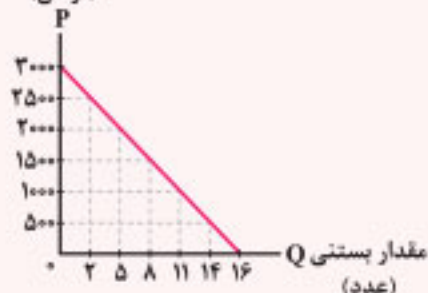


۱۰۲۴. با فرض افزایش درآمد خانواده، منحنی تقاضا در کالای پست چه تغییری می‌کند؟

۱) انتقال به چپ و پایین ۲) انتقال به راست و پایین ۳) انتقال به راست و بالا ۴) انتقال به چپ و بالا



قیمت بستنی
(تومان)



۱۰۲۵. کدام گروه از مشخصات در رابطه با نمودار مقابل صحیح است؟

- (۱) منحنی عرضه و قیمت - منحنی از چپ به راست صعودی است. - رابطه بین عرضه و قیمت مستقیم است.
- (۲) منحنی قیمت تعادلی - منحنی از راست به چپ صعودی است. - نقطه تعادل تقاطع قیمت و مقدار است.
- (۳) منحنی مقدار تعادلی - منحنی از راست به چپ نزولی است. - محور افقی بیانگر مقدار و محور عمودی مبین قیمت است.
- (۴) منحنی تقاضا و قیمت - منحنی از چپ به راست نزولی است. - قانون تقاضا بیانگر ارتباط معکوس میان مقدار و قیمت است.

۱۰۲۶. با فرض اینکه نقاط A و D به ترتیب از چپ به راست بر روی منحنی تقاضا قرار داشته باشد، به ترتیب مقدار و قیمت نقطه A در مقایسه با نقطه D به چه صورت است؟

- (۱) کمتر - بیشتر
- (۲) کمتر - کمتر
- (۳) بیشتر - کمتر
- (۴) بیشتر - بیشتر

۱۰۲۷. با توجه به نمودار به ترتیب علت حرکت از نقطه H به N و از نقطه C به B کدام است؟

- (۱) عرضه - کاهش قیمت - افزایش قیمت
- (۲) تقاضا - کاهش قیمت - افزایش قیمت
- (۳) تقاضا - افزایش قیمت - کاهش قیمت
- (۴) عرضه - افزایش قیمت - کاهش قیمت

۱۰۲۸. جدول مقابل بیانگر میزان «تقاضا»، «عرضه» و «قیمت» در بازار یک کالای

خاص است: در این صورت: **کد پاسخ تصویری: ۷۰۰۵۰۲۷۰**

الف) کدام ردیف بیانگر «مازاد عرضه» است؟

ب) برابری میان «تقاضا و عرضه» در کدام ردیف رخ می‌دهد؟

ج) کدام ردیف بیانگر «کمبود عرضه» است؟

- (۱) الف) ردیف ۶ ب) ردیف ۴ - قیمت و مقدار تعادلی ج) ردیف ۳
- (۲) الف) ردیف ۲ ب) ردیف ۳ - قیمت تعادلی ج) ردیف ۴
- (۳) الف) ردیف ۶ ب) ردیف ۴ - قیمت تعادلی ج) ردیف ۳
- (۴) الف) ردیف ۲ ب) ردیف ۳ - قیمت و مقدار تعادلی ج) ردیف ۴

۱۰۲۹. با توجه به نمودار به ترتیب از راست به چپ:

الف) کدام یک نشان‌دهنده «مازاد عرضه» و «کمبود عرضه» است؟

ب) «قیمت تعادلی»، «تقاضای تعادلی» و «عرضه تعادلی» به ترتیب چند واحد است؟

- (۱) الف) D - B ب) ۶۵۰ - ۴۰۰ - ۴۰۰
- (۲) الف) A - C ب) ۴۰۰ - ۶۵۰ - ۶۵۰
- (۳) الف) B - D ب) ۴۰۰ - ۴۰۰ - ۶۵۰
- (۴) الف) A - C ب) ۶۵۰ - ۶۵۰ - ۴۰۰

۱۰۳۰. با توجه به نمودار مقابل پاسخ پرسش‌ها در کدام گزینه آمده است؟ **کد پاسخ تصویری: ۷۰۰۵۰۲۷۱**

الف) در چه سطحی از قیمت و مقدار، دریافتی تولید کننده به حداکثر می‌رسد؟

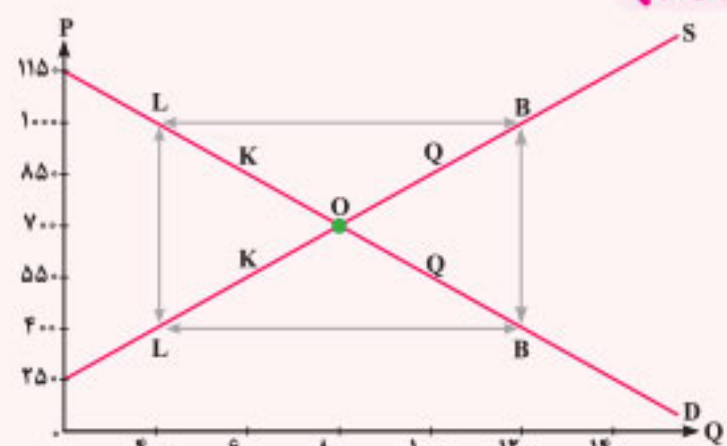
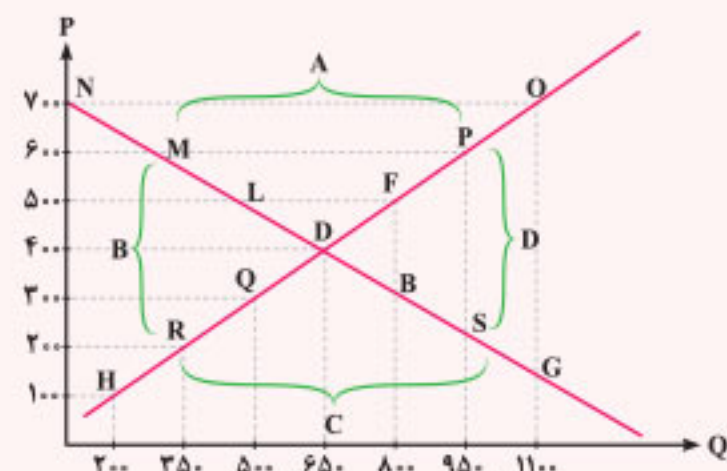
ب) کدام عامل موجب از بین رفتن فاصله بین عرضه و تقاضا می‌شود؟

ج) در قیمت ۱۱۵۰ مازاد عرضه نسبت مقدار عرضه تعادلی چقدر است؟

- (۱) الف) ۷۰۰ - ۸۰۰ ب) کاهش قیمت از ۸۵۰ به ۷۰۰ ج) ۶۰۰
- (۲) الف) ۱۱۵۰ - ۱۴۰۰ ب) افزایش قیمت از ۵۵۰ به ۷۰۰ ج) ۱۴۰۰
- (۳) الف) ۷۰۰ - ۸۰۰ ب) افزایش قیمت از ۵۵۰ به ۷۰۰ ج) ۱۴۰۰
- (۴) الف) ۱۱۵۰ - ۱۴۰۰ ب) کاهش قیمت از ۸۵۰ به ۷۰۰ ج) ۶۰۰

آزمون

۵



۱۰۸۹. عواملی که موجبات تسریع پیشرفت کشورهای اروپایی را فراهم آورد، کدام است؟

- ۱) ثروت‌اندوزی از طریق چنگ انداختن بر دارایی‌های سایر ملت‌های جهان، تشکیل اتحادیه‌های تجاری و روابط اقتصادی شفاف
- ۲) تلاش زیاد حاکمان وقت این کشورها و تکیه بر بنیان‌های داخلی، روی آوردن به بهره‌گیری از فنون و علوم سایر کشورها
- ۳) تشکیل اتحادیه‌های تجاری و روابط اقتصادی شفاف، نوسازی سریع صنایع و تولیدات به منظور رقابت با یکدیگر
- ۴) ثروت‌اندوزی از طریق چنگ انداختن بر دارایی‌های سایر ملت‌های جهان، نوسازی سریع صنایع و تولیدات به منظور رقابت با یکدیگر

۱۰۹۰. احکام اقتصادی اسلام پایه قواعد و مقررات کدام اقتصادها قرار گرفت؟

- | | | |
|----------------------------|----------------|---------------|
| الف) قسمت‌های جنوبی آمریکا | ب) آسیای میانه | ج) شمال اروپا |
| د) آسیای غربی و جنوب غربی | ه) جنوب آفریقا | |
| ۱) ج - د - ه | ۲) ب - ج - ه | ۳) ب - د |
| | | ۴) ج - د |

۱۰۹۱. کدام گزینه بیانگر پاسخ صحیح سؤالات زیر در رابطه با حکومت پهلوی است؟

- الف) از جمله ویژگی‌های اقتصاد این دوران چه بود؟
- ب) درآمدهای نفتی ایران چگونه موجب افزایش مشکلات اقتصادی ایران شد؟
- ج) کدام مورد آخرین صدمه را به کشاورزی و اقتصاد روستایی وارد ساخت؟
- ۱) الف) هماهنگی اقتصادی با سایر لایه‌های دینی، اجتماعی و فرهنگی کشور ب) عدم پرداخت بهای نفت توسط سایر کشورهای خریدار و تک محصولی شدن اقتصاد کشور ج) اجرای برنامه‌هایی موسوم به انقلاب سفید
- ۲) الف) ایجاد زمینه‌های قانونی و زیرساخت‌های مواصلاتی، گسترش مدارس و دانشگاه‌ها و بهبود نسبی بهداشت ب) تبدیل ایران به بازار مصرفی کالاهای کشورهای صنعتی و غفلت از اقتصاد مردمی ج) اجرای برنامه‌هایی موسوم به انقلاب سفید
- ۳) الف) هماهنگی اقتصاد با سایر لایه‌های دینی، اجتماعی و فرهنگی کشور ب) تبدیل ایران به بازار مصرفی کالاهای کشورهای صنعتی و غفلت از اقتصاد مردمی ج) تعدی حکومت پهلوی بر موقوفات و مالکیت‌های خصوصی
- ۴) الف) ایجاد زمینه‌های قانونی و زیرساخت‌های مواصلاتی، گسترش مدارس و دانشگاه‌ها و بهبود نسبی بهداشت ب) عدم پرداخت بهای نفت توسط سایر کشورهای خریدار و تک محصولی شدن اقتصاد کشور ج) تعدی حکومت پهلوی بر موقوفات و مالکیت‌های خصوصی

اقتصاد فصل سوم درس یازدهم

آزمون‌ها

۱۰۹۲. در یک جامعه فرضی میزان تولید کل کشوری در سه سال پیاپی به ترتیب، ۵۵۰، ۶۵۰ و ۷۹۰ هزار میلیارد ریال بوده است: با انتخاب سال اول به عنوان سال پایه، میزان کل تولید برحسب سال پایه به ترتیب به ۵۵۰، ۶۱۰ و ۷۲۰ تغییر یافت. با توجه به این اطلاعات به ترتیب:

- الف) مقدار تورم در سال دوم و سوم چقدر است؟
- ب) کدام اعداد مربوط به پدیده افزایش قیمت‌ها در سال دوم است؟
- ج) میزان تولید در سال سوم نسبت به سال دوم چقدر افزایش یافته است؟
- ۱) الف) (۴۰ - ۷۰) ب) (۴۰ - ۱۱۰) ج) (۴۰ - ۷۰) د) (۴۰ - ۱۱۰)
- ۲) الف) (۱۰۰ - ۱۴۰) ب) (۱۴۰ - ۴۰) ج) (۴۰ - ۷۰) د) (۴۰ - ۱۱۰)
- ۳) الف) (۷۰ - ۱۰۰) ب) (۷۰ - ۵۰) ج) (۵۰ - ۷۰) د) (۵۰ - ۱۱۰)
- ۴) الف) (۵۰ - ۷۰) ب) (۷۰ - ۳۰) ج) (۳۰ - ۱۱۰) د) (۳۰ - ۷۰)

۱۰۹۳. اطلاعات داده شده مربوط به تولیدات کشور B طی دو سال متوالی است، با توجه به اطلاعات جدول:

سال	کالای «الف»		کالای «ب»	
	مقدار	قیمت	مقدار	قیمت
۲۰۱۲	۶۰	۱,۱۵۰	۷۰۰	۳۰
۲۰۱۳	۷۲	۱,۶۰۰	۱,۳۵۰	۴۰

- الف) تولید ناخالص داخلی اسمی در سال ۲۰۱۲: **کد پاسخ تصویری: ۲۰۱۱۰۲۳۵**
- ب) تولید ناخالص داخلی واقعی در سال ۲۰۱۳ چقدر است؟ (سال ۲۰۱۲ به عنوان سال پایه در نظر گرفته شده است.)
- ۱) الف) (۹۰,۰۰۰ ب) (۱۲۳,۳۰۰)
 - ۲) الف) (۹۰,۰۰۰ ب) (۱۶۹,۲۰۰)
 - ۳) الف) (۸۲,۴۰۰ ب) (۱۲۳,۵۰۰)
 - ۴) الف) (۴۳,۰۰۰ ب) (۱۳۴,۵۰۰)

۱۰۹۴. جدول داده شده مربوط به وضعیت توزیع درآمد در کشوری فرضی است:

با توجه به سه فرمول نسبت ۲۰ درصد بالا به ۲۰ درصد پایین، تست ۱۰ درصد بالا به ۴۰ درصد پایین و ۱۰ درصد بالا به ۱۰ درصد پایین، به ترتیب ارائه کدام شاخص:

۵	سهام دهک اول
۶/۵	سهام دهک دوم
۷	سهام دهک سوم
۷/۵	سهام دهک چهارم
۱۵	سهام دهک پنجم
۲۲	سهام دهک ششم

- الف) توزیع درآمد در این کشور را عادلانه تر نشان می‌دهد؟
- ب) توزیع درآمد در این کشور را نامناسب تر نشان می‌دهد؟
- ج) با فرض اینکه جمعیت این جامعه ۶۸ میلیون نفر باشد، جمعیت دهک پنجم چقدر است؟
- ۱) الف) نسبت ۲۰ درصد بالا به ۲۰ درصد پایین ب) نسبت ۱۰ درصد بالا به ۴۰ درصد پایین ج) (۵,۹۰۰,۰۰۰)
- ۲) الف) نسبت ۱۰ درصد بالا به ۴۰ درصد پایین ب) نسبت ۱۰ درصد بالا به ۱۰ درصد پایین ج) (۶,۸۰۰,۰۰۰)
- ۳) الف) نسبت ۱۰ درصد بالا به ۱۰ درصد پایین ب) نسبت ۲۰ درصد بالا به ۲۰ درصد پایین ج) (۵,۹۰۰,۰۰۰)
- ۴) الف) نسبت ۲۰ درصد بالا به ۲۰ درصد پایین ب) نسبت ۱۰ درصد بالا به ۴۰ درصد پایین ج) (۶,۸۰۰,۰۰۰)



؟	سهم دهک اول
؟	سهم دهک دوم
۶	سهم دهک سوم
۶/۵	سهم دهک چهارم
؟	سهم دهک پنجم
۱۰	سهم دهک ششم
۱۰/۵	سهم دهک هفتم
۱۲	سهم دهک هشتم
؟	سهم دهک نهم
؟	سهم دهک دهم
صد درصد جمعیت کشور	صد درصد درآمد ملی

- (الف ۷ ب) باید سهم دهک‌های پردرآمد (بالای جامعه) را کم کرده و به سهم دهک‌های کم‌درآمد (پایین جامعه) اضافه کنیم. (ج) ۱۶,۵۰۰,۰۰۰
 (الف ۶ ب) باید سهم دهک‌های پردرآمد (بالای جامعه) را کم کرده و به سهم دهک‌های کم‌درآمد (پایین جامعه) اضافه کنیم. (ج) ۱۵,۶۰۰,۰۰۰
 (الف ۶ ب) باید سهم دهک‌های پردرآمد (پایین جامعه) را کم کرده و به سهم دهک‌های کم‌درآمد (بالای جامعه) اضافه کنیم. (ج) ۱۶,۵۰۰,۰۰۰
 (الف ۷ ب) باید سهم دهک‌های پردرآمد (پایین جامعه) را کم کرده و به سهم دهک‌های کم‌درآمد (بالای جامعه) اضافه کنیم. (ج) ۱۵,۶۰۰,۰۰۰

محصولات کشاورزی	۵۰ هزار تن: به قیمت هر هزار تن ۵ میلیون
پوشاک	۲,۲۱۰,۰۰۰,۰۰۰
ماشین‌آلات	۱,۲۵۰ دستگاه: به قیمت هر دستگاه ۶۸۰ هزار
آموزش	۲,۱۴۰,۰۰۰,۰۰۰
خدمات بیمه‌ای	۸۷۰,۰۰۰,۰۰۰
کل خدمات بانکی	۲,۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰

۱۰۹۵. جدول مقابل مربوط به وضعیت توزیع درآمد در کشور «A» است. بر این اساس چنانچه تفاوت سهم دهک‌ها به صورت زیر باشد: **کد پاسخ تصویری: ۲۰۱۱۰۲۳۶**

- تفاوت سهم دهک اول و سوم: ۲
 – تفاوت سهم دهک پنجم و ششم: ۳
 – تفاوت سهم دهک اول و دهم: ۲۰
 – تفاوت سهم دهک هشتم و دوم: ۶/۵
 الف) شاخص دهک‌ها در این کشور چه عددی است؟
 ب) اگر بخواهیم وضعیت توزیع درآمد در این کشور را عادلانه‌تر کنیم، چه تغییری در سهم دهک‌ها باید ایجاد شود؟
 ج) اگر کل جمعیت این جامعه، ۲۴ میلیون نفر باشد، سهم دهک چهارم از درآمد ملی چقدر است؟

۱۰۹۶. اگر جدول داده‌شده مربوط به تولید کل کالا و خدمات یک کشور طی یک سال باشد، تولید ناخالص داخلی آن برابر است با: (توجه: ارقام به میلیون ریال است).

(۱) ۹,۴۷۰

(۲) ۸,۶۹۰

(۳) ۹,۷۴۰

(۴) ۸,۹۶۰

۱۰۹۷. جدول روبه‌رو مربوط به شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی چند کشور در سال ۲۰۱۸ است. کدام گزینه جدول زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟ **کد پاسخ تصویری: ۲۰۱۱۰۲۳۷**

- (الف ۶۳ ب) ۵۵,۶۶۰ (ج) ۶۵ – ۱۸,۱۶۶ – ۷۶/۵ (د) ۶۰,۲۲۱
 (الف ۶۵ ب) ۵۹,۲۵۰ (ج) ۶۳ – ۱۸,۱۶۶ – ۷۶/۵ (د) ۵۹,۳۷۵
 (الف ۶۳ ب) ۵۵,۶۶۰ (ج) ۶۵ – ۱۹,۵۱۰ – ۷۵/۶ (د) ۶۰,۲۲۱
 (الف ۶۵ ب) ۵۹,۴۵۰ (ج) ۶۳ – ۱۹,۵۱۰ – ۷۵/۶ (د) ۵۹,۳۷۵

۱۰۹۸. کدام گزینه بیانگر پاسخ درست و کامل پرسش‌های زیر است؟

الف) کدام مورد بیانگر هزینه استهلاک است؟

ب) شاخص دهک‌ها بیانگر چیست؟

ج) چه هنگام می‌توانیم بگوییم یک کشور در مسیر رشد گام برداشته است؟

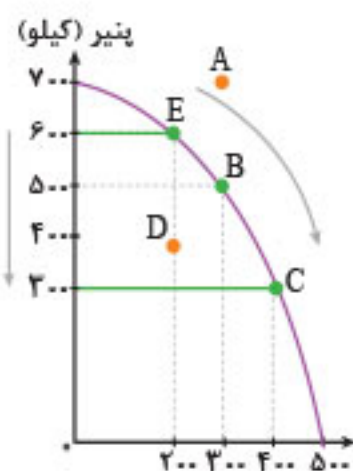
د) در چه صورت می‌توانیم تصویر کامل‌تری از پیشرفت اقتصادی یک کشور به دست آوریم؟

(الف) هزینه‌هایی که صرف کنار گذاشتن این کالا و جایگزینی با کالای دیگری می‌شود. (ب) سهم درآمد ده درصد بالای جامعه به ده درصد پایین جامعه (ج) هرگاه کشوری با برخورداری از عوامل تولید بیشتر مثل سرمایه‌گذاری بیشتر یا به کارگیری روش‌های بهتر و فناوری مناسب‌تر، ظرفیت تولیدی خود را افزایش دهد، می‌توانیم بگوییم در مسیر رشد گام برداشته است. (د) اگر تمام پیشرفت‌های داخلی و خارجی و همچنین تولید ناخالص داخلی و ملی را در مجموع محاسبات یک کشور دخیل کنیم، می‌توانیم بگوییم که پیشرفت کامل‌تری را به تصویر کشیده‌ایم.

(الف) هزینه‌هایی که صرف تعمیر و یا جایگزینی سرمایه‌های فرسوده می‌شود. (ب) تنوع توزیع درآمد در دهک‌های مختلف به میزان جمعیت متفاوتی که دارند. (ج) هرگاه کشوری با برنامه‌ریزی بلندمدت بتواند برخی شاخص‌های کلان اقتصادی و انسانی خود را بهبود ببخشد، می‌توانیم بگوییم در مسیر رشد گام برداشته است. (د) اگر تمام پیشرفت‌های داخلی و خارجی و همچنین تولید ناخالص داخلی و ملی را در مجموع محاسبات یک کشور دخیل کنیم، می‌توانیم بگوییم که پیشرفت کامل‌تری را به تصویر کشیده‌ایم.

(الف) هزینه‌هایی که صرف کنار گذاشتن این کالا و جایگزینی با کالای دیگری می‌شود. (ب) تنوع توزیع درآمد در دهک‌های مختلف به میزان جمعیت متفاوتی که دارند. (ج) هرگاه کشوری با برنامه‌ریزی بلندمدت بتواند برخی شاخص‌های کلان اقتصادی و انسانی خود را بهبود ببخشد، می‌توانیم بگوییم در مسیر رشد گام برداشته است. (د) اگر معیارهای اندازه‌گیری رشد اقتصادی، یعنی رشد تولید ناخالص داخلی را با معیارهای اندازه‌گیری درآمدی و نیز سایر شاخص‌ها نظیر شاخص امید به زندگی، میزان سواد و یا شاخص‌های مربوط به بهداشت ترکیب کنیم.

(الف) هزینه‌هایی که صرف تعمیر و یا جایگزینی سرمایه‌های فرسوده می‌شود. (ب) سهم درآمد ده درصد بالای جامعه به ده درصد پایین جامعه (ج) هرگاه کشوری با برخورداری از عوامل تولید بیشتر مثل سرمایه‌گذاری بیشتر یا به کارگیری روش‌های بهتر و فناوری مناسب‌تر، ظرفیت تولیدی خود را افزایش دهد، می‌توانیم بگوییم در مسیر رشد گام برداشته است. (د) اگر معیارهای اندازه‌گیری رشد اقتصادی، یعنی رشد تولید ناخالص داخلی را با معیارهای اندازه‌گیری نابرابری درآمدی و نیز سایر شاخص‌ها نظیر شاخص امید به زندگی، میزان سواد و یا شاخص‌های مربوط به بهداشت ترکیب کنیم.



۲۳۴. ۱ کد پاسخ تصویری ۱۰۰۴۰۰۴۹

الف) افزایش تولید کره از ۲۰۰ کیلو به ۴۰۰ کیلو (یعنی) حرکت از نقطه E به نقطه C این جابه‌جایی مستلزم چشم‌پوشی از تولید ۳۰۰ کیلو پنیر می‌باشد.

ب) نقطه D در زیر منحنی مرز امکانات تولید قرار داشته و بیانگر وضعیت ناکارایی است. با حرکت از نقطه D به نقطه B، ۱۰۰ کیلو پنیر بیشتر و ۱۰۰ کیلو کره بیشتر تولید خواهد شد.

ج) افزایش منابع تولید از جمله داشتن شیر خام و کارگران بیشتر، موجب جابه‌جایی منحنی مرز امکانات تولید به سمت بیرون یعنی بالا و راست خواهد شد.

۲۳۵. ۲ تلاش برای به دست آوردن کارایی، به معنای یافتن موقعیت‌هایی برای پیشرفت است.

۲۳۶. ۲ اگر یک شرکت یا یک کشور، هر فرصتی را برای استفاده بهتر از منابع به کار گیرد، بدون آنکه وضع دیگران بدتر شود، اقتصاد آن شرکت یا کشور کاراست.

۲۳۷. ۴ از پیامدهای اقتصاد ناکارا می‌توان به تولید حداقل بیش از یک کالا یا خدمات اشاره کرد به‌طوری که تولید کالا و یا خدمات دیگر کاهش پیدا نکند.

۲۳۸. ۳ نقاطی که زیر مرز امکانات تولید قرار دارند، نشان می‌دهند که تولید در آن شرکت یا کشور ناکاراست، بدین معنا که اقتصاد از بیشترین منابعش استفاده نکرده است.

۲۳۹. ۱ نقاطی که زیر مرز امکانات تولید قرار دارند، ناکاراست؛ زیرا نشان‌دهنده آن است که کشور یا شرکت از بیشترین منابعش استفاده نکرده است، زیرا حداقل بیشتر از یک کالا می‌توانست تولید کند بدون اینکه کالاهای دیگر حذف شوند.

۲۴۰. ۱ الف) نقاطی که زیر مرز امکانات تولید قرار دارند، تولید در آن ناکاراست؛ زیرا اقتصاد از بیشترین منابعش استفاده نکرده است.

ب) هزینه فرصت تولید ۲۰۰ عدد شال بیشتر، چشم‌پوشی از تولید ۲۰۰ عدد کلاه بیشتر است.

ج) نقاطی که بالای مرز امکانات تولید قرار دارند، جزء نقاط آرمانی و غیر قابل دستیابی‌اند.

۲۴۱. ۳ همه موارد درست است به‌جز گزینه «۳»؛ زیرا هنگامی که تولید ناکارا باشد حداقل بیشتر از یک کالا می‌توان تولید کرد، بدون اینکه کالاهای دیگر حذف شوند اما اقتصاد از بیشترین منابع خود استفاده نکرده است.

فصل دوم درس پنجم

۲۴۲. ۱ کد پاسخ تصویری ۰۱۱۰۰۰۵۰ خانوارها با درآمدی که از فروش

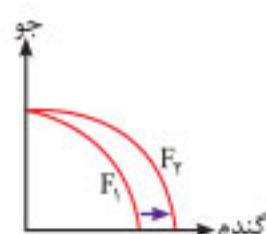
عوامل تولید به دست می‌آورند، خدمات مورد نیاز خود را از بنگاه‌ها خریداری می‌کنند.

۲۴۳. ۳ کد پاسخ تصویری ۰۳۶۰۰۰۵۱ خانوارها و بنگاه‌ها در دو حالت در اقتصاد مشارکت می‌کنند:

۱ بنگاه‌ها کالاها و خدمات مورد نیاز را عرضه می‌کنند و آن چیزی هستند که معمولاً مردم آن‌ها را با عنوان کسب‌وکار می‌شناسند.

۲ خانوارها زمین، نیروی کار، سرمایه و کارآفرینی را برای تولید کالاها و خدمات ارائه می‌کنند.

۲ اگر صرفاً کالای گندم با افزایش منابع مواجه بود، منحنی به شکل مقابل بود:



۲۲۷. ۳ جابه‌جا شدن (یعنی) حرکت بر روی منحنی یا همان جابه‌جایی نقطه کارایی روی منحنی مرز امکانات تولید در فرصتی که منابع کمیاب ثابت است. انتقال (یعنی) حرکت یا جابه‌جایی خود منحنی مرز امکانات تولید به دلیل تغییر (کم یا زیاد شدن) منابع کمیاب تولید

مورد اول: منابع ثابت است و چون مردم به علت بالا رفتن قیمت آبمیوه علاقه‌ای به خرید آن نشان نمی‌دهند، جابه‌جا شدن روی منحنی مرز امکانات تولید، به سمت تولید بستنی بیشتر اتفاق می‌افتد؛ یعنی نقطه کارایی روی منحنی به سمت بالا و چپ جابه‌جا می‌شود.

مورد دوم: تعدیل کارگران هر دو بخش تولید به معنای کاهش منابع کمیاب تولید است و این امر باعث انتقال مرز امکانات تولید به سمت پایین و چپ می‌شود.

مورد سوم: منابع تولید ثابت است ولی به دلیل اجتناب مردم از خرید بستنی، تولیدکننده تصمیم به انتقال عوامل تولید به سمت تولید آبمیوه بیشتر می‌گیرد. این امر موجب جابه‌جایی نقطه کارایی بر روی منحنی مرز امکانات تولید به سمت پایین و راست خواهد شد.

مورد چهارم: اختراع فناوری جدید به معنای افزایش منابع تولید کمیاب است و این امر باعث انتقال منحنی مرز امکانات تولید به سمت بالا و راست خواهد شد. البته از آنجا که این اختراع فقط در تولید بستنی بیشتر تأثیرگذار است، بنابراین مرز امکانات در قسمت تولید بستنی منتقل خواهد شد.

۲۲۸. ۴

بررسی گزینه نادرست: برای داشتن کالای رایگان باید بپذیریم که از بعضی کالاها یا خدمات دیگر کمتر داشته باشیم.

۲۲۹. ۲ هیچ چیز به‌طور کامل مجانی نیست، حتی کالاهای رایگان برای تولیدشان زمان صرف می‌شود و هزینه فرصتی برای جامعه دارد.

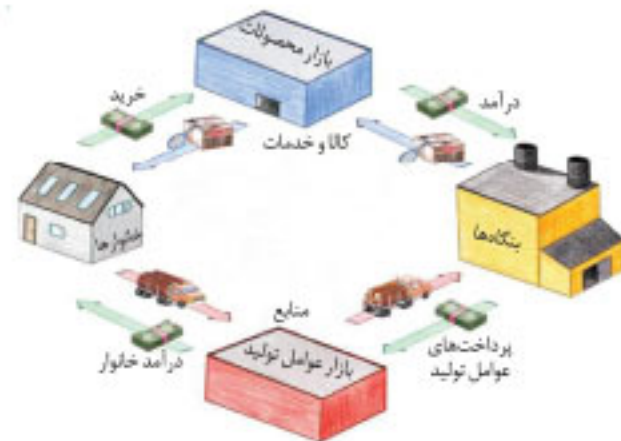
۲۳۰. ۱ برای تولید پنیر نیاز است که شرکت به سمت چپ و بالا در طول مرز امکانات تولید جابه‌جا شود، یعنی در این حالت از نقطه «ج» به نقطه «ب» برویم. در نقطه «ب» تولیدات شرکت ۹۰۰ بسته پنیر است یعنی ۱۵۰ بسته بیشتر از تولیدات پنیر در نقطه «ج»، همچنین ۱۰۰ سطل ماست در نقطه «ب» تولید می‌کند که ۱۰۰ عدد کمتر از تولید ماست در نقطه «ج» است؛ بنابراین هزینه فرصت تولید ۱۵۰ بسته پنیر بیشتر از ۱۰۰ سطل ماست است.

۲۳۱. ۳ تلاش برای به دست آوردن کارایی، به معنای یافتن موقعیت‌هایی برای پیشرفت است.

۲۳۲. ۱ تلاش برای به دست آوردن کارایی، به معنای یافتن موقعیت‌هایی برای پیشرفت است.

۲۳۳. ۱ کارایی یعنی شرکت یا کشور از منابع موجود خود، بیشترین استفاده را می‌برد.

۲۴۴. ۱ طبق نمودار زیر، خانوارها فروشنده منابع تولید و بنگاه‌ها فروشنده کالاها و خدمات هستند.



۲۴۵. ۳ کد پاسخ تصویری ۰۱۰۰۰۵۲ تحلیل مسیرها: (نیمه بالایی نمودار)

مسیر شماره ۱: جریان کالاها و خدمات را از سوی بنگاه‌ها به سمت خانوارها نشان می‌دهد.

مسیر شماره ۲: پرداخت پول بابت کالاهای خریداری‌شده و خدمات دریافت‌شده را در جهت مخالف جریان کالا و خدمات نشان می‌دهد.

در نیمه بالایی نمودار تبادل تولیدات در بازار محصولات نشان داده می‌شود.

تحلیل مسیرها: (نیمه پایینی نمودار)

مسیر شماره ۳: هزینه‌های پرداخت‌شده بابت عوامل تولید خریداری‌شده را در جهت مخالف جریان عوامل تولید نشان می‌دهد.

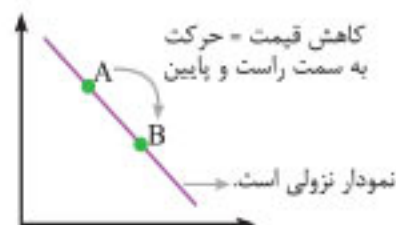
مسیر شماره ۴: جریان عوامل تولید را از خانوارها به بنگاه‌ها نشان می‌دهد.

در نیمه پایینی نمودار، تبادل عوامل تولید (زمین، نیروی کار و...) در بازار عوامل تولید را نشان می‌دهد.

پاسخ‌نامه

نکته: نمودار در واقع از دو قسمت تشکیل شده، نیمه بالایی نمودار مربوط به بازار کالا و خدمات است و نیمه پایینی نمودار مربوط به بازار عوامل تولید می‌باشد.

۲۴۶. ۱ کد پاسخ تصویری ۰۱۰۰۰۵۳



منحنی مشخص‌شده در صورت سؤال نزولی است و منحنی نزولی نشان‌دهنده رفتار اقتصادی مصرف‌کننده و مربوط به میزان تقاضای کالا می‌باشد (رد گزینه‌های ۳ و ۴).

در منحنی تقاضا زمانی که حرکت منحنی به سمت راست باشد ما با کاهش قیمت و افزایش تقاضا مواجه هستیم.

نکته:

مربوط به رفتار اقتصادی ...	جهت منحنی (از چپ به راست)	رابطه مقدار با قیمت کالا
نمودار عرضه (S)	عرضه‌کنندگان تولیدکنندگان فروشندگان	صعودی (↗)
نمودار تقاضا (D)	تقاضاکنندگان درخواست‌کنندگان خریداران	نزولی (↘)

۲۴۷. ۳ الف) نادرست: چای و قهوه کالای جایگزین هستند. بالا رفتن قیمت چای باعث افزایش تقاضای قهوه می‌شود ولی چون قیمت قهوه ثابت است، منحنی تقاضای قهوه به سمت راست منتقل می‌گردد.

ب) درست: برنج هندی کالای پست محسوب می‌شود و رابطه آن با درآمد خانوارها معکوس است. کاهش درآمد منجر به افزایش تقاضای برنج هندی گردیده و چون قیمت آن ثابت است، منحنی تقاضای برنج هندی به سمت راست نمودار جابه‌جا خواهد شد.

ج) نادرست: کاهش هزینه‌های تولید موجب افزایش عرضه خواهد شد. اما، چون اشاره‌ای به تغییر قیمت محصول نشده، بنابراین خود منحنی عرضه به سمت راست نمودار منتقل می‌شود.

د) درست: دستگاه چاپ (پرینتر) و کاغذ A4 کالاهای مکمل محسوب می‌شوند. کاهش قیمت دستگاه چاپ باعث افزایش تقاضای آن و در نتیجه افزایش تقاضا برای خرید کالای A4 می‌گردد و این امر منجر به حرکت منحنی تقاضای کاغذ A4 به سمت راست نمودار خواهد شد.

ه) درست: افزایش هزینه‌های تولید در فرض ثابت ماندن قیمت محصول، منجر به کاهش عرضه آن محصول خواهد شد و منحنی عرضه را به سمت چپ نمودار جابه‌جایی نماید.

۲۴۸. ۳ منحنی تقاضا مربوط به قیمت کالا و تقاضای مصرف‌کنندگان است که از چپ به راست نزولی است و به این معناست که با افزایش قیمت یک کالا، مقدار تقاضای آن کاهش می‌یابد و برعکس با کاهش قیمت، مقدار تقاضا افزایش می‌یابد.

۲۴۹. ۳ نزولی است. ← پس منحنی تقاضا - قیمت

کاهش قیمت در نتیجه زیاد شدن تقاضا ← علت حرکت از B به A

افزایش قیمت در نتیجه کم شدن تقاضا ← علت حرکت از D به N

۲۵۰. ۳ منحنی نزولی است. ← پس منحنی تقاضاست.

B ← قیمت بالاتر، میزان تقاضا کمتر

C ← قیمت پایین‌تر، میزان تقاضا بیشتر

ضمن اینکه رابطه P و مقدار تقاضا معکوس است، پس گزینه‌های ۱ و ۲ رد می‌شود.

۲۵۱. ۱ کد پاسخ تصویری ۰۱۰۰۰۵۴

نکته:

مربوط به رفتار اقتصادی ...	جهت منحنی (از چپ به راست)	رابطه مقدار با قیمت کالا
نمودار عرضه (S)	عرضه‌کنندگان تولیدکنندگان فروشندگان	صعودی (↗)
نمودار تقاضا (D)	تقاضاکنندگان درخواست‌کنندگان خریداران	نزولی (↘)

نمودار منحنی، نزولی است و منحنی نزولی مربوط به «تقاضا» می‌باشد.

حرکت از نقطه B به A بیانگر کاهش قیمت (حرکت به سمت راست) و حرکت از نقطه D به N (حرکت به سمت چپ) بیانگر افزایش قیمت است.

۲۵۲. ۱ رابطه منحنی تقاضا با قیمت معکوس است (به دلیل نزولی بودن منحنی D): یعنی با افزایش قیمت، مقدار خرید یا تقاضا کاهش پیدا می‌کند و با کاهش قیمت، مقدار خرید یا تقاضا افزایش پیدا می‌کند.

۲۶۱. ۲ در گزینه ۲ به اشتباه گفته شده سلیقه دیگران، بلکه سلیقه خودشان اثرگذار است.

با افزایش قیمت ← میزان مصرف یا خرید از سوی تقاضاکنندگان کاهش می‌یابد. ← معکوس

۲۶۲. ۳ کد پاسخ تصویری ۰۳۱۰۰۰۵۶

می‌دانیم عواملی که باعث افزایش تقاضا می‌شوند، از قرار ذیل اند:

کاهش قیمت کالای مورد نظر / افزایش درآمد / همگام بودن با سلیقه (مد شدن یک کالا) / انتظار افزایش قیمت کالا در آینده

حال که درآمد تغییری نکرده و قیمت هم چندان کاهش نیافته، بلکه افزایش یافته، پس افزایش تقاضا معلول سلیقه یا انتظارات می‌تواند باشد (رد گزینه ۱)

همچنین می‌دانیم زمانی رابطه درآمد و میزان تقاضا عکس است که کالای مورد نظر از نوع کالای پست (نامرغوب) باشد، بنابراین گزینه‌ای که هم به انتظارات مصرف‌کنندگان و هم پست بودن کالای مورد نظر اشاره دارد، گزینه ۳ می‌باشد که بهترین گزینه به شمار می‌رود.

نکته: در کالاهای عادی (نرمال) با افزایش درآمد میزان تقاضا نیز زیاد می‌شود، درحالی‌که در کالاهای پست (نامرغوب) با افزایش درآمد، میزان تقاضا کاهش می‌یابد.

۲۶۳. ۳ بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) با افزایش درآمد، مقدار خرید ما از برخی کالاها می‌تواند بیشتر شود یا در مورد برخی کالاها ممکن است حتی کمتر شود مثل خرید مقدار کمتر از نوع مرغوب یک کالا به جای خرید مقدار بیشتر از نوع پست یک کالا. ه و د کالاهای جانشین به جای هم و کالاهای مکمل با هم مصرف می‌شوند. گوشت سفید و گوشت قرمز کالای جانشین هم هستند. همچنین چای و قند کالای مکمل هستند.

۲۶۴. ۱ هنگامی که قیمت یک کالا افزایش می‌یابد، یکی از واکنش‌های مردم نسبت به این مسئله، تقاضا برای کالای جایگزین است: یعنی افزایش قیمت گوشت گوسفندی سبب روی آوردن بیشتر مردم به مصرف سویا می‌شود درحالی‌که در صورت سؤال قیمت گوشت گوسفندی به عنوان کالای اصلی ثابت است و افزایش قیمت برای کالای جایگزین رخ داده است، در نتیجه این تغییر قیمت نمی‌تواند در مصرف کالای اصلی تأثیرگذار باشد.

۲۶۵. ۲ کد پاسخ تصویری ۱۰۰۵۰۰۵۷ گوشت مرغ و گوشت گوسفند و گوساله، کالاهای جایگزین یکدیگر محسوب می‌شوند. بالا رفتن قیمت یکی از آن‌ها، منجر به افزایش تقاضای دیگری خواهد شد:



وقتی قیمت یک محصول ثابت است ولی سایر عوامل تأثیرگذار تغییر می‌کنند، منحنی تقاضای محصول خودش جابه‌جا می‌شود:

۲۵۳. ۱ کد پاسخ تصویری ۰۰۱۰۰۰۵۵ از آنجایی که شیب منحنی ما نزولی است، در نتیجه «منحنی تقاضا» می‌باشد. معنا و مفهوم آن این است که با افزایش قیمت، مقدار تقاضا کاهش و با کاهش قیمت، مقدار تقاضا افزایش می‌یابد. رابطه بین تقاضا و قیمت یک رابطه معکوس است. این منحنی مبتنی بر چگونگی رفتار اقتصادی مصرف‌کنندگان است. در این نمودار محور افقی بیانگر مقدار و محور عمودی بیانگر قیمت کالا است.

۲۵۴. ۱ الف) شکل داده‌شده در صورت سؤال بیانگر منحنی تقاضا و قیمت است. ب) رابطه منحنی تقاضا با قیمت رابطه معکوس است به‌طوری‌که هرچه قیمت بیشتر باشد، میزان تقاضا کاهش می‌یابد و برعکس. ج) محور افقی بیانگر مقدار کالا و محور عمودی بیانگر قیمت کالا است. د) حرکت از نقطه B به C نشان‌دهنده کاهش قیمت و افزایش تقاضا است.

۲۵۵. ۴ وقتی مکان هندسی نقطه تقاضا روی منحنی جابه‌جا می‌شود، قطعاً با تغییر قیمت یک کالا مواجه هستیم. جابه‌جایی نقطه به سمت چپ و بالا به معنای افزایش قیمت و کاهش مقدار مصرف و تقاضای یک کالا است.

نکته: باید توجه داشت که تغییر کردن درآمد سبب می‌شود کل منحنی جابه‌جا شود نه نقطه آن!

۲۵۶. ۳ علاوه بر قیمت یک کالا عوامل دیگری بر مقدار تقاضا تأثیر دارند که یکی از این عوامل، قیمت سایر کالاهاست. لوازم خانگی کره‌ای مانند کالای جانشین لوازم خانگی داخلی عمل می‌کند: پس زیاد شدن قیمت کالای جانشین، تقاضا را برای لوازم خانگی داخلی زیاد می‌کند و چون قیمت لوازم خانگی داخلی ثابت است، کل نمودار تقاضا به سمت راست جابه‌جا می‌شود. ۲۵۷. ۲ از آنجا که منحنی از چپ به راست نزولی است: بنابراین نشان‌دهنده منحنی تقاضا است. تقاضا و قیمت با هم رابطه معکوس دارند: بنابراین با افزایش قیمت، مقدار تقاضا کاهش می‌یابد. نقطه B قیمت زیاد و تقاضا کم است. نقطه C قیمت کمتر شده و میزان تقاضا افزایش داشته است.

۲۵۸. ۱ تصمیم مصرف‌کنندگان در مورد مصرف کالا از عواملی مانند قیمت کالا، درآمد، سلیقه خودشان، تبلیغات و قیمت سایر کالاها تأثیر می‌پذیرد. با فرض ثابت بودن همه این عوامل به جز قیمت کالا، با افزایش قیمت یک کالا میزان مصرف یا خرید آن از سوی مصرف‌کنندگان غالباً کاهش می‌یابد.

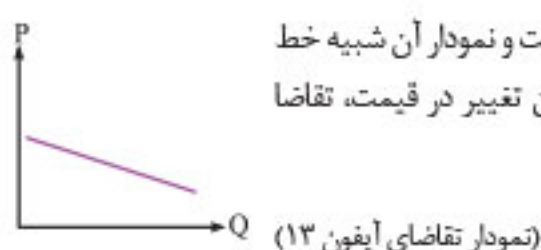
۲۵۹. ۱ در این سؤال عامل سلیقه سبب تغییر مصرف شده است که یکی از عوامل مؤثر بر مقدار تقاضا است.

عوامل دیگر: قیمت، درآمد، تبلیغات و قیمت سایر کالاها

۲۶۰. ۳ انسولین یک کالای ضروری است که قیمت تأثیری بر میزان تقاضای آن ندارد و نمودار آن به‌صورت کاملاً عمودی است:



آیفون ۱۳ یک کالای تجملی است و نمودار آن شبیه خط افقی است: یعنی با کوچک‌ترین تغییر در قیمت، تقاضا به‌شدت تغییر می‌کند:



و در مورد میوه رابطه عکس بین تقاضا و قیمت برقرار است.

۲۶۶. ۲. کد پاسخ تصویری ۱۰۰۵۰۰۵۸

الف) افزایش درآمد سبب زیاد شدن مقدار تقاضای برنج مرغوب و باکیفیت و کم شدن مقدار تقاضای برنج پست و بی کیفیت می شود. در فرض مطرح شده در سؤال به دلیل عدم تغییر در قیمت محصول، جابه جایی نقطه تقاضا بر روی منحنی های تقاضا منتفی است؛ بلکه در این حالت خود منحنی های تقاضا در نمودار جابه جا می شوند. هرچه میزان تقاضای یک کالا افزایش پیدا کند، منحنی تقاضای آن بیشتر به سمت راست حرکت می کند و هرچه کمتر شود، به سمت چپ حرکت می کند.

ب) کم شدن قیمت خودرو، سبب زیاد شدن تقاضای بنزین می شود و مقدار تقاضای بنزین به عنوان کالای مکمل زیاد می شود؛ در این صورت منحنی تقاضا به سمت راست می رود و به صورت افقی حرکت می کند.

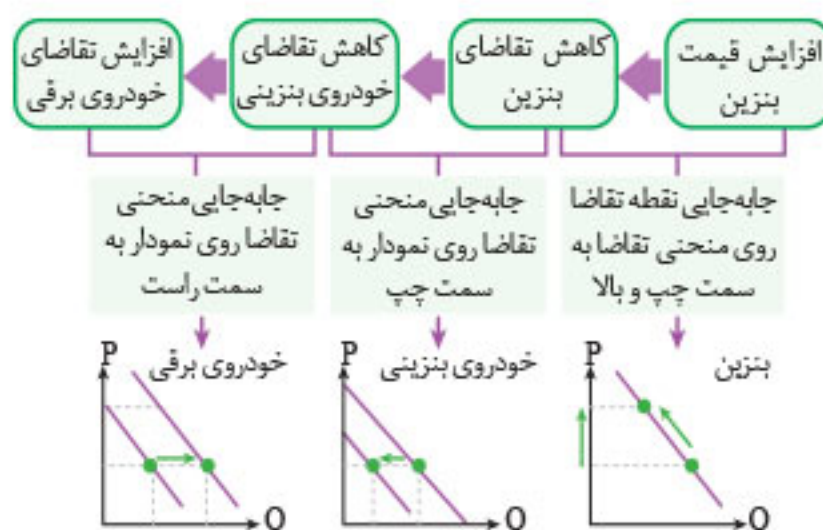
۲۶۷. ۱. کد پاسخ تصویری ۰۷۱۰۰۰۵۹

در اقتصاد ما با دو کالای جانشین و مکمل مواجه هستیم که به تعریف هر کدام از آن ها می پردازیم:

کالای مکمل: کالایی است که با هم مصرف می شوند و افزایش قیمت یکی موجب کاهش تقاضای دیگری می شود و کاهش قیمت یکی موجب افزایش تقاضای دیگری می شود. مانند قند و چای که افزایش قیمت چای سبب کاهش مصرف قند می شود. (زیرا خود چای هم کمتر مصرف می شود).

کالای جانشین: کالاهایی هستند که به جای هم مصرف می شوند. به طور مثال برنج و ماکارونی که افزایش قیمت کالای اول موجب افزایش مصرف کالای جانشین آن می شود. مثلاً در نظر بگیرید همان برنج وقتی با افزایش قیمت مواجه می شود، مصرف کالای جانشین آن (ماکارونی) افزایش می یابد.

۲۶۸. ۱. بنزین و خودروی بنزینی کالای مکمل اند؛ تقاضای هر دو با هم زیاد می شود و با هم کم می شود خودروی بنزینی و خودروی برقی کالای جایگزین اند؛ تقاضای این دو با هم ارتباط معکوس دارد.



۲۶۹. ۳. کد پاسخ تصویری ۰۳۱۰۰۰۶۰

کالاهای مکمل کالاهایی هستند که با هم مصرف می شوند (مثل چای و قند) که افزایش قیمت یکی از آن ها، میزان تقاضای کالای (مکمل) دیگر را حتی در صورت ثابت بودن قیمت آن، کاهش می دهد.

بررسی سایر گزینه ها: ۱. مرغ و ماهی دو کالای جانشین هستند؛ نه کالای مکمل ۲. افزایش قیمت یکی از کالاهای مکمل، تقاضا برای کالای دیگر را کاهش می دهد. ۳. فرش دستبافت و فرش ماشینی کالای جانشین هستند و کالای مکمل به شمار نمی روند.

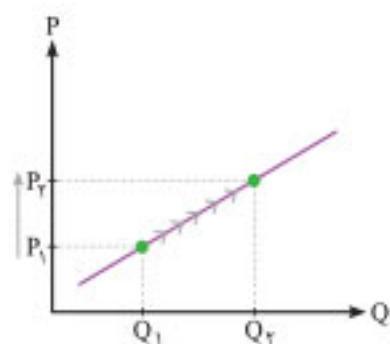
حواستون باشه: افزایش قیمت یک کالا، نه تنها تقاضا برای آن کالا را کم می کند؛ بلکه میزان تقاضا برای کالای مکمل آن را نیز کاهش می دهد.

۲۷۰. ۴. نزولی بودن منحنی تقاضا بدین معناست که با افزایش قیمت یک کالا مقدار تقاضای آن کاهش می یابد و در مقابل با کاهش قیمت، مقدار تقاضا افزایش می یابد. منحنی عرضه نشان دهنده رفتار اقتصادی تولیدکنندگان است و شکل آن از چپ به راست صعودی است.

۲۷۱. ۳. الف) مصرف کننده میزان اهمیت کالا را با حساسیت خود نسبت به قیمت نشان می دهد. اگر فردی به رغم تغییر زیاد قیمت کالا در بازار، مصرف آن را تغییر ندهد به اصطلاح اقتصادی، کالای غیرحساس است و مثال آن، کالای ضروری مثل دارو است و برعکس اگر فرد با کوچک ترین تغییر در قیمت، مصرف کالایی را تغییر دهد، اصطلاحاً آن کالا، کالای حساس است که مثال آن کالای لوکس و تجملی است.

ب) تولیدکنندگان مقدار تولید را به وسیله عوامل قیمت، هزینه و رونق یا رکود بازار تعیین می کنند.

۲۷۲. ۳. با بررسی رفتار تولیدکنندگان به این واقعیت پی می بریم که با افزایش قیمت یک کالا میزان تولید و عرضه آن افزایش می یابد؛ زیرا افزایش قیمت به معنای سود بیشتر است و این امر تولیدکنندگان را تشویق می کند که بر میزان فعالیت خود بیفزایند، همچنین سبب می شود که تولیدکنندگان جدید نیز وارد میدان شوند و به امید کسب سود به فعالیت بپردازند در نتیجه تولید و عرضه کالا افزایش می یابد.



۲۷۳. ۱. بالا رفتن قیمت از جمله عوامل مهم در مقدار تولید است که باعث افزایش تولید کالا می شود و مکان هندسی نقطه عرضه را بر روی منحنی عرضه به سمت راست خود عوض می کند.

۲۷۴. ۴. **بررسی سایر گزینه ها:** ۱. با افزایش قیمت، نقطه عرضه به سمت راست خود جابه جا می شود. ۲ و ۳. مکان هندسی منحنی عرضه وقتی عوض می شود که قیمت ثابت بوده و عوامل دیگری مثل رکود و رونق بازار یا هزینه های تولید متغیر باشند.

۲۷۵. ۴. صعودی بودن منحنی عرضه و قیمت به این معناست که با افزایش قیمت یک کالای خاص، مقدار عرضه آن افزایش یافته و در مقابل با کاهش قیمت آن، عرضه نیز کاهش می یابد.

۲۷۶. ۳. در صورت سؤال، قیمت محصول یعنی مواد غذایی تولید و عرضه شده توسط کارخانه محصولات غذایی با دستور دولت، ثابت و بدون تغییر است، بنابراین جابه جایی نقطه ای روی منحنی عرضه اتفاق نخواهد افتاد و گزینه های «۱» و «۴» نادرست است.

در فرض ثبات قیمت و تأثیر سایر عوامل، منحنی عرضه خودش جابه جا می شود. در مثال مطرح در سؤال، بالا رفتن هزینه های تولید (افزایش قیمت مواد اولیه) منجر به کاهش عرضه خواهد شد و منحنی عرضه به سمت چپ نمودار منتقل می شود که گزینه «۳» نمایانگر آن است.

۲۷۷. ۳. الف) قسمت بالایی نقطه تعادلی مربوط به کمبود تقاضا یا مازاد عرضه است.

ب) برای به دست آوردن حداکثر درآمد تولیدکنندگان در هر سطح از قیمت، کمترین مقدار از بین تقاضا و عرضه را در قیمت مشخص شده ضرب می کنیم:

$$200 \times 350 = 70,000$$

ج) به طور کلی در قیمت های بالای نقطه تعادلی، عامل کاهش قیمت یا رکود، بازار را به حالت تعادل برمی گرداند.

۲۸۳. ۲ الف) نحوه تصمیم‌گیری و اقدام تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان و نیز واکنش آن‌ها نسبت به تغییرات وضعیت اقتصادی با عنوان رفتار اقتصادی شناخته می‌شود. ب) انگیزه مصرف‌کنندگان از خرید کالاها رفع نیاز و انگیزه تولیدکنندگان از تولید کالاها کسب سود است.

۲۸۴. ۴ در وضعیت مازاد عرضه چون گروهی از تولیدکنندگان موفق به فروش کالایشان نمی‌شوند، حاضر خواهند بود آن را با قیمتی کمتر به فروش برسانند. این وضعیت باعث افزایش خرید از سوی مصرف‌کنندگان و موجب کاهش تولید از سوی تولیدکنندگان می‌شود و این حالت یعنی وجود مازاد عرضه قیمت را تا حدی کاهش خواهد داد تا فاصله عرضه و تقاضا از بین برود و قیمت به سطح قیمت تعادلی برسد.

۲۸۵. ۲ الف) $15 = 30 - 15$ = مازاد عرضه نسبت به مقدار تعادلی در قیمت ۱۰,۰۰۰ ریال
ب) $10 = 20 - 10$ = کمبود عرضه در قیمت ۶,۰۰۰
 $2 = 25 - 5$ = مازاد عرضه در قیمت ۹,۰۰۰
ج) در سطح قیمت ۷,۰۰۰ و مقدار ۱۵ کیلو تولیدکننده بیشترین میزان دریافتی را دارد.
 $7,000 \times 15 = 105,000$

نکته: همواره در سطح قیمت تعادلی، دریافتی تولیدکننده به حداکثر می‌رسد.
د) تنها در قیمت تعادلی فاصله بین عرضه و تقاضا از بین می‌رود و رفتار تولیدکننده و مصرف‌کننده هماهنگ می‌شود. اگر قیمت بالاتر از قیمت تعادلی باشد باید کاهش یابد و اگر پایین‌تر باشد باید افزایش یابد.

۲۸۶. ۱ در یک قیمت مشخص و ثابت اگر تولیدکنندگان بیشتر از تقاضای مصرف‌کنندگان کالا تولید کنند، موفق به فروش آن مقدار اضافی نخواهند شد (مازاد عرضه یا کمبود تقاضا) همچنین اگر مصرف‌کنندگان بخواهند مقدار بیشتری از آنچه که تولیدکنندگان عرضه کرده‌اند کالا خریداری کنند، دچار مشکل خواهند شد (مازاد تقاضا یا کمبود عرضه). عاملی که این هماهنگی و تعادل را ایجاد می‌کند قیمت آن کالا است.

۲۸۷. ۴ **کد پاسخ تصویری** ۱۰۰۵۰۰۶۷
الف) تصمیم تولیدکنندگان در مورد میزان تولید کالا از عواملی چون سطح قیمت آن، هزینه‌های تولید و پیش‌بینی تولیدکنندگان در مورد رونق و رکود بازار تأثیر می‌پذیرد. مقادیر جدول نشان‌دهنده مقادیر تقاضاست، زیرا با افزایش قیمت، مقدار آن کاهش می‌یابد.

مقادیر نمودار نشان‌دهنده مقادیر عرضه است: زیرا نمودار صعودی است و با افزایش قیمت، مقدار آن نیز افزایش می‌یابد. سطح قیمت ۴۰۰ ریال که در آن مقادیر عرضه و تقاضا با هم برابرند (۴۵۰ کیلو)، قیمت تعادلی است.

ب) در سطح قیمت ۲۰۰ ریال، قیمت باید برای رسیدن به قیمت تعادلی ۲۰۰ ریال افزایش یابد.

ج) میزان مازاد تقاضا نسبت به مقدار تعادلی در قیمت ۱۰۰ ریال

$$900 - 450 = 450$$

د) میزان مازاد عرضه در قیمت ۵۰۰ ریال

ه) در قیمت ۶۰۰ ریال تولیدکننده ۷۵۰ واحد کالا تولید می‌کند اما مقدار تقاضا فقط ۱۵۰ واحد است، پس تولیدکننده موفق به فروش ۱۵۰ واحد می‌شود.

$$150 \times 600 = 90,000 \text{ ریال}$$

۲۷۸. ۱ **کد پاسخ تصویری** ۰۳۱۰۰۰۶۱
الف) در قیمت‌های به غیر از قیمت تعادلی، برای به‌دست آوردن درآمد تولیدکننده یا پرداختی مصرف‌کننده، قیمت ضربدر میزان عرضه یا تقاضا، هر کدام که کمتر باشد می‌شود: چراکه مثلاً در قیمت ۵۰,۰۰۰ ریال، اگرچه ۵,۰۰۰ متقاضی وجود دارد ولی فقط ۲۰۰ کیلو عرضه شده است و درآمد تولیدکننده مربوط به همان ۲۰۰ کیلو است:

$$\text{قیمت} \times \text{تعداد فروش رفته} = \text{درآمد تولیدکننده}$$

$$\text{ریال } 200 \times 50,000 = 10,000,000$$

ب) در قیمت‌های کمتر از قیمت تعادلی، با کمبود عرضه (مازاد تقاضا) مواجه خواهیم بود و با توجه به اینکه قیمت تعادلی ۲۵۰,۰۰۰ ریال خواهد بود، قیمت‌های کمتر از آن مربوط به کمبود عرضه هستند (مثل ۱۰۰,۰۰۰ ریال).

نکته: میزان کمبود عرضه در قیمت ۱۰۰,۰۰۰ ریال:
تعداد عرضه - تعداد تقاضا
 $400 - 2,500 = 2,100$

ج) همان‌طور که گفته شد، پرداختی مصرف‌کنندگان (درآمد تولیدکنندگان) در قیمت‌هایی به غیر از قیمت تعادلی، از حاصل ضرب قیمت مورد نظر در مقدار کمتر به‌دست می‌آید: در نتیجه پرداختی مصرف‌کنندگان در قیمت ۱۰۰,۰۰۰ ریال برابر است با:

$$100,000 \times 400 = 40,000,000 \text{ ریال}$$

همان‌طور که می‌بینید قسمت «ج» سؤال سؤال کنکور ایراد دارد، چراکه قیمت را، ضربدر مقدار بیشتر کرده است، در حالی که اگرچه در این قیمت ۲,۵۰۰ کیلو تقاضا شده است، ولی فقط ۴۰۰ کیلو عرضه شده است.

نکته: ۱ در قیمت‌های بیشتر از قیمت تعادلی، با مازاد عرضه مواجه هستیم و در قیمت‌های کمتر از قیمت تعادلی، با کمبود عرضه مواجه خواهیم بود.
۲ بیشترین درآمد تولیدکننده (پرداختی مصرف‌کننده) مربوط به حالت تعادل است. **۳** در قیمت‌های به غیر از قیمت تعادلی، برای به‌دست آوردن درآمد تولیدکننده، قیمت ضربدر میزان عرضه یا تقاضا (هر کدام که کمتر باشد) می‌شود.

۲۷۹. ۲ منحنی عرضه، رفتار اقتصادی تولیدکنندگان و فروشندگان نسبت به تغییر قیمت است نه مصرف‌کنندگان.

۲۸۰. ۴ وقتی در بازار، قیمت از سطح قیمت تعادلی بالاتر برود، مازاد عرضه به‌وجود می‌آید. در این حالت چون گروهی از تولیدکنندگان موفق نمی‌شوند کالایشان را بفروشند، حاضرند آن را با قیمتی پایین‌تر عرضه کنند. در نتیجه قیمت پایین می‌آید. در این صورت از یک‌سو مصرف‌کنندگان مقدار خرید خود را افزایش می‌دهند و از سوی دیگر تولیدکنندگان از مقدار تولید خود می‌کاهند: پس در حالت وجود مازاد عرضه، قیمت پایین آمده و فاصله بین عرضه و تقاضا کمتر می‌شود در نتیجه به جایی می‌رسد که فاصله از بین رفته و در بازار تعادل برقرار می‌شود و در حالت کمبود عرضه، با افزایش قیمت فاصله بین عرضه و تقاضا کاهش می‌یابد و تا سطحی ادامه دارد که فاصله بین این دو از بین برود و بازار به تعادل برسد.

۲۸۱. ۱ اگر ۲۵۰ ریال قیمت تعادلی باشد، در قیمت ۳۰۰ ریال مازاد عرضه وجود دارد و برای رسیدن به قیمت تعادلی، قیمت کاهش می‌یابد.

۲۸۲. ۲ در قیمت (P) ۱۵۰، منحنی عرضه صعودی و منحنی تقاضا نزولی است و مقدار عرضه (S) و تقاضا (D) برابر است با:
 $S = 4(150) - 400 = 200$
 $D = -4(150) + 1600 = 1000$
مازاد تقاضا: $1000 - 200 = 800$

۲۹۴. ۲ الف) مقدار تعادلی ۱,۰۰۰ واحد و قیمت تعادلی ۸۰۰ تومان است. ب) در محدوده A مازاد عرضه وجود دارد، یعنی مقدار تقاضا کمتر از مقدار عرضه است، در نتیجه فروشندگان باید از قیمت خود بکاهند تا بتوانند برای کالای خود مشتری پیدا کنند و تقاضا را افزایش دهند.

ج) با توجه به اینکه درآمد تولیدکننده = قیمت هر واحد $\times$ مقدار کالای فروخته شده مشاهده می‌کنیم که در قیمت ۱,۵۰۰ هر چند مقدار عرضه برابر با ۲,۰۰۰ واحد بوده است اما تقاضا و خرید فقط به میزان ۵۰۰ واحد محقق شده است یعنی:

$$500 \times 1,500 = 750,000$$

قیمت مقدار

۲۹۵. ۱ الف) طبق قانون تقاضا، رابطه قیمت و مقدار تقاضا معکوس است، در نتیجه میزان تقاضا با زیاد شدن قیمت، کم می‌شود. $\leftarrow$ به جای حرف X عددی قابل جای‌گذاری هستند که بین ۲۷ و ۳۱ باشند. (گزینه‌های ۱، ۲ و ۳) از سوی دیگر رابطه قیمت و مقدار عرضه مستقیم است: یعنی میزان عرضه با زیاد شدن قیمت، زیاد می‌شود. به جای حرف Y عددی قابل جای‌گذاری هستند که بین ۳۳ و ۴۳ باشند. (گزینه‌های ۱، ۲ و ۴)

پس با این تفاسیر یکی از گزینه‌های ۱ یا ۲، درست است.

ب) در قیمت ۳۰۰ ریال، عرضه‌کنندگان ۳۳ واحد کالا تولید می‌کنند و مصرف‌کنندگان به اندازه ۲۱ واحد تقاضا دارند. $\leftarrow$ پس حداکثر درآمد عرضه‌کنندگان ۶,۳۰۰ ریال است.

۲۹۶. ۱ تقاضا $\rightarrow D$ ، عرضه $\rightarrow S$

در قیمت ۱۰۰ ریال خطی می‌کشیم تا نمودارهای عرضه و تقاضا را قطع کند و بعد از آن دو تلاقی، دو خط عمود رسم می‌کنیم تا مقدار عرضه و تقاضا را به دست آوریم که اگر این کار را در گزینه‌ها انجام دهیم، متوجه می‌شوید تنها گزینه ۱، مازاد تقاضا به اندازه ۳ کیلو دارد.

۲۹۷. ۴ الف) تولیدکنندگان در قیمت ۴۰۰ ریال، ۴ کیلو کالا عرضه می‌کنند که به دلیل ارزان بودن، تقاضا برای آن بالاست: پس کمبود عرضه یا مازاد تقاضایی معادل ۴ کیلو داریم و چون یک‌سری از تقاضاکنندگان موفق به خرید کالای مدنظر خود نشدند، حاضرند مبلغ بیشتری پرداخت کنند. $\leftarrow$ افزایش قیمت $\leftarrow$ فاصله بین عرضه و تقاضا از بین می‌رود و تعادل برقرار می‌شود. ب) محل برخورد نمودار S و D $\leftarrow$ نقطه E یا تعادلی است. $\leftarrow$ قیمت تعادلی ۵۰۰ ریال و مقدار تعادلی ۶ کیلو

۲۹۸. ۴ $\leftarrow$ کد پاسخ تصویری ۱۰۰۵۰۰۶۴

الف) نمودار عرضه (S) $\leftarrow$ صعودی - نمودار تقاضا (D) $\leftarrow$ نزولی

ب) در قیمت ۱,۸۰۰ ریال، در بازار مازاد عرضه معادل ۱۰۰ کیلو وجود دارد و در قیمت ۱,۰۰۰ ریال، در بازار کالا کمبود عرضه معادل ۱۴۰ کیلو وجود دارد.

ج) حداکثر درآمد تولیدکنندگان در قیمت ۱,۳۰۰ ریال $1,300 \times 80 = 104,000$

د) $100 - 80 = 20$ $\leftarrow$ (کمبود تقاضا) در قیمت ۱,۸۰۰ ریال در سطح قیمت ۱,۸۰۰ کیلو $130 =$ تقاضای تعادلی $\leftarrow$ ریال، این تفاضل $130 - 100 = 30$ برابر با ۳۰ کیلو است.

ه) در سطوح قیمت بالای نقطه تعادلی با مازاد عرضه مواجه هستیم: پس با کاهش قیمتی به میزان ۵۰۰ ریال به تعادل می‌رسیم.

و) در سطح قیمت تعادلی، مقدار عرضه و تقاضا با هم برابر می‌شود. در قیمت ۱۵۰۰ ریال، ۱۳۰ کیلو توسط عرضه‌کنندگان تولید و ۱۳۰ کیلو کالا هم توسط تقاضاکنندگان مصرف می‌شود.

۲۸۸. ۳ در شرایط کمبود عرضه یا مازاد تقاضا گروهی از مصرف‌کنندگان موفق به رفع نیاز نمی‌شوند. این گروه حاضرند برای خرید کالا مبلغ بیشتری بپردازند و این امر سبب می‌شود قیمت کالا افزایش یابد و این افزایش موجب روی آوردن تولیدکنندگان به تولید بیشتر و کاهش مصرف از سوی مصرف‌کنندگان خواهند شد: پس در حالت کمبود، افزایش قیمت تا سطحی ادامه می‌یابد که فاصله عرضه و تقاضا از بین برود و تعادل در بازار برقرار شود، این همان سطح قیمت تعادلی است.

۲۸۹. ۱ الف) در قیمت ۵,۵۰۰ ریال، میزان عرضه ۳۰ کیلو است و مقدار عرضه تعادلی ۲۰ کیلو است: بنابراین مقدار مازاد عرضه در این قیمت نسبت به مقدار عرضه تعادلی ۱۰ کیلو است. دلیل کمبود تقاضا نیز گران بودن کالا است. ب) در قیمت ۳,۵۰۰ ریال میزان عرضه ۵ کیلو است و مقدار عرضه تعادلی ۲۰ کیلو است: یعنی مقدار کمبود عرضه نسبت به مقدار عرضه تعادلی ۱۵ کیلو است. دلیل مازاد تقاضا نیز ارزان بودن کالا است.

ج) منحنی رفتار اقتصادی تولیدکننده $\leftarrow S$

منحنی رفتار اقتصادی مصرف‌کننده $\leftarrow D$

۲۹۰. ۱ $\leftarrow$ کد پاسخ تصویری ۱۰۰۵۰۰۶۳ الف) در ردیف‌های ۵، ۶ و ۷ به دلیل گران بودن کالا، با کمبود تقاضا مواجه هستیم که مقادیر کمبود آن به ترتیب ۲۰، ۴۰ و ۶۰ کیلو است.

ب) در ردیف‌های ۱، ۲ و ۳ به دلیل ارزان بودن کالا، با کمبود عرضه مواجه هستیم که مقادیر آن به ترتیب ۶۰، ۴۰ و ۲۰ کیلو است.

ج) رابطه بین قیمت و مقدار تقاضا معکوس و رابطه بین قیمت و مقدار عرضه مستقیم است.

۲۹۱. ۴ الف) در قیمت ۲,۰۰۰ ریال کمبود عرضه وجود دارد، چون قیمت از قیمت تعادلی کمتر است و در قیمت ۶,۰۰۰ ریال مازاد عرضه وجود دارد، زیرا قیمت از قیمت تعادلی بالاتر است. ب) در قیمت ۳,۰۰۰ ریال به دلیل کمبود عرضه گروهی از مصرف‌کنندگان موفق به خرید کالای موردنظر خود نمی‌شوند. ج) در قیمت ۴,۰۰۰ ریال، مقدار عرضه تعادلی ۲۰ کیلو و مقدار تقاضای تعادلی نیز ۲۰ کیلو می‌باشد و در بازار تعادل وجود دارد.

۲۹۲. ۴ الف) در قیمت ۲,۰۰۰ ریال مقدار عرضه و تقاضا برابر است. $\leftarrow$ نقطه تعادل

ب) میزان کالای فروخته شده $\times$ قیمت هر واحد کالا = درآمد

در قیمت ۱,۰۰۰ ریال، به‌طور کلی فقط ۱,۰۰۰ واحد کالا تولید شده است. علی‌رغم اینکه مقدار تقاضای آن ۵,۰۰۰ واحد است درآمد برابر با ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال است. ج) ۲,۵۰۰ ریال به دلیل اینکه بالای نقطه تعادلی قرار دارد، مازاد عرضه یا کمبود تقاضا وجود دارد.

۲۹۳. ۲ در قیمت ۱۰۰، قیمت پایین‌تر از تعادل، بازار با مازاد تقاضا (کمبود عرضه) مواجه است: یعنی مقدار عرضه ۷۵ واحد نقطه M' و مقدار تقاضا ۱۴۰ واحد نقطه N' است. میزان مازاد تقاضا $140 - 75 = 65$

در قیمت‌های پایین‌تر از تعادل بازار، فزونی تقاضا بر عرضه موجب افزایش قیمت شده تا قیمت به نقطه تعادل برسد.

در قیمت ۱۸۰ که از قیمت تعادل بالاتر است، میزان تقاضا برابر است با ۴۰ واحد یعنی نقطه M و میزان عرضه برابر است با ۱۹۰ واحد یعنی نقطه N .

میزان مازاد عرضه $190 - 40 = 150$ در قیمت‌هایی که از تعادل بالاتر است، فزونی عرضه بر تقاضا موجب کاهش قیمت شده تا قیمت‌ها به سطح تعادل برسد.

۳۰۲. ۱ الف) در نتیجه افزایش قیمت، مقدار تقاضا کاهش می‌یابد، بنابراین اعدادی که می‌توان در نقطه A قرار داد بیشتر از ۲۵ است. (رد گزینه ۴) همین‌طور در نتیجه کاهش قیمت، مقدار عرضه کاهش می‌یابد؛ بنابراین اعدادی که می‌توان در نقطه B قرار داد، کمتر از ۴۰ است. (رد گزینه‌های ۳ و ۴) ب) در وضعیت مازاد عرضه قیمت کالا بیشتر از سطح قیمت تعادلی می‌باشد. (رد گزینه ۴) ج) در وضعیت مازاد تقاضا (کمبود عرضه) قیمت تا سطح قیمت تعادلی افزایش می‌یابد تا مقدار عرضه و تقاضا برابر شود. (رد گزینه ۲)

۳۰۳. ۱ الف) در سطح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی در بازار با مازاد عرضه روبه‌رو می‌شویم؛ به عنوان مثال در قیمت ۲۰۰ ریال بازار با مازاد عرضه‌ای معادل ۲۰ کیلو (۳۰ - ۱۰ = ۲۰) مواجه است. ب) نمودار صورت سؤال، نشان‌دهنده نمودار عرضه است. مقادیر جدول نشان‌دهنده مقادیر تقاضا هستند؛ زیرا با افزایش قیمت، مقدار کاهش می‌یابد. سطح قیمت ۱۵۰ ریال که به ازای آن مقادیر عرضه و تقاضا با هم برابر هستند، (۲۰ کیلو) قیمت تعادلی است. ج) در سطح قیمت ۵۰ ریال، قیمت باید ۱۰۰ ریال افزایش یابد، تا به سطح قیمت تعادلی (۱۵۰ ریال) برسیم.

۳۰۴. ۳ الف) منحنی عرضه (S) صعودی و منحنی تقاضا (D) نزولی است. ب) در قیمت ۱۸۰۰ ریال (که بالای قیمت تعادلی ۱۵۰۰ ریال است) در بازار، مازاد عرضه (کمبود تقاضا) معادل ۱۰۰ کیلو وجود دارد.

کیلو $180 - 80 = 100$
در قیمت ۱۰۰۰ ریال (که پایین قیمت تعادلی ۱۵۰۰ ریال است) در بازار، کمبود عرضه (مازاد تقاضا) معادل ۱۴۰ کیلو وجود دارد.

کیلو $200 - 60 = 140$
ج) در قیمت ۱۳۰۰ ریال، مصرف‌کنندگان، ۱۸۰ کیلو کالا تقاضا دارند؛ در حالی که تولیدکنندگان تنها ۸۰ کیلو از کالا را تولید می‌کنند، بنابراین:

ریال $1,300 \times 80 = 104,000$ حداکثر درآمد تولیدکنندگان در قیمت ۱,۳۰۰ ریال
د) کمبود تقاضا در سطوح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی اتفاق می‌افتد، بنابراین ما باید قیمت‌های ۱,۸۰۰ و ۲,۰۰۰ ریال را بررسی کنیم.

کیلو $180 - 80 = 100$ کمبود تقاضا در قیمت ۱,۸۰۰ ریال

کیلو $200 - 60 = 140$ کمبود تقاضا در قیمت ۲,۰۰۰ ریال

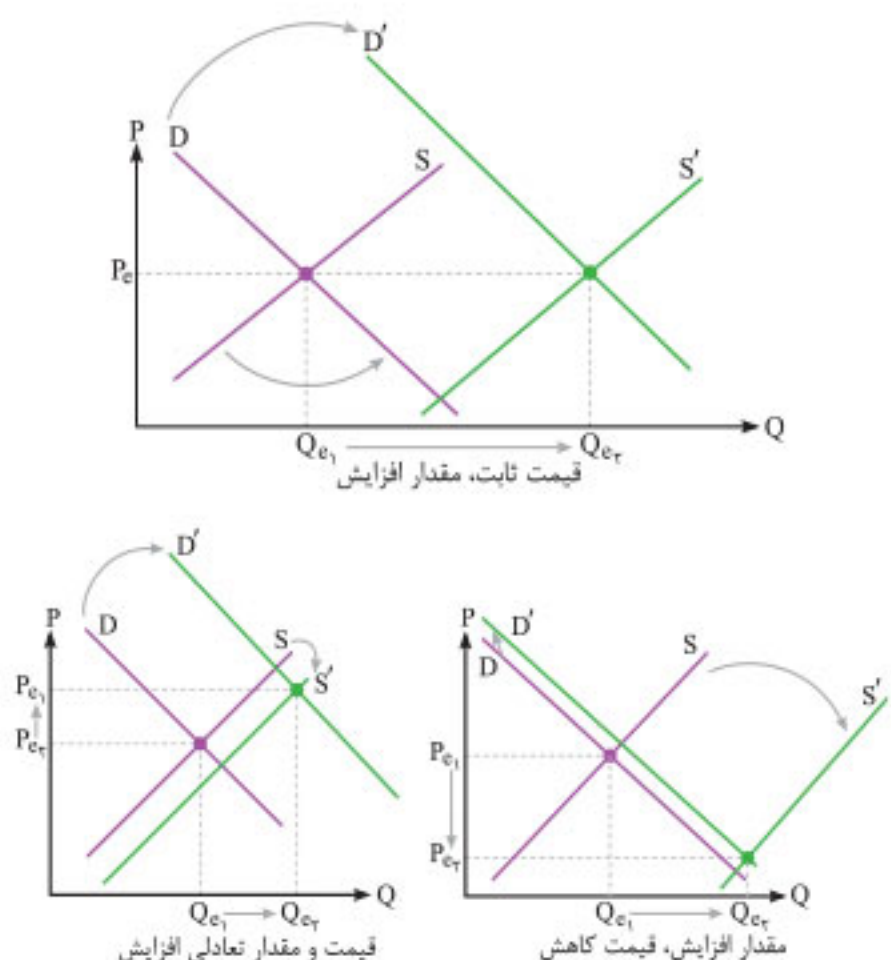
کیلو 130 تقاضای تعادلی

بنابراین در سطح ۱,۸۰۰ ریال، تفاضل میزان کمبود تقاضا (۱۰۰ کیلو) در بازار با مقدار تقاضای تعادلی (۱۳۰ کیلو) برابر ۳۰ کیلو است.

ه) در سطوح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی بازار با مازاد عرضه روبه‌رو می‌شود. در این حالت، چون گروهی از تولیدکنندگان موفق نمی‌شوند کالایشان را بفروشند، حاضر خواهند بود، آن را با قیمتی کمتر به فروش برسانند، در نتیجه قیمت کاهش می‌یابد و این کاهش تا سطحی ادامه می‌یابد که در آن فاصله عرضه و تقاضا از بین برود و در بازار تعادل برقرار شود. در قیمت ۲,۰۰۰ ریال برای رسیدن به تعادل در بازار، قیمت باید ۵۰۰ ریال کاهش یابد.

ریال $2,000 - 1,500 = 500$
و) در سطح قیمت تعادلی، مقدار عرضه و تقاضا با هم برابر می‌شوند. در قیمت ۱,۵۰۰ ریال، ۱۳۰ کیلو کالا توسط تولیدکنندگان، عرضه و ۱۳۰ کیلو کالا توسط مصرف‌کنندگان تقاضا می‌شود.

۲۹۹. ۲ همان‌طور که در تمام حالت‌های ممکن مشخص است، مقدار تعادلی در انتقال موازی S به سمت راست و D به سمت بالا افزایش می‌یابد اما چیزی که مشخص نیست، قیمت است که بستگی به میزان انتقال هر یک از منحنی‌ها دارد.



۳۰۰. ۲

الف) قیمت تعادلی = دلار

$$\text{قیمت هر واحد کالا} = \frac{400,000}{80} = 5,000$$

زمانی که قیمت به ۷ هزار دلار می‌رسد، یعنی سطح قیمت بالاتر از قیمت تعادلی قرار گرفته است، در نتیجه مقدار تقاضا کاهش و مقدار عرضه افزایش می‌یابد؛ بنابراین در بازار با مازاد عرضه مواجه هستیم.

$$80 + \left(\frac{1}{100} \times 80 \right) = 80 + 8 = 88$$

$$80 - \left(\frac{1}{100} \times 80 \right) = 80 - 8 = 72$$

هرچند میزان عرضه افزایش یافته ولی در این سطح قیمت فقط ۷۲ واحد تقاضا داریم، پس درآمد تولیدکننده از این ۷۲ واحد است.

$$\text{هزار دلار} = 72 \times 7,000 = 504$$

ب) مناقصه: بازاری که در آن خریدار محصولی را که نیاز دارد، اعلام می‌کند و هر فروشنده‌ای که محصول خود را با قیمتی کمتری پیشنهاد بدهد برنده بازار است.

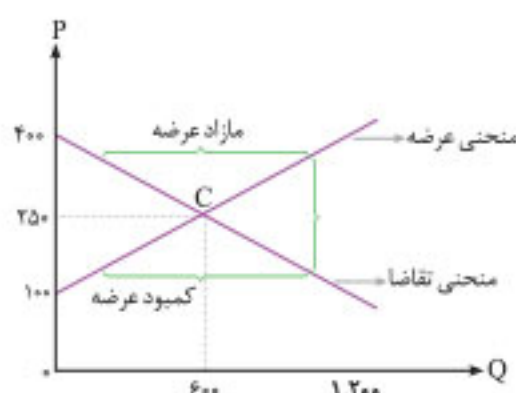
۳۰۱. ۲ الف) در حالت مازاد عرضه، قیمت کالا کاهش می‌یابد. این کاهش قیمت تا سطحی ادامه می‌یابد که در آن، فاصله عرضه و تقاضا از بین برود و در بازار تعادل برقرار شود. ب) در قیمت‌های بالاتر از قیمت تعادلی، بازار با وضعیت مازاد عرضه (کمبود تقاضا) روبه‌رو است. ج) در وضعیت کمبود عرضه (مازاد تقاضا) با افزایش قیمت‌ها، تولیدکنندگان بر میزان تولیدات خود می‌افزایند و مصرف‌کنندگان از مصرف خود می‌کاهند.

۳۱۱. ۲ زمانی که در بازار با کمبود عرضه یا مازاد تقاضا مواجه هستیم، یعنی قیمت کمتر از قیمت تعادلی قرار دارد، قیمت‌ها افزایش می‌یابد و این افزایش قیمت تا جایی ادامه پیدا می‌کند که فاصله بین عرضه و تقاضا از بین برود و تعادل در بازار حفظ شود و سطح قیمت به قیمت تعادلی برسد.

۳۱۲. ۱ همواره عامل هماهنگی و تعادل در بازار، قیمت یک کالا است که بین عرضه و تقاضا تعادل ایجاد می‌کند: پس گزینه ۱ با واقعیت هماهنگ نیست.

۳۱۳. ۲ وقتی مازاد عرضه اتفاق می‌افتد، کالا در بازار زیاد است اما به علت قیمت بالا تقاضایی وجود ندارد: پس قیمت کاهش می‌یابد تا جایی که عرضه مساوی با تقاضا شود و در بازار تعادل برقرار گردد.

۳۱۴. ۱ ☐ کد پاسخ تصویری ۰۰۱۰۰۰۶۶



الف) در محدوده بالای قیمت تعادلی (محدوده شماره ۱)، با مازاد عرضه مواجه هستیم.
ب) نقطه‌ای که دو نمودار عرضه و تقاضا با یکدیگر تلاقی پیدا می‌کنند، نقطه تعادلی است.

$$\text{نقطه } C \Rightarrow \begin{cases} \text{مقدار} \Rightarrow 600 \\ \text{قیمت} \Rightarrow 250 \end{cases}$$

ج) در محدوده شماره ۳، که پایین قیمت تعادلی قرار دارد، با کمبود عرضه مواجه هستیم.

د) طراح محترم در این قسمت دچار بی‌دقتی شده است، چون در صورت سؤال ذکر شده است که به ترتیب منحنی تقاضا و عرضه، اما در گزینه درست، منحنی تقاضا و عرضه به ترتیب اعلام نشده است.

ه) در قیمت ۱۰۰ تومان عرضه ۰ واحد و تقاضا ۱,۲۰۰ واحد است. در قیمت ۴۰۰ تومان تقاضا ۰ واحد و عرضه ۱,۲۰۰ واحد است.

۳۱۵. ۳ ☐ کد پاسخ تصویری ۰۰۱۰۰۰۶۷

الف) مازاد عرضه = ردیف ۵، ۶ و ۷

ب) ردیف ۴ / قیمت و مقدار تعادلی

ج) کمبود عرضه = ردیف ۱، ۲ و ۳

مازاد عرضه مقدار عرضه
↑
۸۰۰ - ۴۰۰ = ۴۰۰
↓
مقدار تقاضا

کمبود عرضه مقدار تقاضا
↑
۸۰۰ - ۴۰۰ = ۴۰۰
↓
مقدار عرضه

۳۱۶. ۱ ☐ کد پاسخ تصویری ۰۰۱۰۰۰۶۸

الف) ردیف ۴ جدول، نشان‌دهنده وضعیت تعادل است.

قیمت تعادلی $\leftarrow 250$ / مقدار تعادلی $\leftarrow 600$ واحد (برابری عرضه و تقاضا)
ب) کمبود عرضه، مربوط به قیمت‌های کمتر و پایین‌تر از تعادل است.
ردیف‌های $\leftarrow 1, 2, 3$

ج) مازاد عرضه مربوط به قیمت‌های بالاتر از تعادل است. / ردیف‌های $\leftarrow 5, 6, 7$

۳۰۵. ۴ مقادیر جدول، مقادیر عرضه را نشان می‌دهد، چرا که با افزایش قیمت، مقادیر نیز در حال افزایش است. مقادیر نمودار نشان‌دهنده مقادیر تقاضا است: چرا که نزولی است و نشان‌دهنده رابطه معکوس مقادیر تقاضا و قیمت است.
الف) در سطح قیمت ۱۰۰ ریال، ۲۰۰ کیلو کالا عرضه می‌شود، ولی ۴۰۰ کیلو تقاضا می‌شود. در نتیجه:

ریال $20,000 = 100 \times 200 =$ حداکثر درآمد تولیدکنندگان در سطح قیمت ۱۰۰ ریال
ب) ریال $150 =$ قیمت تعادلی

کیلو $300 =$ مقدار تعادلی

ریال $45,000 = 150 \times 300 =$ درآمد تولیدکنندگان در حالت تعادل

ج) وقتی در بازار، قیمت از سطح تعادلی بالاتر برود، مازاد عرضه به وجود می‌آید: بدین ترتیب چون گروهی از تولیدکنندگان موفق نمی‌شوند کالایشان را بفروشند، حاضر خواهند بود آن را با قیمتی پایین‌تر به فروش برسانند، در نتیجه قیمت پایین می‌آید.

۳۰۶. ۳ الف) قیمت‌های بالای نقطه تعادلی نشان‌دهنده مازاد عرضه یا کمبود تقاضاست. (ردیف‌های ۵، ۶ و ۷) ب) نقاط پایین نقطه تعادلی نشان‌دهنده کمبود عرضه است: یعنی قیمت پایین است و تولیدکننده انگیزه لازم برای تولید کالا را ندارد و به همین دلیل کمبود عرضه داریم: (ردیف‌های ۱، ۲ و ۳) ج) در نقطه‌ای که عرضه و تقاضا با هم برابر می‌شود، قیمت و مقدار تعادلی ایجاد می‌شود. (در آن نه مازاد وجود دارد نه کمبود). (ردیف ۴)

۳۰۷. ۴ ☐ کد پاسخ تصویری ۰۰۱۰۰۰۶۵

مقدار تعادلی $\times$ قیمت تعادلی = درآمد تولیدکننده در وضعیت تعادلی

$$60,000,000 = x \times 150 \Rightarrow x = \frac{60,000,000}{150} = 400,000 \text{ قیمت تعادلی}$$

قیمت جدید محصول
تومان $480,000 = 400,000 + \left(\frac{20}{100} \times 400,000\right)$
بعد از افزایش ۲۰ درصدی

$$\text{در قیمت } 480,000 \begin{cases} \text{عرضه} \Rightarrow 150 + \left(\frac{30}{100} \times 150\right) = 195 \\ \text{تقاضا} \Rightarrow 150 - \left(\frac{30}{100} \times 150\right) = 105 \end{cases}$$

مقدار تقاضا $\times 480,000 =$ درآمد تولیدکننده در قیمت ۴۸۰,۰۰۰

(چون کمتر از عرضه است)

تومان $50,400,000 = 480,000 \times 105$

۳۰۸. ۴ الف) قیمت با مقدار عرضه رابطه مستقیم و با مقدار تقاضا رابطه معکوس دارد.

ب) قیمت کالا و میزان تولید و عرضه آن از سوی تولیدکنندگان، رابطه مستقیم دارند.
ج) به علت کمبود عرضه نسبت به تقاضا، قیمت تا جایی بالا می‌رود که انگیزه تولیدکننده و عرضه‌کننده بیشتر شود در نتیجه به تعادل برسد.

۳۰۹. ۲ ردیف ۴ $\leftarrow$ نقطه تعادلی را نشان می‌دهد که عرضه و تقاضا با هم برابر هستند و در زیر نقطه تعادلی با کمبود عرضه یا مازاد تقاضا مواجه هستیم

یعنی کمتر از ۲۵۰ ریال. در ردیف‌های ۱، ۲ و ۳ بازار با کمبود عرضه مواجه است.

۳۱۰. ۴ در قیمت‌های بالای نقطه تعادلی $\leftarrow$ مازاد عرضه یا کمبود تقاضا داریم و انگیزه تولیدکنندگان برای عرضه کالا بسیار بالاست و انگیزه تقاضاکنندگان برای تقاضای آن کالا کم است. پس در قیمت‌های بالای ۲۵۰ ریال یعنی ردیف‌های ۵، ۶ و ۷ مازاد عرضه داریم.

۳۲۶. ۲ به طور کلی هرگاه در بازار نوعی کالا، قیمت در سطح تعادلی نباشد، عواملی آن را به سمت قیمت تعادلی می کشانند، بدین ترتیب اگر در بازار قیمت کالایی در حال افزایش باشد، می گوییم به دلیل کمبود یعنی فزونی تقاضا بر عرضه، قیمت به سمت قیمت تعادلی پیش می رود.

۳۲۷. ۱ الف) گزینه های «۲»، «۳» و «۴» در قسمت «الف» درست هستند اما گزینه «۱» نادرست است، زیرا قیمت و مقدار تقاضای مصرف کننده، رابطه عکس با هم دارند: یعنی با افزایش قیمت، مقدار خرید کاهش می یابد.
ب) قیمت کالا می تواند رفتار مصرف کننده و تولید کننده را هماهنگ کند و رفتار اقتصادی هماهنگی بین آن ها ایجاد کند.

ج) هرچه تعداد تولیدکنندگان زیادتر باشد، بازار رقابتی فروش است و منافع بیشتری نصیب مصرف کنندگان می شود.

د) همواره دستی نامرئی بازار را به سمت تعادل می کشاند.

۳۲۸. ۳ انحصار طبیعی و قانونی به شرط مراقبت و وضع قوانین مناسب توسط دولت، می تواند برای مصرف کننده سودمند باشد.

۳۲۹. ۳ الف) معمولاً دولت برای اینکه خریدهای عمده خود را با قیمتی مناسب انجام دهد، مناقصه برگزار می کند و نازل ترین قیمت پیشنهادی را انتخاب می کند.
ب) سیاست گذاران معمولاً تلاش می کنند از دو راه مقدار تقاضا و مصرف یک کالا را تغییر دهند.

۳۳۰. ۳ انواع بازار عبارت است از: انحصار در فروش، انحصار در خرید، رقابتی فروش، رقابتی خرید

اوصاف بازار رقابتی فروش: اتحاد کمی میان عرضه کنندگان (معمولاً برای تعیین قیمت) وجود دارد. تعداد عرضه کنندگان کالا زیاد است. عرضه کنندگان به علت رقابت موجود، قیمت کالا را کاهش و کیفیت کالا را افزایش می دهند.

بیشترین نفع را مصرف کننده می برد، چون کالا را با کیفیت بالا و قیمت کم خریداری می کند. ورود و خروج عرضه کنندگان به این بازار آسان است.

۳۳۱. ۲ مناقصه، آن دسته از خریدهای عمده کالا و خدمات است که در بازار حراجی برگزار می شود. (مثل خریدهای دولتی) در صورتی که بانک اموال مشتری بدهکار را در حراجی به مزایده می گذارد تا بتواند با قیمت بالاتری که خریدار پیشنهاد می کند، به فروش برساند.

۳۳۲. ۳ **بررسی عبارت های نادرست:** الف) در بازار انحصاری، تعیین قیمت با انحصارگر است، چه فروشنده باشد و چه خریدار و همچنین در بازار انحصاری فروش، تولید کننده لزوماً موظف به افزایش سطح کیفیت در مقابل افزایش قیمت نیست. د) در بازار مزایده که یک محصول خاص در آن به فروش گذاشته می شود، هر خریداری که بالاترین قیمت را ارائه بدهد برنده است. ۹) در بازار رقابتی، هم تعداد تولیدکنندگان بسیار زیاد است و هم مصرف کنندگان، در نتیجه به تنهایی در شکل گیری قیمت اثر گذار نیستند.

۳۳۳. ۱ الف) هرگاه دولت یا هر شخص حقیقی یا حقوقی دیگر، بخواهد به صورت عمده کالا یا خدماتی را خریداری کند، برای اینکه به پایین ترین قیمت ممکن بخرد، مناقصه برگزار می کند.

ب) بازار خودروی داخلی، انحصار قانونی است و قیمت توسط خودروساز که انحصارگر است تعیین می شود که البته در شورای رقابت بررسی و تعدیل می گردد.

۳۳۴. ۱ دولت با ایجاد انحصارگری غیرقانونی و تبانی برخی تولیدکنندگان برخورد می کند، چرا که این امر این امکان را به انحصارگران غیرقانونی می دهد که با افزایش قیمت کالای خود، به مشتریان و رفاه جامعه آسیب برسانند.

۳۱۷. ۳ الف) مهم ترین عامل تأثیر گذار بر رفتار اقتصادی تولیدکنندگان، قیمت کالا و تأثیر آن بر میزان تولید است.

ب) فزونی تقاضا بر عرضه
ج) منحنی عرضه نشان دهنده رفتار اقتصادی تولیدکنندگان و منحنی تقاضا نشان دهنده رفتار اقتصادی مصرف کنندگان است.

د) قیمت کالا رفتار اقتصادی تولیدکنندگان و مصرف کنندگان را هماهنگ می کند.
۳۱۸. ۳ اگر در بازار کالایی، قیمت بالاتر از سطح قیمت تعادلی باشد، مازاد عرضه به وجود می آید، چون تولیدکنندگان موفق نمی شوند کالایشان را بفروشند، حاضر خواهند بود آن را با قیمت کمتری به فروش برسانند، در نتیجه قیمت کاهش می یابد.

۳۱۹. ۲ در قیمت های بالاتر از تعادل بازار با مازاد عرضه یا همان کمبود تقاضا مواجه هستیم که موجب کاهش قیمت می شود که این یعنی تولیدکنندگان، خودشان قیمت محصولات خود را کاهش می دهند تا با رکود روبه رو نشوند.

۳۲۰. ۴ در قیمت ۱۰۰ ریال، خط افقی رسم می کنیم تا منحنی تقاضا و عرضه را قطع کند. از آن دو نقطه به محور افقی، خط عمود رسم می کنیم تا مقدار تقاضا و عرضه به دست آید، در نمودار گزینه «۴» مقدار عرضه برابر با ۱ کیلو و تقاضا برابر با ۴ کیلو است و عرضه ۳ کیلو از تقاضا کمتر است.

۳۲۱. ۱ در قیمت های بالاتر از سطح تعادلی، کمبود تقاضا یا مازاد عرضه وجود دارد. کاهش قیمت با کم شدن فاصله عرضه و تقاضا همراه است و وقتی قیمت پایین است، تولیدکنندگان نیز کمتر از تقاضای مصرف کنندگان کالا تولید می کنند.

به علت بالا بودن قیمت، میزان تقاضا پایین است. ← عرضه کنندگان قیمت را کاهش می دهند.

۳۲۲. ۳ **کد پاسخ تصویری ۰۰۱۰۰۰۶۹** در منحنی عرضه، افزایش قیمت با مقدار عرضه رابطه مستقیم دارد: یعنی با افزایش قیمت، مقدار عرضه نیز افزایش می یابد.

منحنی عرضه ← افزایش قیمت ↑ = افزایش عرضه ↑
با توجه به نمودار، قیمت در نقطه N نسبت به نقطه M افزایش یافته است. در نتیجه میزان عرضه نیز افزایش داشته است.

۳۲۳. ۴ **کد پاسخ تصویری ۰۰۱۰۰۰۷۰** با توجه به نمودار منحنی عرضه علت حرکت از A به B افزایش قیمت کالا است.

۳۲۴. ۳ **بررسی عبارت های نادرست: ب** به دلیل مازاد عرضه یا کمبود تقاضا اگر قیمت کالایی در بازار در حال کم شدن باشد، قیمت به سمت قیمت تعادلی می رود.

ج) شرکت پخش و پالایش فراورده های نفتی در ایران از یک سو تنها خریدار و از سوی تنها فروشنده محصولات نفتی است.

۳۲۵. ۱ الف) ریال $۷۵۰ \times ۷,۰۰۰ = ۵,۲۵۰,۰۰۰$ کل حداکثر درآمد تولیدکنندگان
ریال $\frac{۵,۲۵۰,۰۰۰}{۳۵} = ۱۵۰,۰۰۰$ میانگین حداکثر درآمد هر تولید کننده

ب) با توجه به اینکه قیمت در بازار از سطح قیمت تعادلی پایین تر است، بازار در وضعیت کمبود عرضه قرار دارد. در این وضعیت، قیمت در راستای نزدیک شدن به قیمت تعادلی، افزایش می یابد.

ج) با توجه به تعداد کم مصرف کنندگان، بازار در وضعیت «انحصار در خرید» قرار دارد.
د) در بازار با وضعیت انحصار در خرید، بیشترین نفع نصیب مصرف کنندگان می شود.

۳۴۷. الف: کد پاسخ تصویری ۱۰۰۵۰۰۷۱

الف) خریداران عمده کالا و خدمات: مناقصه ب) شرکت توانیر در کشور ما: بازار انحصاری ج) فروشندگان آثار هنری در نمایشگاه‌ها و حراجی‌ها: مزایده د) بازار محصولاتی چون ماکارونی: بازار رقابتی ه) محدود شدن تعداد فروشندگان و خریداران به دلایل طبیعی، اقتصادی، قانونی و یا حتی غیرقانونی: بازار انحصاری و حضور و رفتار هر یک از عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان به نسبت کل بازار بسیار کوچک است: بازار رقابتی ز) شرکت پخش و پالایش فرآورده‌های نفتی: بازار انحصاری ۳۴۸. ب: بررسی عبارت‌های نادرست: ب) انحصار طبیعی و قانونی به شرط مواظبت و مقررات‌گذاری درست دولتی، سودمند است. د) در بازار انحصاری خرید، خریدار انحصارگر در قیمت است.

۳۴۹. الف: بررسی عبارت‌های نادرست: الف) عاملی که هماهنگی بین مقدار عرضه و تقاضا را مساوی می‌کند، قیمت است. ب) سلیقه، انتظارات و قیمت کالاهای دیگر بر مقدار تقاضا و خرید تأثیر می‌گذارد و نه عرضه.

۳۵۰. ب: بررسی عبارت‌های نادرست: ب) به مجموعه خریداران و فروشندگان هر چیزی در فضای حقیقی و مجازی، بازار می‌گویند. ج) قانون تقاضا درباره قیمت و مقدار تقاضاست نه رابطه مقدار با درآمد! د) خریداران، خانوارهایی هستند که تقاضاکننده کالا و خدمات‌اند.

۳۵۱. ب: بررسی عبارت‌های نادرست: ب) ابداعات و اختراعات همیشه با کاهش هزینه‌ها اثر مثبتی بر مقدار تولید دارند. ه) خانوارها، کالاهای و خدمات را از بنگاه‌های خریداری می‌کنند نه بنگاه‌ها از خانوارها.

۳۵۲. الف) به علت تعداد کم فروشندگان در بازار انحصاری، امکان هماهنگی و تبانی آن‌ها بر سر قیمت بیشتر است.

ب) با افزایش درآمد خانوارها اصولاً میزان تقاضا و مصرف کالاهای افزایش می‌یابد اما در خصوص کالاهای پست این مسئله برعکس است و میزان مصرف آن‌ها کاهش می‌یابد، در نتیجه به دلیل کاهش تقاضا و علی‌رغم ثابت بودن قیمت این کالاهای، متحنی تقاضای آن‌ها به سمت چپ حرکت می‌کند.

فصل دوم درس ششم

۳۵۳. دولت به‌عنوان یک داور در میدان فعالیت‌های اقتصادی حضور دارد و دو وظیفه اصلی آن در عرصه اقتصاد عبارت است از: بهبود عملکرد بازار و ارائه کالاهای عمومی.

۳۵۴. وظایف دولت عبارت‌اند از: بهبود عملکرد بازار و ارائه کالای عمومی بهبود عملکرد بازار: ۱) دولت با تعریف و اجرای حقوق مالکیت امنیت خرید و فروش و مبادلات را بهبود می‌بخشد. ۲) سازمان استاندارد وظیفه دارد کیفیت یا عدم کیفیت محصولات را تأیید کند. ۳) دولت با وضع قوانین می‌کوشد تا وجود اطلاعات و آگاهی‌های لازم را برای مبادله بین افراد تضمین کند.

ارائه کالاهای عمومی: به کالاهای و خدماتی که توسط افراد زیادی می‌تواند هم‌زمان استفاده شود و شما نمی‌توانید مردم را از استفاده آن محروم سازید، کالاهای عمومی گفته می‌شود: مثل: احداث جاده، پل، خیابان‌ها و بوستان‌ها ۳۵۵. الف: کد پاسخ تصویری ۱۰۰۶۰۰۷۲ این مثال در ارتباط با وضع قوانین و مقرراتی ویژه در زمینه‌های مختلف برای تضمین وجود اطلاعات و آگاهی‌های لازم برای افراد است.

ب) دولت با تعریف و اجرای حقوق مالکیت، امنیت خرید و فروش و مبادلات را بهبود می‌بخشد. دولت اجازه نمی‌دهد تا زمانی که فروشنده اثبات نکند که مالک واقعی چیزی است آن را بفروشد.

۳۳۵. به‌طور حتم ناصر الخلیفی، فروشنده منحصر به فرد یک کالا است که می‌تواند در بازار قیمت‌گذاری کند، به عبارتی او انحصارگر در فروش است (نه انحصارگر در خرید).

نکته: در شرایط رقابتی اصلاً امکان قیمت‌گذاری برای فروشندگان و خریداران وجود ندارد.

۳۳۶. انحصار طبیعی و قانونی به شرط نظارت دولت و قانون‌گذاری صحیح می‌تواند به نفع مصرف‌کننده باشد.

۳۳۷. تولیدکنندگان آثار هنری به جهت فروش محصول خود به بالاترین قیمت آن را در بازار مزایده که یک نوع حراجی است عرضه می‌کنند.

۳۳۸. در بازار رقابتی و انحصاری، خرید به‌صورت عمده انجام نمی‌شود و این بازار مناقصه است که به منظور خرید عمده و با انگیزه کاهش قیمت تشکیل می‌شود.

۳۳۹. الف) مواجهه مصرف‌کننده و تولیدکننده، بازار را ایجاد می‌کند که مکان خاصی هم ندارد.

ب) انحصارگر غیرقانونی معمولاً با افزایش قیمت کالای خود، به‌رفاه جامعه ضرر می‌زند. فروشندگان آثار هنری ← مزایده - خریداران عمده کالا و خدمات مثل خریدهای دولتی ← مناقصه

۳۴۰. شرکت توانیر به دلیل طبیعی و شرکت‌های خودرویی به دلایل قانونی انحصارگر در فروش هستند.

۳۴۱. ب: بررسی عبارت‌های نادرست: الف) در بازار محصولات گاهی تعداد تولیدکنندگان و تقاضاکنندگان به اندازه‌ای زیاد است که حضور و رفتار هر یک به نسبت کل بازار بسیار کوچک است. ج) تعامل خوب بین تولیدکننده و مصرف‌کننده و تجارت سالم باعث شکل‌گیری منافع دوسویه می‌شود.

۳۴۲. انحصارگر قیمت‌گذار است و خریداران در بازار انحصاری قیمت‌پذیرند.

۳۴۳. شرکت توانیر به دلیل طبیعی، انحصارگر در فروش کالاهای خود به‌شمار می‌رود.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱) فروش آثار هنری در نمایشگاه‌ها به‌صورت مزایده است. ۲) شرکت‌های خودرویی به دلایل قانونی، انحصارگر در فروش کالای خود به‌شمار می‌روند. ۳) شرکت پخش و پالایش فرآورده‌های نفتی از یک‌سو تنها خریدار و از سوی دیگر تنها فروشنده محصولات خود هستند.

۳۴۴. در انحصار خرید، خریدار (مصرف‌کننده) قیمت کالا را تعیین می‌کند. در وضعیت رقابت، خریداران قدرت انتخاب دارند و می‌توانند به سراغ هر یک از فروشندگان بروند، اما در وضعیت انحصار مجبورند به سراغ انحصارگر بروند: زیرا امکان دیگری برایشان وجود ندارد. برای خریدار نیز چنین وضعیتی ممکن است حاکم باشد: یعنی در بازار کالایی خاص، فقط یک خریدار وجود داشته باشد یا اینکه چند خریدار با هم رقابت کنند: بنابراین تفاوت بین این دو بازار برای یک کالای خاص، از تعداد خریداران و فروشندگان آن کالا ناشی می‌شود.

۳۴۵. بازار خودروی داخلی، انحصار قانونی است و قیمت توسط خودروساز (انحصارگر) تعیین می‌شود که البته در شورای رقابت بررسی و تعدیل می‌گردد.

۳۴۶. الف) انحصارگر غیرقانونی با افزایش قیمت کالا به مشتریان و رفاه جامعه ضرر می‌رساند. ب) در بازار انحصاری فروش، انحصارگر «قیمت‌گذار» است و خریداران «قیمت‌پذیرند». ج) شرکت پخش و پالایش فرآورده‌های نفتی از یک طرف خریدار و از طرف دیگر فروشنده محصولات نفتی است.

